

Hatbrott 2010

Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv

Hatbrott 2010

Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv

Rapport 2011:8

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott

Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos Fritzes Kundservice, 106 47 Stockholm
Telefon 08-690 91 90, fax 08-690 91 91, e-post order.fritzes@nj.se

Produktion:
Brottsförebyggande rådet, Information och förlag,
Box 1386, 111 93 Stockholm. Telefon 08-401 87 00, fax 08-411 90 75,
e-post info@bra.se
Brå på internet www.bra.se

Författare: Klara Klingspor och Anna Frenzel
Layout: Tina Hedh-Gallant
Omslagsillustration: Lotta Sjöberg
Omslag: Tina Hedh-Gallant

© Brottsförebyggande rådet 2011
ISBN 978-91-86027-72-8
ISSN 110-6676
URN: NBN: SE: BRA-434

Innehåll

Figur- och tabellförteckning	5	Antiroska hatbrott	40
Tabeller	5	Nivå och brottsstruktur	40
Figurer	7	Islamofobiska, antisemitiska och övriga antireligiösa hatbrott	42
Förord	9	Nivå och utveckling	43
Sammanfattning	10	Brottsstruktur	43
Inledning	13	Tillvägagångssätt vid brotten	45
Bakgrund	14	Plats	46
Metod	17	Relation	47
Bedömningskriterier och definitioner	17	Uppklarade hatbrott	47
Insamling och bearbetning	18	Homofobiska, bifobiska och heterofobiska hatbrott	49
Resultatredovisning	19	Nivå och utveckling	50
Tillförlitlighet	20	Brottsstruktur	50
Jämförbarhet	20	Tillvägagångssätt vid brotten	52
Specialstudie av hatbrottsmarkerade anmälningar	21	Plats	53
Hatbrott – samtliga motiv	24	Relation	53
Nivå och utveckling	25	Uppklarade hatbrott	53
Brottsstruktur	25	Självrapporterad utsatthet för hatbrott år 2009 (NTU 2010)	54
Tillvägagångssätt vid brotten	26	Transfobiska hatbrott	56
Plats	27	Nivå och brottsstruktur	57
Relation	27	Plats och relation	57
Uppklarade hatbrott	28	Vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott	58
Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott	29	Nivå och utveckling	58
Nivå och utveckling	29	Hatbrottsmotiv	59
Brottsstruktur	30	Brottsstruktur	59
Tillvägagångssätt vid brotten	32	Koppling till organisation	60
Plats	32	Tillvägagångssätt vid brotten	61
Relation	33	Plats	61
Uppklarade hatbrott	33	Relation	62
Självrapporterad utsatthet för hatbrott år 2009 (NTU 2010)	34	Uppklarade hatbrott	62
Afrofobiska hatbrott	37		
Nivå och brottsstruktur	37		

Målsägande	64
Hatbrottsmotiv	64
Brottsstruktur	65
Kön	65
Ålder	66
Misstänkta personer	68
Hatbrottsmotiv	68
Brottsstruktur	69
Kön	69
Ålder	70
Tidigare brottslig belastning	71
Regional fördelning	74
Länsvis fördelning	74
Storstadskommuner	76
Kommuner	78
Regional analys av hatbrottsmarkerade anmälningar i RAR	78
Avslutande diskussion	81
Referenser	84
Bilaga 1.	
Tabeller	86
Figurer	94
Bilaga 2.	96
Korrigerade tabeller från Hatbrott 2009 (Brå 2010:12)	96
Korrigerade figurer från Hatbrott 2009 (Brå 2010:12)	98

Figur- och tabellförteckning

Tabeller

I resultatredovisningen

Tabell 1.	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv, åren 2005–2010	24
Tabell 2.	Antal och andel anmälningar efter hatbrottsmotiv och huvudbrottskategori, år 2010	26
Tabell 3.	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter tillvägagångssätt, år 2010	26
Tabell 4.	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010	27
Tabell 5.	Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	28
Tabell 6.	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2005–2010	31
Tabell 7.	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2010	32
Tabell 8.	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010	33
Tabell 9.	Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med främlingsfientliga/rasistiska motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	34
Tabell 10.	Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för främlingsfientliga hatbrott samt skattat antal utsatta personer åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010	34
Tabell 11.	Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för främlingsfientliga hatbrott efter brottskategori samt skattat antal händelser och andel polisanmälda händelser år 2009, enligt NTU 2010	35
Tabell 12.	Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med afrofobiska motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	39
Tabell 13.	Antal anmälningar mot kristna och mot övriga religioner, delredovisning av dem med ett övrigt antireligiöst motiv, åren 2008–2010	43
Tabell 14.	Antal och andel anmälningar med antireligiösa motiv efter huvudbrottskategori, år 2010	44
Tabell 15.	Antal och andel anmälningar med antireligiösa motiv efter tillvägagångssätt, år 2010	46
Tabell 16.	Antal och andel anmälningar med antireligiösa motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010	47
Tabell 17.	Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med antireligiösa motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	48
Tabell 18.	Antal och andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2005–2010	51
Tabell 19.	Antal och andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2010	52
Tabell 20.	Antal och andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010	53

Tabell 21.	Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med homo-, bi- och heterofobiska motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	54
Tabell 22.	Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för homofobiska hatbrott samt skattat antal utsatta personer åren 2007–2010, enligt NTU 2008–2010	54
Tabell 23.	Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för homofobiska hatbrott samt skattat antal händelser och andel polisanmälda händelser år 2009, enligt NTU 2010	55
Tabell 24.	Antal anmälningar med transfobiska motiv, åren 2008–2010	57
Tabell 25.	Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter hatbrottsmotiv, åren 2006–2010	59
Tabell 26.	Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter huvudbrottskategori, åren 2006–2010	60
Tabell 27.	Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter tillvägagångssätt, år 2010	61
Tabell 28.	Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010	62
Tabell 29.	Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med vit makt-ideologiskt motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	63
Tabell 30.	Antal och andel målsägande vid hatbrott efter motiv, år 2010	65
Tabell 31.	Antal målsägande vid hatbrott efter motiv, ålder och medelålder, år 2010	67
Tabell 32.	Antal målsägande vid hatbrott efter huvudbrottskategori, ålder och medelålder, år 2010	67
Tabell 33.	Antal och andel misstänkta personer för hatbrott efter motiv och kön, år 2010	70
Tabell 34.	Antal misstänkta personer för hatbrott efter motiv, ålder och medelålder, år 2010	71
Tabell 35.	Antal och andel misstänkta personer för hatbrott efter motiv och tidigare brottslig belastning, år 2010	72
Tabell 36.	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter storstadskommuner, per 100 000 invånare, år 2010	77
Tabell 37.	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori och storstadskommun, per 100 000 invånare, år 2010	78
Tabell 38.	Antal och andel anmälningar identifierade av polismyndigheterna respektive Brå efter huvudbrottskategori, år 2010	80

I bilaga 1

Tabell 1.1.	Konfidensintervall (95 %) för antal utsatta i befolkningen (16–79 år) för främlingsfientliga och homofobiska hatbrott efter brottskategori år 2009, enligt NTU 2010	86
Tabell 1.2.	Den utsattes kön vid hatbrott i befolkningen (16–79 år) år 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser	87
Tabell 1.3.	Den utsattes ålder vid hatbrott i befolkningen (16–79 år) år 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser	87
Tabell 1.4.	Antal och andel anmälningar med afroobiskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	87
Tabell 1.5.	Antal och andel anmälningar med afroobiskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	88
Tabell 1.6.	Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	88
Tabell 1.7.	Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	88
Tabell 1.8.	Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2006–2010	89
Tabell 1.9.	Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2005–2010	89
Tabell 1.10.	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län per 100 000 invånare, år 2010	90
Tabell 1.11.	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori och län, per 100 000 invånare, år 2010	91

Tabell 1.12. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län och vissa kommuner per 100 000 invånare, år 2010	92
Tabell 1.13. Antal och andel anmälningar identifierade som hatbrott av polismyndigheterna och Brå:s bedömning av dessa efter län, år 2010	93

I bilaga 2

Tabell 2.1. Antal och andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	96
Tabell 2.2. Antal och andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	96
Tabell 2.3. Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	97
Tabell 2.4. Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	97

Figurer

I resultatredovisningen

Figur 1. Förenklad beskrivning av flödet i rättskedjan	16
Figur 2. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv, åren 2001–2010	25
Figur 3. Andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori, år 2010	25
Figur 4. Andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter plats, år 2010	27
Figur 5. Antal anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv, åren 2001–2010	29
Figur 6. Andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv mot minoritetsgrupper eller majoritetsgruppen samt mellan minoritetsgrupper, år 2010	30
Figur 7. Andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter huvudbrottskategori, år 2010	30
Figur 8. Andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter plats, år 2010	33
Figur 9. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) år 2009 för personrån, misshandel, hot och trakasserier med respektive utan främlingsfientligt motiv, enligt NTU 2010. Andel i procent	35
Figur 10. Den utsattes kön vid främlingsfientliga hatbrott i befolkningen (16–79 år) år 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser	36
Figur 11. Den utsattes ålder vid främlingsfientliga hatbrott i befolkningen (16–79 år) år 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser	36
Figur 12. Andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	38
Figur 13. Andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	38
Figur 14. Andel anmälningar med antiromskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	40
Figur 15. Andel anmälningar med antiromskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010	41
Figur 16. Andel anmälningar med antireligiösa motiv efter plats, år 2010	46
Figur 17. Andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv, år 2010	50
Figur 18. Antal anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv, åren 2001–2010	50
Figur 19. Andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter plats, år 2010	53
Figur 20. Den utsattes kön vid homofobiska hatbrott i befolkningen (16–79 år) åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser	55
Figur 21. Den utsattes ålder vid homofobiska hatbrott i befolkningen (16–79 år) åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser	55
Figur 22. Antal anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv, åren 2004–2010	58

Figur 23.	Andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter plats, år 2010	62
Figur 24.	Andel målsägande per hatbrottsanmälan, år 2010	64
Figur 25.	Andel hatbrottsmotiv bland män respektive bland kvinnor av målsägande vid hatbrott, år 2010	65
Figur 26.	Andel kvinnor och män av målsägande vid hatbrott efter huvudbrottskategori, år 2010	66
Figur 27.	Andel misstänkta personer för hatbrott efter huvudbrottskategori, år 2010	69
Figur 28.	Andel hatbrottsmotiv bland män respektive bland kvinnor misstänkta för hatbrott, år 2010	70
Figur 29.	Andel misstänkta personer för hatbrott efter tidigare brottslig belastning, år 2010	71
Figur 30.	Andel misstänkta personer för hatbrott efter brottskategori, åren 2000–2009	73
Figur 31.	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län, per 100 000 invånare, år 2010	75
Figur 32.	Andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter län som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011	76

I bilaga 1

Figur 1.1.	Antal anmälningar med antisemitiska motiv, åren 2001–2010	94
Figur 1.2.	Andel anmälningar med islamofobiska motiv efter plats, år 2010	94
Figur 1.3.	Andel anmälningar med antisemitiska motiv efter plats, år 2010	95
Figur 1.4.	Andel anmälningar med övriga antireligiösa motiv efter plats, år 2010	95

I bilaga 2

Figur 2.1.	Andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	98
Figur 2.2.	Andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	98
Figur 2.3.	Andel anmälningar med antiromskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	98
Figur 2.4.	Andel anmälningar med antiromskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009	98

Teckenförklaringar

- Noll

Mindre än 0,5 av enheten

.. Ingen uppgift tillgänglig

x Tal lägre än fyra eller att cellen inte går att redovisa på grund av identifiering av låga tal

Förord

En pojke kallas ”neger” av sin skolkamrat och en kvinna utsätts för ett hatbrott genom att en för henne okänd person kallar henne ”äckliga flata” på bussen. Det här är exempel på händelser från hatbrottsstatistiken under 2010.

Hatbrottsstatistiken kan användas till att studera bland annat omfattning och utveckling av *anmälda* hatbrott i Sverige, vilket i sin tur kan vara till hjälp i beslut om åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet.

Inför årets hatbrottsrapport har några mindre förändringar genomförts. En nyhet är att Brå presenterar en mer omfattande redovisning över anmälda hatbrott på lägre geografisk nivå, genom särredovisningar av vissa kommuner. Dessutom redovisas för första gången uppgifter om kön och ålder på utsatta för främ-

lingsfientliga och homofobiska hatbrott utifrån Nationella trygghetsundersökningen (NTU).

Rapportens författare är Klara Klingspor och Anna Frenzel, båda statistiker/utredare på Brå. I arbetet har även Martin Geisler, Rima Melle och Jonas Norin Östin deltagit. Ett stort tack till kontaktpersoner och utredare vid samtliga polismyndigheter i länen som har varit till hjälp i arbetet.

Stockholm i juni 2011

Jan Andersson
Generaldirektör

Erik Grevholm
Enhetschef

Sammanfattning

Vad är hatbrott?

Ett hatbrott kan vara allt från ett mord till kränkande klotter på någons husvägg – det är motivet till brottet som avgör om det är ett hatbrott eller inte. Statistiken innefattar hatbrott utifrån gärningspersonens motiv avseende:

- *etnisk bakgrund, hudfärg* eller *nationalitet* – i statistiken utländsk bakgrund eller svensk bakgrund
- *religiös tro* – i statistiken muslimsk, judisk eller övrig tro
- *sexuell läggning* – i statistiken homosexualitet, bisexualitet eller heterosexualitet
- *könsöverskridande identitet eller uttryck* – i statistiken vilket kön man upplever sig tillhöra samt hur någon väljer att uttrycka sitt biologiska kön, sociala kön och/eller det kön man identifierar sig som.

Metod för hatbrottsstatistiken

Resultaten i denna rapport bygger främst på brottsanmälningar i Sverige år 2010. Rapporten innehåller även uppgifter om utsatthet för hatbrott genom målsägandepåföljder och Nationella trygghetsundersökningen (NTU). Dessutom redogörs för hur stor andel av hatbrottsanmälningarna som personuppklarats och hur brottsligt belastade personer misstänkta för hatbrott är.

Hatbrottsstatistiken är resultatet av en selektionsprocess som ytterst beror på att ett brottsoffer anmäler till polisen att hon eller han har varit utsatt för ett hatbrott. För att ett hatbrott ska kunna identifieras i statistiken krävs det också att polisen eller Brå uppfattar och registrerar brottet som ett hatbrott. Det finns ingen särskild brottskod i polisens system för att re-

gistrera brott med hatbrottsmotiv.¹ I stället utgör den fritext som finns i polisanmälningarna det huvudsakliga underlaget för kartläggningen av hatbrott. För att kunna identifiera brottsanmälningar² med hatbrottsmotiv görs en automatiserad genomsökning av fritexterna i ett urval, cirka 376 000 anmälningar, på ord som specificerats i en sökordslista. De anmälningar där ett eller flera ord i fritexten har identifierats granskas sedan manuellt för att bedöma om de är hatbrott. Därutöver görs en manuell granskning av samtliga anmälningar rörande brottstyperna hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. Från och med 2008 granskas även de anmälningar som polisen markerat som hatbrott i RAR.³ Totalt uppgår urvalet som granskats 2010 till cirka 40 000 anmälningar.

När man tolkar statistiken är det därför viktigt att komma ihåg att alla hatbrott som anmäls till polisen av olika anledningar inte alltid uppfattas eller registreras som sådana, varför statistiken ska ses som *en minimiskattning* av de polisanmälda hatbroten utifrån den definition av hatbrott som används i statistiken.

Lägre antal anmälda hatbrott

År 2010 identifierades knappt 5 140 anmälningar med hatbrottsmotiv, vilket är en minskning med ungefär 660 anmälningar sedan 2009. Till sin struktur är hatbrottsanmälningarna i stora drag likadana som fö-

¹ Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten (2008). Från 2008 är det dock obligatoriskt för polismyndigheterna att genom ett nytt fält i RAR markera brott som misstänkta hatbrott eller ej. Rationell anmälningsrutin (RAR) är polisens datoriserade system för att ta upp anmälningar.

² För varje brottsanmälan väljs ett huvudbrott (det brott i anmälan som har den strängaste straffskalan och där motivet har bedömts vara relevant för denna kartläggning) som sedan redovisas.

³ Rationell anmälningsrutin (RAR) är polisens datoriserade system för att ta upp anmälningar.

regående år. Det främlingsfientliga/rasistiska motivet är dominerande i hatbrottsstatistiken. Näst vanligast är det homofobiska motivet, följt av det antireligiösa motivet. Fördelningen är ungefär densamma som föregående år, anmälningar av hatbrott med främlingsfientliga/rasistiska motiv har dock ökat från 71 till 74 procent. Andelen anmälningar med antisemitiska motiv har minskat jämfört med 2009, samtidigt som andelen anmälningar med islamofobiska motiv har ökat. Däremot har andelen anmälningar med homofobiskt motiv minskat något jämfört med föregående år. Antalet transfobiska hatbrott är oförändrat sedan 2009, och är fortfarande mycket få i förhållande till de övriga hatbrotten.

Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott vanligast

Under 2010 uppgick det totala antalet anmälningar som identifierats som hatbrott till knappt 5 140. Av dessa bedömdes

- 74 procent (knappt 3 800) ha främlingsfientliga/rasistiska motiv
- 15 procent (770) ha homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv
- 11 procent (drygt 550) ha antireligiösa (islamofobiska, antisemitiska och övrigt antireligiösa) motiv
- 1 procent (drygt 30) ha transfobiska motiv.

Liknande struktur som i NTU

Enligt den årligen återkommande Nationella trygghetsundersökningen (NTU) är andelen personer som uppger utsatthet för brott med främlingsfientliga motiv (1,5 procent) 2009 fem gånger större än andelen personer som uppger att de utsatts för brott med homofobiska motiv (0,3 procent). Fördelningen liknar resultaten avseende polisanmälda hatbrott, där främlingsfientliga hatbrott är vanligare än homofobiska hatbrott. Dock är det viktigt att ha i åtanke att NTU-resultaten avser utsatthet för hatbrott medan hatbrottsstatistiken avser hatbrott som anmälts. Det är också viktigt att tänka på att jämförelsen avser olika år och att övriga hatbrottsmotiv inte mäts i NTU.

I NTU uppges knappt en fjärdedel (23 procent) av de främlingsfientliga hatbrotten 2009 vara polisanmälda. Den brottstyp som uppges vara polisanmäld i störst utsträckning, vid en tredjedel av fallen, är misshandel. Trakasserier har polisanmälts i lägst utsträckning (14 procent). Ungefär vart sjätte homofobiskt hatbrott i NTU uppges ha polisanmälts (17 procent).

Olaga hot och ofredande de vanligaste hatbrotten

I media framställs ofta våldsbrott som typiska hatbrott, medan man inom rättsväsendet i stället framhåller hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. I hatbrottsstatistiken är bilden annorlunda. Den största brottskategorin i statistiken är olaga hot och ofredande, som är mer än dubbelt så stor som kategorin våldsbrott. Majoriteten av hatbrotten 2010 utgörs således av andra brottskategorier än de som framställs som typiska hatbrott i media. Brottskategorierna för hatbrott 2010 fördelar sig enligt följande:⁴

- *olaga hot och ofredande* (40 procent, eller 2 020 anmälningar)
- *våldsbrott* (19 procent, eller knappt 960 anmälningar)
- *ärekränkning* (19 procent, eller knappt 950 anmälningar)
- *hets mot folkgrupp* (10 procent, eller drygt 500 anmälningar)
- *skadegörelse/klotter* (7 procent, eller drygt 350 anmälningar)
- *olaga diskriminering* (3 procent, eller 150 anmälningar)
- *övriga brott* (3 procent, eller knappt 170 anmälningar).

Våldsbrott vanligare då motivet är homofobiskt

Överlag har anmälda främlingsfientliga/rasistiska samt homofobiska hatbrott liknande fördelningar avseende brottstyper, med tonvikt på olaga hot och ofredande, våldsbrott och ärekränkning. Även vid antireligiösa hatbrott är olaga hot och ofredande en stor brottskategori, men här är också hets mot folkgrupp, skadegörelse och klotter vanliga brottstyper. Till skillnad från vid antireligiösa hatbrott är våldsbrott mer framträdande vid homofobiska hatbrott.

Vit makt-ideologi ingår oftare i motivbilden för antisemitiska hatbrott än övriga hatbrott

Den enskilt vanligaste brottstypen vid anmälda antisemitiska hatbrott är hets mot folkgrupp. Det är förhållandevis vanligt att denna brottstyp sammanfaller med uttryck för sympati med nationalsocialistisk ide-

⁴ Ett urval av brottstyper ingår i hatbrottsstatistiken. För en komplett lista över vilka brottstyper som ingår, se bilaga 2 i den tekniska rapporten 2011:9.

ologi eller högerextrema grupper, det vill säga att det i motivbilden ingår vit makt-ideologi. I drygt vart fjärde av de antisemitiska hatbrotten ingår vit makt-ideologi i motivbilden, medan motsvarande siffror för de övriga antireligiösa motiven är 5 procent för islamofobiska hatbrott och 7 procent för övriga antireligiösa hatbrott. Det är överlag en stor spridning mellan motiven, och vid 10 procent av de främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten ingår vit makt-ideologi i motivbilden jämfört med 3 procent av homofobiska-hatbrott.

Utsattheten störst i vardagen

Generellt sett kan man inte tala om någon typisk brottsplats för anmälda hatbrott, utan hatbrott begås på alla möjliga ställen. Det är ungefär lika vanligt att ett anmält hatbrott begås i eller i anslutning till hemmet som på allmän plats. Samtidigt är det mycket vanligare att ett hatbrott sker på ovan nämnda ställen eller på arbetsplatsen än ute i nöjeslivet.

Gärningspersonen ofta obekant för offret

Det är vanligast att gärningspersonen är obekant för den utsatta, detta är fallet i 55 procent av de identifierade hatbrottsanmälningarna. I drygt en tredjedel av fallen är gärningspersonen helt okänd för den utsatte (35 procent av anmälningarna). Nästan lika ofta – i en tredjedel av fallen – är gärningspersonen en närstående eller bekant till den utsatte (till exempel en granne, kollega eller skolkamrat) eller en för den utsatte till namn eller utseende känd person eller grupp.

Lägst personupplärning vid antireligiösa hatbrott

Av samtliga identifierade hatbrott som anmäldes 2009 hade knappt en tiondel (8 procent) personupplärats, beräknat fram till den 31 mars 2011. Med personupplärning menas att en gärningsperson bundits till brottet genom beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Vid antireligiösa hatbrott var *personupplärningen* allra lägst; vid 6 procent av anmälningarna kunde en gärningsperson knytas till hatbrottet. En del av skillnaderna i personupplärning beror troligen på skillnader beträffande vilka brott som förekommer, eftersom vissa brott är mer svårutredda än andra. Drygt 61 procent av de identifierade hatbrotten som anmäldes 2009 var *tekniskt upplärade*, vilket bland annat kan innebära att den misstänkta personen är under 15 år eller att man inte kan styrka att ett brott begåtts. Andelen *ouppklarade* ärenden var 31 procent

för samtliga motiv sammantaget, och var högst vid övriga antireligiösa hatbrott (66 procent). Att ett ärende är ouppklarat kan bland annat betyda att det fortfarande är under utredning.

Män oftare utsatta och misstänkta för hatbrott än kvinnor

Majoriteten av de personer som misstänks respektive utsätts för de anmälda hatbrotten är män. Könsfördelningen inom de två grupperna skiljer sig dock åt något genom att det är vanligare att den misstänkta gärningspersonen är av manligt kön (78 procent) än att brottsoffret är det (66 procent).

Hög andel ostraffade gärningspersoner

Mer än hälften (57 procent) av de personer som var misstänkta för att ha begått ett hatbrott 2010 var tidigare ostraffade, sett till beslut om lagföringar de närmaste tio åren före det aktuella brottet. De som misstänks för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott är i större utsträckning brottsbelastade, jämfört med personer misstänkta för övriga hatbrott. För främlingsfientliga/rasistiska hatbrott är andelen som lagförts tre eller fler gånger sedan år 2000 en knapp tredjedel (31 procent). Det kan jämföras med de misstänkta för homofobiska, bifobiska och heterofobiska hatbrott där 24 procent av personerna tidigare lagförts tre eller fler gånger.

Polisens hatbrottsmarkering

En specialstudie av polisens hatbrottsmarkering visar att i majoriteten av de av polisen markerade anmälningarna kunde Brå inte identifiera ett hatbrottsmotiv. Polismyndigheterna markerade drygt 7 000 anmälningar. Av dessa hade även Brå identifierat drygt 2 560 anmälningar som hatbrott.

Motivfrågan viktig vid anmälningstillfället

Antalet hatbrott som anmäls påverkas till stor del av rättsväsendets, i synnerhet polisens, arbete med hatbrottsfrågor. För att identifiera fler hatbrott bör hatbrottsmotiv uppmärksammas vid anmälningstillfället, men även under förundersökningens alla skeden. Genom att vidareutbilda personal kan fler hatbrott upptäckas. Kunskapen om vad som är ett hatbrott varierar mellan polismyndigheterna vilket framgår av specialstudien av polisens hatbrottsmarkeringar. Det finns behov av en gemensam definition av hatbrott samt utbildning i hur markeringen ska användas.

Inledning

Under mitten av 1980-talet konstaterades en markant ökning av antalet anmälda brott med främlingsfientliga och rasistiska inslag i Sverige.⁵ Det bidrog till att statsmakterna i mitten av 1990-talet deklarerade att rättsväsendet skulle prioritera främlingsfientliga brott och är en bakgrund till att rättsväsendet nu ser särskilt allvarligt på om

*ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet.*⁶

Regeringen och rättsväsendets myndigheter har sedan dess på olika sätt verkat för att främja arbetet mot hatbrott. Bland annat har polismyndigheter runt om i landet genomfört insatser för att öka kunskapen om hatbrott.

I denna rapport presenteras resultaten av hatbrottsstatistiken år 2010. Ett av de främsta syftena med hatbrottsstatistiken är att ge information om nivå, utveckling och struktur för de *polis-anmälningar* med olika hatbrottsmotiv som identifieras under ett år i Sverige. Ett annat syfte är att bidra med kunskap till den forskning som bedrivs på området och att bistå rättsväsendet med underlag för uppföljning av de åtgärder som vidtas enligt den nationella handlingsplanen. Hatbrottsstatistiken är ett underlag som tillsammans med andra studier och forskning kan ge en bättre bild av hur situationen avseende hatbrott ser ut i Sverige. Rapporten riktar sig till alla som vill veta mer om hatbrott, såväl regering, riksdag och rättsväsende som allmänhet, intresseorganisationer, media

och forskare. Rapporten är att betrakta som en årsbok för hatbrottsstatistiken.

Rapporten kan till exempel svara på frågor om de *anmälda hatbrott* som identifieras beträffande:

- vilket motiv som är vanligast
- nivå och utveckling
- tillvägagångssätt vid brotten
- var brotten begås (brottsplats)
- relation mellan gärningsperson och utsatt person
- andelen upplärade hatbrott.

Rapporten är framför allt en statistisk sammanställning över de brott som anmälts till polisen och som identifierats som hatbrott. För att ytterligare belysa hur hatbrott kan yttra sig inkluderas många exempel från polis-anmälningars fritexter.⁷ En del är mer typiska än andra, och syftet är att belysa variationen av olika typer av hatbrott. Exempelen är också nedkortade vilket gör att all information som står i anmälan inte framkommer i citaten.

⁵ Säkerhetspolisen (1997, s. 1).

⁶ Straffskärpningsregeln BrB 29 kap. 2 § 7 p. Sexuell läggning var inte inskriven initialt i lagtexten, utan tillkom vid en ändring 2002.

⁷ I samtliga exempel har namn och platser bytts ut för att aidentifiera autentiska fall. Vid bedömningen om en anmälan är ett hatbrott utgår kodaren från en rad kriterier. Förutom det som framkommer i texten baseras bedömningen även på den utsattes upplevelse av händelsen och kodarens kunskap om tidigare historik eller annan information som är kopplad till händelsen. Det innebär att det i vissa exempel inte alltid tydligt framgår att det är ett hatbrottsmotiv som ligger till grund för händelsen.

Bakgrund

Sedan början av 1990-talet har hatbrott med främlingsfientliga, antisemitiska och homofobiska motiv kartlagts.⁸ Även statistik över andra brott med koppling till den högerextrema vit makt-miljön har publicerats. Sedan Brå tog över sammanställningen av hatbrottsstatistiken från Säpo 2006 har större fokus lagts på att ge en mer detaljerad information om hatbrott.⁹

Vad är ett hatbrott?

Hatbrott är inget nytt fenomen, men ett relativt nytt begrepp.¹⁰ Inom den samlade forskningen påpekas att det saknas en vedertagen definition av hatbrott, och variationen mellan olika länder är stor.¹¹ En definition av hatbrott kan till exempel innefatta brott som riktar mot människor på grund av deras etnicitet, funktionsnedsättning, hemlöshet, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religiös tillhörighet, politisk tillhörighet, sexuell läggning, ålder eller liknande.¹² Vissa länder för ingen statistik över hatbrott, medan andra länder redovisar statistik över ett eller flera hatbrottsmotiv.¹³ I Sverige redovisas hatbrott med främlingsfientliga/rasistiska, antireligiösa (islamofobiska, antisemitiska samt övriga antireligiösa), homofobiska, bifobiska, heterofobiska och transfobiska motiv. Även om oenighet råder om vad som bör inkluderas i termen hatbrott, råder det internationell enighet om att händelsen är ett resultat av bristande respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde. Ett hatbrott kan kränka dubbelt genom att skapa otrygghet och rädsla hos en person, men också i den grupp

som personen tillhör.¹⁴ För individen kan brottet innebära ett angrepp mot hennes eller hans identitet och värdighet.¹⁵

Teoretiska begrepp

Vissa motiv inom hatbrottsstatistiken är kopplade till begreppet ”anti” (till exempel antisemitism) medan andra motiv är kopplade till begreppet ”fobi” (till exempel islamofobi). De begrepp som Brå använder är antingen vedertagna begrepp, eller har tagits fram i samråd med berörda intresseorganisationer. Brå lägger ingen inbördes värdering i begreppen.

Definitionen av hatbrott förändrades 2008

Brå har ett uppdrag att löpande utveckla hatbrottsstatistiken. Vad som är ett typiskt hatbrott påverkas av hur hatbrott som begrepp definieras och konstrueras. År 2008 förändrade Brå definitionen av vem som kan utsättas för och vara gärningsperson vid ett hatbrott. Definitionen utgår enbart från motivet till brottet, som hudfärg, nationalitet och etnisk bakgrund, religiös tro, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, oavsett vilka grupper som kan utsättas för brotten. Det överensstämmer med hur lagstiftningen på området, straffskärpningsregeln¹⁶ i brottsbalken, är utformad. Likaså kan personer som representerar gruppen eller frågor som berör hatbrott, exempelvis journalister eller politiker, utsättas för hatbrott. Straffskärpningsregeln aktualiseras oftast vid brott som riktas mot minoritetsgrupper, men den kan lika väl tillämpas exempelvis om personer angrips för att de är av svensk härkomst.

⁸ Säkerhetspolisen (2001, s. 1).

⁹ Brå för ingen redovisning över autonoma rörelser eller brott i vit makt-miljön som inte är hatbrott. För en utförligare förklaring, se Brå (2007a, s. 36–37).

¹⁰ Hall (2005, s. 4). Se vidare i Tiby (1999).

¹¹ Petrosino (2003, s. 10).

¹² Gerstenfeld (2003, s. 2).

¹³ För mer information, se exempelvis ODIHR (2010).

¹⁴ Gerstenfeld (2003, s. 18).

¹⁵ Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, HomO (2008, s. 9).

¹⁶ Straffskärpningsregeln BrB 29 kap. 2 § 7 p.

Att anmäla ett hatbrott eller inte

Varje dag begås hatbrott som aldrig kommer till rättsväsendets kännedom. Benägenheten att anmäla ett hatbrott kan påverkas av ett flertal faktorer, exempelvis:

- att den utsatte själv inte *definierar en händelse som ett hatbrott eller som brottslig*
- att den utsatte känner *skam* och inte vill erkänna utsatthet
- *rädsla för eventuella repressalier* från gärningspersoner
- *rädsla för sekundär viktimering* (efter själva brottstillfället) inom rättsväsendet genom att exempelvis inte bli tagen på allvar eller bli trodd¹⁷
- en känsla av att även om man anmäler ett brott så *leder det inte till något* resultat.

För homofobiska och bifobiska hatbrott kan det vidare handla om att den utsatte inte är öppen med sin sexuella läggning och inte har berättat om det för någon i sin omgivning. Vid främlingsfientliga/rasistiska hatbrott kan det finnas rädsla för att bli identifierad som en papperslös flykting och bli förpassad ur landet.¹⁸ Ett problem inom rättsväsendet kan vara att det inte finns tillräckligt med kunskap och resurser för att hantera språkskillnader.¹⁹ Brå publicerade 2008 en rapport om diskriminering i rättsprocessen och missgynnande av personer med utländsk bakgrund.²⁰ Resultaten visar att det inom rättsväsendets samtliga led finns generaliserande föreställningar om minoritetsgrupper. Det leder till att personer med utländsk bakgrund²¹ inte alltid får samma behandling som personer med svensk bakgrund i en liknande situation. Aktörer från rättsväsendet som deltog i Brå:s enkät- och intervjustudie gav exempel på att vissa minoritetsgrupper kan missgynnas mer än andra. Särskilt utsatta för stereotypa föreställningar inom rättsväsendet är romer, östeuropéer, muslimska grupper och svarta personer. En person som väljer att inte anmäla kan således ha blivit illa bemött av rättsväsendets aktörer vid tidigare tillfällen, antingen i Sverige eller i sitt tidigare hem-

land.²² Dessa faktorer kan givetvis påverka hur stor andel av den faktiska hatbrottsligheten som anmäls till rättsväsendet.

Hatincidenter – hatbrott

Forskningen skiljer mellan hatincidenter och hatbrott.²³ Incidenter är händelser som rapporteras till polis, men som i ett senare led i rättskedjan läggs ner, exempelvis då brott inte kan styrkas. Hatbrott är konstaterade brottsliga händelser som begås mot personer på grund av att de tillhör en viss grupp.²⁴ Hatbrottsstatistiken redogör endast för de incidenter eller brott som *anmäls* till polis och åklagare. Eftersom statistiken över hatbrott bygger på anmälningar ingår båda kategorierna, men kan ej särskiljas. Genomgående i rapporten används begreppet hatbrott (även om incidenter ingår).

Inget lagrum som reglerar hatbrott

Hatbrott är ett konstruerat begrepp. I brottsbalken finns, förutom hets mot folkgrupp, olaga diskriminering²⁵ och straffskärpningsregeln, inga specifika lagrum som reglerar den typ av brott som sammanfattas som hatbrott.²⁶ Även om ett hatbrott anmäls till polisen ska ärendet bedömas i flera led innan det anmälda brottet kan leda till att en person lagförs.²⁷ En förutsättning är att polisen upptäcker eller på annan grund registrerar att det rör sig om ett hatbrott. Figur 1 beskriver att första ledet i rättskedjan är hur brottet kommer till polisens kännedom. Ett brott kan an-

¹⁷ Berk, Boyd och Hamner (2003, s. 55) och Tiby (1999, s.19).

¹⁸ Gerstenfeld (2003, s. 54).

¹⁹ Brå (2008b, s. 74–81).

²⁰ Brå (2008b).

²¹ Brå (2008b, s. 7). Även personer med annan minoritetsbakgrund inkluderas som inhemska etniska minoriteter (till exempel romer) eller religiösa minoriteter (till exempel muslimer).

²² I en rapport från Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2007, s. 46), där 33 ungdomar och unga vuxna med afrikansk bakgrund intervjuas om bland annat anmälning av rasism och diskriminering, påpekas att det finns ett flertal upplevelser av att det är meningslöst att anmäla brott till polisen främst för att förtroende saknas för polisen och för att man är rädd för att inte bli trodd.

²³ Hall (2005, s. 11–13).

²⁴ Gerstenfeld (2003, s. 66) och Tiby (1999, s. 2).

²⁵ Se BrB 16 kap. 8 § (hets mot folkgrupp) och BrB 16 kap. 9 § (olaga diskriminering).

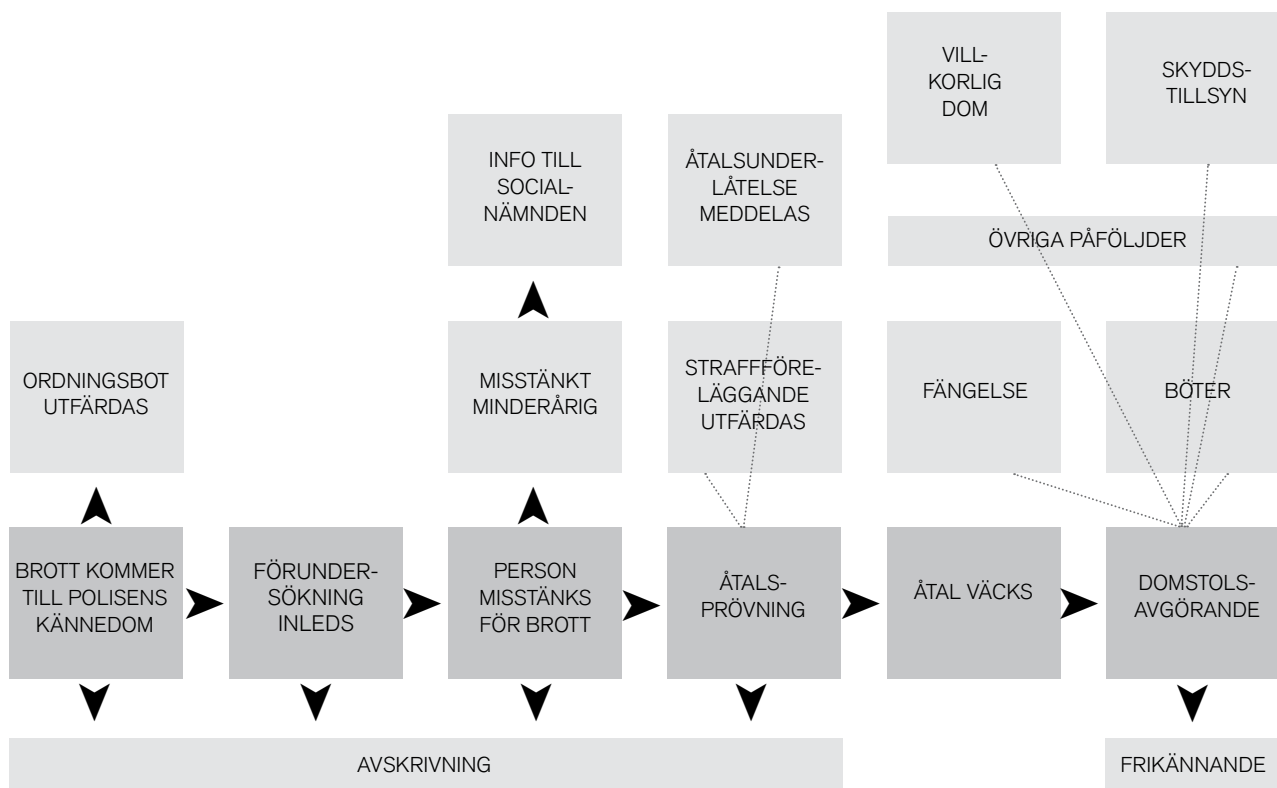
²⁶ Majoriteten av hatbrotten i föreliggande rapport består i stället av andra brottskategorier som olaga hot/ofredande, misshandel, ärekränkning och skadegörelse/klotter.

²⁷ Tiby (1999, s. 232). En ytterligare problematiserande aspekt som Tiby lyfter i sin forskning är huruvida straffskärpningsregeln tillämpas. Polisen måste uppmärksamma motivet och underrätta åklagaren om att straffskärpningsregeln ska användas. Domstolen ska därefter i domslutet ange om straffskärpningsregeln tillämpats eller inte. Detta för att om en person av domstolen anses vara skyldig till ett hatbrott ska denne få ett hårdare straff än vid ett motsvarande brott utan ett sådant motiv. Domstolen är inte skyldig att i domslutet ange om straffskärpningsregeln använts.

mälas, men för att det ska registreras som ett hatbrott måste även motivet till brottet identifieras. En bedömning av huruvida en händelse är ett hatbrott sker genom hela rättskedjan (hos polis, åklagare och i domstol), men bedömningsprocessen av vad som är ett hatbrott försvåras av att viktiga begrepp tolkas olika mellan anmälningsmottagande, åtalande och dömande myndigheter.²⁸ Brå:s tolkning underlättas således av om såväl polis och åklagare som domstol identifierar en händelse både som brottslig och som ett hatbrott. Den stora skillnaden mellan antal anmälda och antal lagförda brott med hatbrottsmotiv²⁹ kan därför

delvis förklaras av att polisen har en vid tolkning av hatbrottsbegreppet, medan åklagare och domare har en striktare tolkningsram. Ytterligare en delförklaring är att aktörerna befinner sig i olika instanser i rättskedjan med olika uppgifter i samband med fallen, från att ta emot en hatbrottsanmälan till att styrka att ett brott begåtts och visa på att det är ställt utom rimligt tvivel att gärningspersonen är skyldig.³⁰

Figur 1. Förenklad beskrivning av flödet i rättskedjan.

²⁸ Tiby (2007, s. 7).

²⁹ Vid en undersökning genomförd av Brå (2002, s. 6–7) följdes alla hatbrott som anmäldes år 2000, från anmälan till tingsrättsdom. Av de knappt 4 300 anmälda hatbrotten samt anmälningar med koppling till vit makt var det nästan nio av tio som lades ner och av de åtta procent (360 hatbrott) som ledde till åtal åberopade åklagaren straffskärpningsregeln i 42 fall. I domstolarna skärptes straffet för 46 hatbrott. Det fanns dock ingen enhetlig praxis för hur domstolarna tillämpade straffskärpningsregeln.

³⁰ Tiby (2007, s. 7). Tiby beskriver hur polisen som är först i rättskedjan måste arbeta utifrån en vid definition av hatbrott för att erhålla medborgarnas legitimitet. I senare led i rättsväsendet, som i domstolen, måste dock godtagbara bevis framställas.

Metod

Hatbrott är inte ett brott som uttryckligen regleras i egna bestämmelser i brottsbalken och det finns inte heller någon särskild brottskod för hatbrott i polisens system. Sedan 2008 kan dock polisen genom ett fält i RAR markera om ett anmält brott är ett misstänkt hatbrott eller inte.³¹ Nedan beskrivs först hur hatbrott definieras i statistiken och hur bedömningen av vad som är ett hatbrott går till. En mer omfattande och detaljerad redovisning av undersökningens metod ges i en fristående teknisk rapport (Hatbrott 2010 Teknisk rapport, Brå 2011:9).³²

Bedömningskriterier och definitioner

Den hatbrottslighet som beskrivs i föreliggande rapport grundas främst på den utsattes upplevelse av gärningspersonens motiv till sin handling. Sådan brottslighet innefattar brott utifrån gärningspersonens motiv avseende

- *etnisk bakgrund, hudfärg* eller *nationalitet* – i statistiken utländsk eller svensk bakgrund
- *religiös tro* – i statistiken muslimsk, judisk eller övrig tro
- *sexuell läggning* – i statistiken homosexualitet, bisexualitet eller heterosexuallitet
- *könsöverskridande identitet eller uttryck* – i statistiken vilket kön man upplever sig tillhöra samt hur någon väljer att uttrycka sitt biologiska kön, sociala kön och/eller det kön man identifierar sig som.

³¹ Markeringen som infördes nationellt på polismyndigheterna är obligatoriskt och innebär att anmälningsupptagaren måste svara på frågan om det aktuella brottet är ett misstänkt hatbrott eller ej.

³² Brå (2011c).

Fastställande av om en anmälan innehåller ett hatbrottsmotiv

När en anmälan bedöms använder Brå flera olika kriterier för att fastställa hatbrottsmotivet. Bedömningen utgår från *all information* som finns att tillgå i polisanmälanens fritext. Att bedömningen utgår från polisanmälanens fritext innebär att den till största delen utgår från den utsattes upplevelse av den aktuella händelsen. Förutom *den utsattes berättelse* kan bedömningen baseras på information om gärningspersonens uttalanden (verbalt eller skriftligt), gärningspersonens signalement, namn på den utsatte och på gärningspersonen, information som hittas via relaterade anmälningar samt eventuell medial uppmärksamhet som vissa fall fått.

Vissa ärenden kan vara svårbedömda vid en första granskning eftersom det saknas tillräcklig information för att fastställa motivet till brottet. I dessa fall kontaktas antingen ansvarig utredare eller den aktuella polismyndighetens kontaktperson för hatbrott.³³ Det skedde i 235 av de knappt 5 140 anmälningar som slutligen bedömdes omfatta hatbrott 2010.

Flera motiv – det mest framträdande väljs

I hatbrottsstatistiken ingår följande motiv: främlingsfientliga/rasistiska (mot minoriteter, mellan minoriteter eller mot majoriteten), islamofobiska, antisemitiska, övriga antireligiösa, homofobiska, bifobiska, heterofobiska samt transfobiska. Samtliga motiv till hatbrott utgår från gärningspersonens *uppfattning* om den utsatte personens härkomst, trosföreställning, sexualitet eller könsidentitet, oavsett om de är faktiskt gällande eller ej. En mer uttömmande beskrivning av de olika motiven ges i den tekniska rapporten (Brå 2011:9).

³³ Polismyndigheterna har själva utsett vilka kontaktpersonerna gentemot Brå ska vara för hatbrottsfrågor.

Motivbilden är inte alltid enkel att bedöma eftersom en brottsanmälan kan innehålla flera möjliga hatbrottsmotiv. I dessa fall är riktlinjen att utgå från det mest framträdande motivet och därmed välja *ett motiv*. När flera motiv bedöms vara lika framträdande avgör slumpen vilket som väljs. Det är ett mycket sällsynt förfarande. I vissa fall kan det finnas andra framträdande motiv bakom ett brott, till exempel ekonomisk vinning. En fråga som kan uppstå är huruvida ett rån är motiverat av gärningspersonens främlingsfientlighet eller om det är mer motiverat av ekonomisk vinning.³⁴ Framkommer det med tydlighet att det är *ett annat motiv* än ett hatbrottsmotiv som motiverat gärningen bedöms anmälan inte som hatbrott. För att fastställa om ett brott är ett hatbrott eller inte kan en testfråga ställas: Skulle brottet ha skett om offret hade samma etnicitet som gärningspersonen?³⁵

Insamling och bearbetning

I hatbrottsstatistiken samlas data in vid anmälningsstadiet, vilket resulterar i en mer extensiv statistik jämfört med om statistiken skulle samlas in i ett senare led i rättskedjan. Ytterst är det den enskilde personens subjektiva upplevelse vid anmälningsstillfället som avgör huruvida handlingen betraktas som ett hatbrott.³⁶ Som tidigare nämnts finns det ingen särskild brottskod i polisens system för att registrera brott med hatbrottsmotiv. Metoden för att identifiera hatbrott bygger i stället på sökningar och granskningar av den fritext som finns i brottsanmälningarna samt av de anmälningar som polisen markerat som hatbrott i RAR. När man tolkar statistiken bör man ha följande i åtanke:

- Metoden innebär att identifieringen av hatbrottsanmälningar i huvudsak sker utifrån uppgifter i fritexten. Det finns flera faktorer som kan påverka om ett hatbrott som har anmälts kan identifieras i statistiken, exempelvis hur brottet beskrivs i fritexten. Framför allt för dödligt våld finns det stora problem med att använda denna metod.³⁷
- Metoden bygger i huvudsak på sökning av ett urval av anmälningar rörande sådana brottstyper som har bedömts vara relevanta för hatbrottsstatistiken. Effekten av denna avgränsning är svår att uttala sig

om, men innebär att en del hatbrott exkluderas i statistiken.³⁸

Flera insamlingsmetoder i hatbrottsstatistiken

För att fånga upp hatbrottsanmälningar används tre olika datainsamlingsmetoder. Nedan ges en kortfattad beskrivning av dessa. För en mer detaljerad beskrivning av insamlingsmetoderna och den sökordslista som används hänvisas till den tekniska rapporten (Brå 2011:9).

- Den första insamlingsmetoden innebär att en sökning på ord görs i fritexten på samtliga anmälningar som omfattar brottstyperna våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning, hets mot folkgrupp, skadegörelse/klotter, olaga diskriminering och diverse övriga brott.³⁹ Urvalet baseras på de brottstyper som enligt Säpo vanligen förekommer vid hatbrott. För dessa brottstyper finns en sökordslista som består av drygt 370 ord och efter en sökning kodas de anmälningar som identifierats manuellt. 2010 genomfördes totalt cirka 400 000 anmälningar. Efter sökning kvarstod cirka 33 000 anmälningar som sedan granskades manuellt.
- Den andra insamlingsmetoden innebär att en totalundersökning görs av samtliga anmälningar avseende brottstyperna olaga diskriminering och hets mot folkgrupp som registrerats under kalenderåret. Det innebär att även anmälningar omfattande dessa brottstyper som inte fångats upp via den första sökningen granskas. 2010 granskades drygt 720 anmälningar avseende hets mot folkgrupp och knappt 230 anmälningar avseende olaga diskriminering.
- Den tredje insamlingsmetoden innebär att samtliga anmälningar som markeras som misstänkta hatbrott (oavsett brottstyp⁴⁰) av polismyndigheterna under kalenderåret samlas in och granskas. 2010 hade cirka 7 060 anmälningar hatbrottsmarkerats.

³⁸ En brottstyp som exempelvis inte ingår i urvalet för sökning är personrån. Det kan dock förekomma att anmälningar som genomförs hänvisar till andra anmälningar som kan vara aktuella som hatbrott, och på så sätt kan också en del andra brottstyper som inte inkluderats förekomma i redovisningen av hatbrott. Genom utvidgningen av urvalet med anmälningar som markerats som hatbrott i RAR kan brottstyper som tidigare exkluderats numera förekomma i statistiken.

³⁹ För en komplett förteckning över vilka brottstyper som genomförs vid det första tillvägagångssättet, se bilaga 2 i den tekniska rapporten 2011:9.

⁴⁰ Denna metod innebär att Brå granskar anmälningar innehållande brottstyper som inte ingår i Brås urval. Därmed kommer således brottstyper som ej ingår i urvalet att ingå i resultatredovisningen (exempelvis ingår brottstyperna rån och fridskränkning i resultatredovisningen över huvudbrott).

³⁴ Green, McFalls och Smith (2003, s. 30).

³⁵ Tiby (1999, s. 223).

³⁶ Detta är samma utgångspunkt och extensiva statistik som vid den officiella statistiken över anmälda brott.

³⁷ Det främsta skälet är att det inte finns någon utsatt som kan berättiga hur brottet gick till eller delge polisen det eventuella motivet till brottet.

Efter en matchning mot de anmälningar som redan identifierats via sökningen med ord kvarstod drygt 4 550 anmälningar som granskades manuellt.

Manuell granskning och kodning av hatbrottsanmälningar

De anmälningar som identifierats genom de tre insamlingsmetoderna granskas manuellt. I ett första steg görs en bedömning av om informationen i anmälan och dess fritext gör att ett brott kan identifieras som hatbrott, ett misstänkt hatbrott eller ej hatbrott. I de fall där anmälningar bedömts som misstänkta hatbrott kontaktar Brå en utredare vid polisen för att samla in ytterligare information om motivbilden. När bedömningen av de identifierade hatbrottsanmälningarna slutförs görs en manuell kodning av ett antal variabler. 2010 identifierades sammanlagt cirka 5 140 anmälningar som hatbrott via manuell granskning.

Resultatredovisning

Redovisningsenheter och variabler

I rapportens resultatavsnitt presenteras respektive hatbrottsmotiv i separata avsnitt. Hatbrottsstatistiken sammanställs utifrån brottsanmälningar, där även uppgifter om personer utsatta för hatbrott och misstänkta personer redovisas. De *redovisningsenheter* som presenteras är inkommen respektive uppklarad anmälan, personer utsatta för hatbrott (uppgifter från NTU), målsägande samt misstänkta personer.

Information om de redovisade grupperna presenteras utifrån ett antal variabler som beskriver det i anmälan upptagna brottet. De *variabler* som presenteras är huvudbrott, motiv, eventuellt submotiv, om brottet är motiverat av vit makt-ideologi eller har en koppling till någon organisation, tillvägagångssätt, brottsplats, relation mellan gärningsperson och utsatt, kön och ålder på de utsatta och misstänkta personerna samt regional indelning. Samtliga variabler finns beskrivna i den tekniska rapporten (Brå 2011:9).

När man läser rapporten är det viktigt att ha i åtanke att många av redovisningarna innehåller små tal. Följden blir att procentuella förändringar kan bli mycket stora från år till år (det är inte ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer). I redovisningen är det av sekretessskäl inte alltid möjligt att redovisa alla enheter eller variabler separat.⁴¹ Om så är fallet måste anting-

en kategorier med låga tal (tal lägre än *fyra*) sammanfogas eller döljas med ett kryss. Vissa låga tal kan dock redovisas om bedömningen är att ingen enskild individ kan identifieras.

Inkomna brottsanmälningar

Antalet inkomna anmälningar är de som framför allt polisen, men även andra hatbrottsutredande myndigheter, registrerat i sina ärendesystem under kalenderåret 2010. Brotten kan dock ha begåtts under tidigare år. I denna rapport redovisas större delen av statistiken i enheten *anmälan*, och redovisningen sker efter huvudbrott. Enbart anmälningar med brott som begåtts i Sverige redovisas i statistiken.

Uppklarade brottsanmälningar

Antalet uppklarade anmälningar är ett mått på polisens, åklagarnas och övriga brottsutredande myndigheters hantering av anmälningar. Begreppet uppklarad är polisiärt och innebär att anmälan om brott klarats upp, antingen genom att en person bundits till brottet eller genom en annan form av beslut. Uppklarade anmälningar innebär alltså inte att någon behöver ha dömts för brottet eller brotten i anmälan. Redovisningen utgår från de beslut som fattats avseende huvudbrottet i anmälan och som bedömts vara hatbrott. Redovisningen utgår från hur de anmälningar som registrerats 2009 klarats upp utifrån slutredovisningsuppgifter från polis och åklagare fram till och med 31 mars 2011.⁴²

Uppklarade brott redovisas i två kategorier: *personuppklarade hatbrott*, som innebär att en person har bundits till brottet, samt *tekniskt uppklarade hatbrott*. Ett tekniskt uppklarat brott innebär att det inte kan styrkas att ett brott begåtts, att den anmälda gärningen inte bedöms vara ett brott, att den misstänkta personen är minderårig (under 15 år) och därmed ej straffbar, eller övrigt tekniskt uppklarat (till exempel när en angivelse saknas/återkallats). I avsnittet redovisas även hur stor andel av anmälningarna som är uppklarade vid det aktuella tillfället för urvalsdragningen. Ett brott är uppklarat när det är under utredning eller klassificeras som övrigt uppklarat.⁴³

⁴¹ Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 24 kap. 8 § får det inte finnas någon risk för att enskilda individer ska kunna identifieras i statistiken.

⁴² Eftersom anmälda hatbrott inte alltid klaras upp samma år som de anmäls, har de hatbrottsanmälningar som inkom under 2009 följts upp för denna redovisning. Endast 3 procent av samtliga anmälda hatbrott 2009 var fortfarande under utredning den 31 mars 2011.

⁴³ Övrigt uppklarat innebär att det exempelvis inte finns någon misstänkt person till det begångna brottet.

Tillförlitlighet

En första förutsättning för att ett brott ska komma med i statistiken över hatbrott är att händelsen kommit till polisens kännedom. Benägenheten att anmäla ett brott varierar från brottstyp till brottstyp och över tid. Utifrån tidigare studier kan konstateras att skillnaden mellan faktisk och anmäld brottslighet, det så kallade mörkertalet, är stor vid hatbrott.⁴⁴ Anmälningbenägenheten kan också variera mellan de olika grupperna som blir utsatta för hatbrott, exempelvis kan förtroendet för rättsväsendet variera och påverka om de utsatta anmäler brott till polisen.⁴⁵ Mörkertalet har betydelse för möjligheten till bedömningar av utvecklingen av de anmälda hatbrotten, men även för beskrivningar av hatbrottens struktur.

När det gäller hatbrottsstatistiken kan man tala om två typer av mörkertal. De hatbrott som sker, men som aldrig anmäls till polisen utgör en typ av mörkertal. Den andra typen av mörkertal består av de hatbrott som anmäls till polisen, men där polisen inte uppfattar hatbrottsmotivet och därför vare sig noterar det i fritexten i anmälan eller markerar händelsen som ett misstänkt hatbrott i RAR. De anmälda hatbrottens nivå och karaktär påverkas således även av i vilken grad de hatbrott som trots allt anmäls till polisen uppfattas och registreras som sådana. Vid identifiering av hatbrott kan det många gånger vara frågan om känslig information som det inte är säkert att den utsatte vill delge polisen. För att ett brott ska kunna identifieras och bedömas som ett hatbrott i statistiken krävs att

- brottet rubriceras i enlighet med Brå:s brottskodsurval alternativt att händelsen markeras som ett misstänkt hatbrott i RAR
- polisen registrerar relevant information i anmälan fritext
- fritexten inrymmer ord som återfinns i listan över sökord alternativt att händelsen markeras som ett misstänkt hatbrott i RAR
- kodaren tolkar och bedömer händelsen som ett hatbrott.

De redovisade anmälningarna i statistiken är således ett resultat av en selektionsprocess där flera olika kriterier måste vara uppfyllda för att en anmälan ska kunna identifieras som hatbrott. Det är i dag okänt hur stor betydelse respektive steg i processen har. När

man använder hatbrottsstatistiken bör man dock ha i åtanke att statistiken till följd av denna process redovisar en *minimiuppskattning* av de anmälda hatbrotten.

Jämförbarhet

I följande avsnitt redovisas jämförbarheten såväl över tid som med annan relevant statistik. När man studerar utvecklingen av hatbrott över tid eller jämför med annan statistik är det viktigt att ta hänsyn till nedanstående information för att på så sätt veta vilka slutsatser som kan dras om exempelvis förändringar av nivå i hatbrottsstatistiken.

Utveckling över tid

När man vill dra slutsatser om hur hatbrottsligheten (och även annan typ av brottslighet) ser ut i verkligheten är det nödvändigt att vara medveten om att det är långt ifrån alla brott som inkluderas i statistiken. Mörkertalet är en viktig faktor. Mörkertalets storlek är okänd och varierar också mellan olika brotstyper.⁴⁶ Mörkertalet måste alltid tas i beaktande när man bedömer brottsligheten. För hatbrottsstatistiken tillkommer, som nämnts ovan, de fall där hatbrott har anmälts men där polisen inte noterat hatbrottsmotivet i anmälan fritext eller hatbrottsmarkerat ärendet.

Det har även skett förändringar i hatbrottsstatistikens innehåll och uppbyggnad som medför att det kan vara svårt att göra vissa jämförelser över tid. Ett exempel på en sådan förändring är att Brå under 2008 genomförde en större definitionsförändring av vad som är ett hatbrott i hatbrottsstatistiken. Definitionen förändrades till att numera även omfatta främlingsfientliga hatbrott mellan minoriteter och mot majoriteten, övriga antireligiösa hatbrott, bifobiska hatbrott, heterofobiska hatbrott samt transfobiska hatbrott. Brå bedömer att det på grund av definitionsförändringen inte utan vidare går att jämföra nivåerna för samtliga hatbrott och främlingsfientliga/rasistiska hatbrott efter 2008 med tidigare år. När det gäller vit makt-ideologiska hatbrott har definitionsförändringen haft en mindre betydelse, och jämförelser med tidigare år är därför mer möjliga. För islamofobiska, antisemitiska och homofobiska hatbrott har definitionsförändringen ingen betydelse och jämförelser med tidigare år är därför möjliga.

⁴⁴ Se exempelvis Forum för levande historia (2006a). För en utförligare beskrivning av dessa begrepp, se Brå 2006, s. 66–67.

⁴⁵ Brå (2011a, s. 23).

⁴⁶ Brå (2008a, s. 15–16).

Utöver definitionsförändringen förändrades även metoden för att fånga upp hatbrottsanmälningar 2008. Den funktion i RAR som används av polisen för att markera anmälningar som misstänkta hatbrott har börjat användas som en insamlingsmetod i statistiken. Det utökade urvalet har dock haft en mindre effekt på antalet identifierade hatbrott och har därför en mindre betydelse för möjligheter till jämförelse mellan åren.

Varje år uppdateras sökordslistan genom att nya ord läggs till och gamla ord tas bort. Listan med sökord utarbetades ursprungligen av Säpo. Sedan Brå tog över hatbrottsstatistiken har arbetet med att utveckla listan med sökord fortsatt. En årlig förändring av sökordslistan medför att urvalet inte är exakt detsamma varje år. Brå:s bedömning är att det inte har någon större betydelse för jämförbarheten eftersom språkbruket rent generellt förändras. Enbart sökord som inte ger relevanta träffar exkluderas från sökordslistan.

Jämförelser med Nationella trygghetsundersökningen (NTU)

Generellt är antalet hatbrottsmotiverade händelser som i NTU uppges vara polisanmälda fler än vad som framgår av hatbrottsstatistiken. Det kan bero på att utsatta respondenter i NTU 2010 uppfattar det som att brottet är polisanmält (om de varit i kontakt med polisen) fast det inte är det. Det finns därmed risk för såväl över- som underrapportering av antalet brottsliga händelser.⁴⁷ Händelser kan placeras fel i tiden eller förträngas, vilket betyder att den tillfrågade oavsiktligt också kan svara fel på grund av att hon eller han inte minns. När det ställs frågor om hatbrott kan det finnas en risk att drabbade inte vill berätta om händelserna. Det kan även förekomma att den tillfrågade uppfattar det som socialt önskvärt att uppges att ett hatbrott är polisanmält. Dessutom kan det vara så att den utsatte upplever gärningen som ett hatbrott, men att den inte definieras så enligt hatbrottsstatistiken.⁴⁸

Jämförelser med annan kriminalstatistik

Hatbrottsstatistiken är inte jämförbar med övrig officiell kriminalstatistik avseende anmälda brott. Statistiken över anmälda brott upptar samtliga anmälningar som registrerats, medan hatbrottsstatistiken upptar de anmälda brott som genom en särskild process kunnat identifieras som hatbrott. Som också beskrivits tidi-

gare är den redovisade enheten för hatbrotten brottsanmälan och inte anmälda brott. En anmälan kan innehålla ett eller flera brott och för hatbrott väljs huvudbrottet. Den officiella kriminalstatistiken för anmälda brott redovisar alla brott i anmälan.

Misstänkta personer i denna rapport är inte heller jämförbara med de misstänkta i den officiella statistiken. Definitionerna skiljer sig åt på så sätt att i den officiella statistiken betyder misstänkta att brottsmisstanken kvarstår efter genomförd utredning av åklagaren. I denna rapport ingår dock alla som i något skede anses vara misstänkta för hatbrott. Dessutom ingår här misstänkta personer under 15 år, vilka inte ingår i den officiella statistiken.

Sedan 2007 redovisas även uppgifter om uppkärlade hatbrottsanmälningar. Dessa uppgifter är inte heller jämförbara med den officiella statistiken över uppkärlade brott. I den officiella statistiken redovisas alla uppkärlingsbeslut som gjorts under exempelvis 2009, oavsett om brottet är anmält samma år eller under tidigare år. I denna genomgång av hatbrottsstatistiken redovisas endast beslut för de hatbrott som anmäls under 2009.

En övergripande anledning till att hatbrottsstatistikens olika enheter inte definieras eller räknas på samma sätt som den officiella statistiken, exempelvis vid anmälda brott, är för att kunna behålla tidsserier för hatbrottsanmälningar.

Specialstudie av hatbrottsmarkerade anmälningar

Syftet med specialstudien av de anmälningar som polisen markerat som hatbrott i RAR är att bedöma kvaliteten på denna markering. Resultaten redovisas både på nationell nivå och på länsnivå.⁴⁹ Det är dock viktigt att ha i åtanke att det av flera skäl är svårt att göra jämförelser mellan polismyndigheter i olika län. Ett skäl är att det i dag saknas en gemensam definition av hatbrott inom polismyndigheterna. Ett annat skäl är att resurser för, och kunskap om, hatbrott kan variera mellan polismyndigheterna. Större resurser och bättre kunskap om hatbrott ökar möjligheterna att identifiera och i anmälan beskriva en eventuell koppling till hatbrott. Det är rimligt att anta att det även kan påverka antalet hatbrott som registreras och redovisas i statistiken.

⁴⁷ Brå (2011b, s. 19).

⁴⁸ Ibid. Ett exempel är om en person utsätts för ett hatbrott på grund av funktionsnedsättning.

⁴⁹ För en redovisning på regional nivå, se avsnittet "Regional fördelning".

Resultat från specialstudien

Studien visar att polismyndigheterna totalt sett markerade 7 062 anmälningar som misstänkta hatbrott 2010. Jämfört med föregående år är det en minskning med 17 procent. 2 566 av dessa anmälningar hade även Brå identifierat som hatbrott. 9 anmälningar har upprättats, men i ett senare skede avbrutits.⁵⁰ När det gäller matchningen mellan hatbrotten som identifierats av Brå respektive polisen så är det dock en större andel av polismyndigheternas RAR-markerade anmälningar 2010 som överensstämmer med de identifierade hatbrotten i Brå:s statistik än det var året innan (36 procent 2010 jämfört med 30 procent 2009).

Vid en manuell genomgång av fritexterna för de anmälningar som polisen markerat som misstänkta hatbrott (4 496 anmälningar), men som Brå inte identifierat som hatbrott i hatbrottsstatistiken framkom att

- 4 268 anmälningar (95 procent) ej kan identifieras som hatbrott enligt Brå:s definition
- 179 anmälningar (4 procent) kan identifieras som hatbrott
- 49 anmälningar (1 procent) kan misstänkas vara hatbrott (varav 14 anmälningar bedömdes som hatbrott och 35 anmälningar bedömdes som ej hatbrott när utredare hos polisen kontaktades).

Det innebär att Brå inte har kunnat identifiera något hatbrottsmotiv i majoriteten (4 303 stycken) av polisens hatbrottsmarkerade anmälningar.

RAR-markeringen fångar upp anmälningar som hatbrottsstatistikens urval missar

En tendens som framkom i granskningen är att polismyndigheterna väljer att markera anmälningar som gränsar till hatbrottslighet, men som enligt Brå:s definition av hatbrott inte faller inom området. Trots att det finns brister i hur polisen använder markeringen och trots att polisens definition skiljer sig något från Brå:s definition, kunde det i 5 procent av anmälningarna identifieras ett misstänkt eller ett faktiskt hatbrottsmotiv som inte fångats upp av Brå. Det betyder att Brå:s metod inte fångar upp alla hatbrott med den nuvarande urvalsmetoden. En förklaring är att RAR-markeringen används på samtliga anmälda brott, medan hatbrottsstatistiken bygger på ett urval av brottsty-

per.⁵¹ Exempel på två brottskategorier som inte ingår i statistikens urval är rån och tillgreppsbrott.

En markerad anmälan i RAR kan ge relevant information

Vid Brå:s granskning av anmälningarna har det framkommit att RAR-markeringen ofta ger relevant information som är viktig vid bedömningen om en anmälan är ett hatbrott eller inte. Framför allt handlar det om anmälningar där ord i fritexten är för generella eller inte ger en träff via sökordslistan. Utöver det kan en hatbrottsmärkt anmälan hänvisa till relaterade anmälningar som även de innehåller ett hatbrottsmotiv men inte har fångats upp med Brå:s metod.

Gemensam definition av hatbrott inom polisen som kvalitetshöjande åtgärd

Som en sammanfattning av studien över hatbrottsmarkerade anmälningar i RAR kan det konstateras att Brå:s metod för att söka hatbrottsanmälningar fångar upp en stor andel anmälningar som polisen inte identifierar. Samtidigt markerar polismyndigheten många anmälningar som hatbrott som inte kommer med i statistiken. Det kan finnas flera förklaringar till det, bland annat att Brå inte lyckas identifiera alla hatbrottsanmälningar med de datainsamlingsmetoder som används. Det framgår att RAR-markeringen omfattar en mindre andel anmälningar som Brå vid granskning bedömer är hatbrott. Det är därför viktigt att bland annat löpande arbeta med att uppdatera sökordslistan så att nya ord inkluderas. Dock är många av orden eller uttrycken alltför generella för att kunna ingå i sökordslistan, då allt för många ickerelevanta anmälningar skulle komma att ingå i den första datainsamlingsmetoden. Exempel på det är uttryck som ”du är inte svensk” eller ord som vit, svart eller mörk.

Brå:s studie visar dock att den främsta orsaken torde vara att många av polisens anmälningar är felmarkerade. Det framgår inte minst då allt från stöld av båtmotorer till ringa bruk av narkotika har hatbrottsmarkerats av polismyndigheterna. Polisen anger även själva i den enkät Brå skickat ut⁵² att det förekommer många felaktigheter i vad som registreras som hatbrott. En annan aspekt av det är att det även är

⁵⁰ Det kan vara anmälningar som Brå inte mottagit. Dessa har inte inkluderats när grupperingen av materialet skett.

⁵¹ En förklaringsfaktor till att majoriteten av granskade anmälningar inte kan identifieras som hatbrott vid en läsning av fritexten i RAR är att enskilda polisens kunskap om hatbrott har betydelse för hur fritexten skrivs.

⁵² Se frågeformuläret i bilaga 3 i den tekniska rapporten.

relativt vanligt att anmälningar som gränsar till hatbrottslighet (exempelvis djurrättsaktivism och hedersrelaterad brottslighet) markeras som hatbrott, det vill säga brott som inte ingår i Brå:s urval. Vad som definieras som hatbrott skiljer sig dessutom åt mellan de olika polismyndigheterna och det vore därför önskvärt om man arbetade fram en gemensam definition av hatbrott inom polisen. Det skulle på sikt medföra en bättre kvalitet på de anmälningar som är hatbrottsmarkerade och därmed innebära att markeringen kan användas för att samla statistik över hatbrott som är jämförbar mellan de olika polismyndigheterna, något som i dag inte är möjligt då respektive polismyndighet har sitt eget sätt att definiera och räkna hatbrott.

Hatbrott – samtliga motiv

I avsnittet redogörs för anmälningar från 2010 som bedömts innehålla ett hatbrottsmotiv. Redovisningen sker efter huvudbrott i anmälningarna. För mer detaljerade beskrivningar av de olika hatbrottsmotiven hänvisas till respektive motivavsnitt.

Främlingsfientlighet/rasism vanligaste motivet i anmälningarna

Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott stod för 74 procent av samtliga identifierade hatbrottsanmälningar 2010 och är i likhet med tidigare år den enskilt största kategorin. I 15 procent av anmälningarna identifierades ett homofobiskt, bifobiskt eller heterofobiskt motiv. Antireligiösa hatbrott (islamofobiska, antisemitiska och övriga antireligiösa hatbrott) stod för en dryg tiondel av anmälningarna. Transfobi var ett mer ovanligt motiv bland de identifierade anmälningarna (1 procent). Beskrivningen av samtliga hatbrott påverkas av att vissa motiv är mer framträdande, vilket bör hållas i åtanke vid tolkning av detta avsnitt.

- År 2010 identifierades knappt 5 140 hatbrottsanmälningar vilket är en minskning med 11 procent (knappt 660 anmälningar) jämfört med 2009.
- Hatbrotten 2010 dominerades liksom tidigare år av det främlingsfientliga/rasistiska motivet.
- Olaga hot, ofredande, våldsbrott och ärekränkning var de vanligaste brotten i nämnd ordning.
- Hatbrott begås på många olika typer av platser där man vistas i sin vardag. Allmän plats, övriga platser och hem var de vanligaste platserna för anmälda hatbrott 2010.
- I 6 procent av anmälningarna 2010 var gärningspersonen en närstående, till exempel en släkting, vän eller före detta partner.
- Omkring 8 procent av alla hatbrottsanmälningar från 2009 hade personuppläsningsuppgifter i mars 2011.

Tabell 1. Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv, åren 2005–2010.

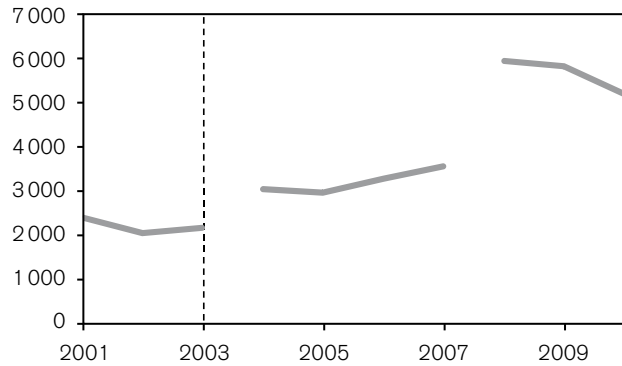
Motiv	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Främlingsfientliga/rasistiska	2 272	77	2 189	67	2 489	70	4 224	72	4 116	71	3 786	74
Antireligiösa	111	4	386	12	324	9	602	10	591	10	552	11
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	563	19	684	21	723	20	1 055	18	1 060	18	770	15
Transfobiska	..	..	..	..	..	..	14	0	30	1	31	1
Summa	2 946	100	3 259	100	3 536	100	5 895	100	5 797	100	5 139	100

.. =Uppgift ej tillgänglig.

Nivå och utveckling

Under 2010 bedömdes knappt 5 140 anmälningar omfatta hatbrott. Antalet hatbrottsanmälningar var 11 procent färre 2010 jämfört med 2009.

Figur 2. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv*, åren 2001–2010.

* Tidsserien är bruten för att markera de metodförändringar som genomförts.

Figur 2 belyser hur utvecklingen av antalet anmälningar för samtliga hatbrottsmotiv sett ut mellan 2001 och 2010. På grund av de omfattande metodförändringar som genomförts är det dock inte lämpligt att jämföra nivån för 2008–2010 med tidigare år.⁵³ Mellan 2008 och 2009 skedde en liten minskning i antalet identifierade hatbrott, från 5 900 till knappt 5 800 anmälningar. 2010 fortsätter minskningen till knappt 5 140 anmälningar.

Brottsstruktur

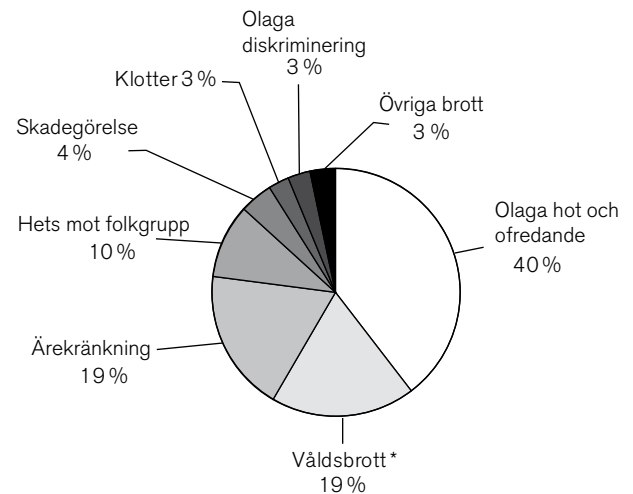
Olaga hot och ofredande vanligast förekommande brottstyperna

Den enskilt vanligast förekommande brottstypen (huvudbrottet) i hatbrottsanmälningar 2010 var olaga hot och ofredande (drygt 2 000 anmälningar), följt av våldsbrott (knappt 960 anmälningar) och ärekränkning (knappt 950 anmälningar). Antalet anmälningar som innehöll hets mot folkgrupp var drygt 500 och antalet anmälningar med olaga diskriminering var 150. De flesta brottstyper i hatbrottsstatistiken utgör en mycket liten andel av samtliga anmälda brott enligt den officiella statistiken. Ett undantag är brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering, som skiljer

⁵³ För en utförligare beskrivning av de metodförändringar som skett, se den tekniska rapporten (2011:9).

sig från de andra brottskategorierna i hatbrottsstatistiken i den bemärkelsen att de har specifika lagrum som reglerar kränkningar på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.⁵⁴ Under 2010 kunde majoriteten (omkring 65–70 procent) av nämnda anmälda brott identifieras som hatbrott.⁵⁵ Att det finns en diskrepans på 30–35 procent jämfört med den officiella statistiken beror på att inte alla brott har begåtts utifrån ett, enligt Brå:s definition, relevant hatbrottsmotiv.

Figur 3. Andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori, år 2010 (5 139 anmälningar).

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott samt våldtäkt.

Fördelningen avseende brottstyper ser liknande ut för de främlingsfientliga/rasistiska och för de homo-, bi- och heterofobiska hatbrottsmotiven. Olaga hot och ofredande samt våldsbrott är de vanligast förekommande brotten. Även vid de antireligiösa hatbrotten var våld och hot stora brottskategorier, men vid det motivet var också hets mot folkgrupp, skadegörelse och klottet vanliga brottstyper.

⁵⁴ Se BrB 16 kap. 8 § (hets mot folkgrupp) och BrB 16 kap. 9 § (olaga diskriminering). För mer information, se Brå (2001).

⁵⁵ Den officiella statistiken räknar enheten antal brott, medan hatbrottsstatistiken räknar enheten huvudbrott i brottsanmälningar. För att få en korrekt jämförelse mellan statistikprodukterna bör även bedömda bibrott vägas in i hatbrottsstatistiken.

Tabell 2. Antal och andel anmälningar efter hatbrottsmotiv och huvudbrottskategori, år 2010.

Huvudbrottskategori	Motiv		Antireligiösa		Homo-, bi- och heterofobiska		Total	
	Främlingsfientliga/rasistiska		Antal	%	Antal	%	Antal	%
Våldsbrott*	735	19	47	9	176	23	958	19
Olaga hot och ofredande	1 496	40	206	37	318	41	2 020	40
Ärekränkning	716	19	62	11	171	22	949	19
Skadegörelse	141	4	49	9	29	4	219	4
Klotter	77	2	31	6	30	4	138	3
Hets mot folkgrupp	363	10	118	21	25	3	506	10
Olaga diskriminering	134	4	9	2	7	1	150	3
Övriga brott	124	3	30	5	14	2	168	3
Summa	3 786	100	552	100	770	100	5 108	100

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

* I kategorin brott mot person ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott och våldtäkt.

Tillvägagångssätt vid brotten

Hatbrott riktas ofta direkt mot den utsatte, men utan fysisk kontakt

Det vanligaste tillvägagångssättet för samtliga hatbrott 2010 var att gärningspersonen hotade, ofredade eller uttalade kränkningar mot den utsatta personen i dennes närhet, men att ingen fysisk kontakt förekom (*närhet*, 52 procent). Knappt vart femte hatbrott var ett våldsbrott, där gärningspersonen gått till fysiskt angrepp mot den utsatta personen. Drygt vart fjärde hatbrott begicks på *distans*, exempelvis via internet eller telefon. Vid en jämförelse mellan motiven framkommer att drygt hälften av de antireligiösa hatbrotten begicks på distans, vilket är en högre andel än vid de övriga motiven (23–28 procent).

Tabell 3. Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter tillvägagångssätt, år 2010.

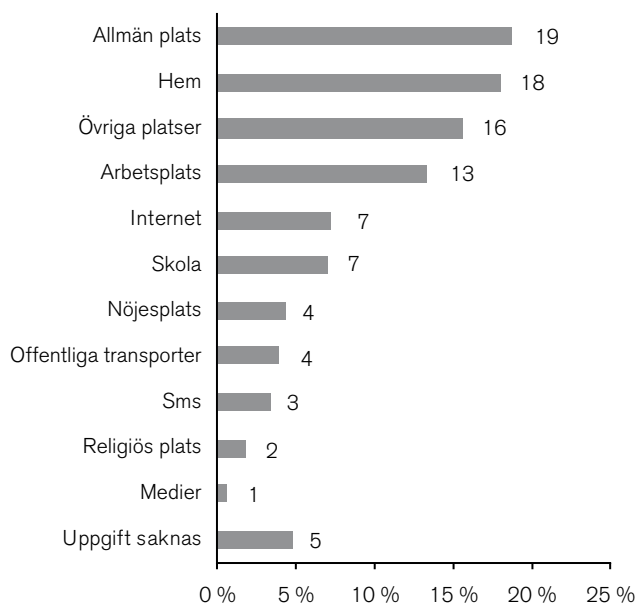
Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	988	19
Direkt mot person, närhet	2 692	52
Distans	1 459	28
Allmänt klotter	193	4
Internet	375	7
Medier	34	1
Postbrev	195	4
Sms	175	3
Telefon/fax	271	5
Övrigt	216	4
Summa	5 139	100

Plats

Hatbrott begås på vardagsnära platser

Hatbrott sker på alla möjliga platser där man vistas i sin vardag. Tre vanliga platser är allmänna platser utomhus, som gator, torg och parker, den utsattes hem eller arbetsplats. Ungefär hälften av hatbrotten 2010 skedde på någon av ovan nämnda platser. Spridningen av brottsplatser är tydlig i och med att kategorin övriga platser identifierades vid 16 procent av de anmälda hatbrotten. Det kan röra sig om platser där den utsatta personen exempelvis handlar, tränar eller tar en fika. Fördelningen över platser har ändrats något mellan 2010 och 2009. Allmänna platser och internet har blivit vanligare brottsplatser, medan skolan och övriga platser blivit ovanligare.

Figur 4. Andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter plats, år 2010.

Relation

Obekant gärningsperson vanligast

I mer än hälften av samtliga hatbrottsanmälningar 2010 var gärningspersonen *obekant* för den utsatta personen. I en dryg fjärdedel av fallen var gärningspersonen en *ytligt bekant*, vilket innefattar en granne, skolkamrat, kollega eller en för den utsatta personen till namn eller utseende känd person eller grupp. I endast 6 procent av anmälningarna 2010 var gärningspersonen en *närstående*, till exempel en släkting, vän eller före detta partner. Vid en jämförelse mellan motiven framkommer att det var vanligare att utsättas för hatbrott av en närstående vid det homofobiska motivet (11 procent) än vid övriga hatbrottsmotiv.

Tabell 4. Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010.

Relation	Antal	%
Närstående	307	6
Gift/partner/sambo	14	0
Före detta partner	74	1
Släkt	48	1
Vänner/bekanta	171	3
Ytligt bekant	1 440	28
Granne	502	10
Kollega	67	1
Känd person/grupp	613	12
Skolkamrat	258	5
Obekant	2 839	55
Kund/klient	487	9
Servicepersonal	531	10
Okänd person	1 821	35
Uppgift saknas	553	11
Summa	5 139	100

Uppklarade hatbrott

Hatbrottsstatistikens redovisning av uppklarade brott utgår från hur de anmälningar som registrerats 2009 har klarats upp utifrån slutredovisningsuppgifter från polis och åklagare fram till 31 mars 2011. Eftersom anmälda hatbrott inte alltid klaras upp samma år som de anmäls, har de hatbrottsanmälningar som inkom under 2009 följts upp för denna redovisning. Begreppet uppklarat är polisiärt och betyder antingen att en person knutits till brottet genom åtalsbeslut, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse eller att brottet på annat sätt klarats upp. Ett brott räknas alltså som uppklarat även om exempelvis den åtalade i ett senare skede frikänns vid en rättegång. Redovisningen utgår från de beslut som fattats avseende huvudbrottet i anmälan och som bedömts vara hatbrott.

Majoriteten av hatbrotten klaras upp, men få personuppklaras

I slutet av mars 2011 hade 69 procent av alla anmälningar (huvudbrottet) från 2010 med hatbrottsmotiv klarats upp. Av dessa *personuppklarades* 8 procent av anmälningarna, varav huvuddelen genom åtalsbeslut. Jämfört med föregående år ser fördelningen liknande ut mellan kategorierna. Vid en jämförelse mellan skilda hatbrottsmotiv framkommer det att personuppklaringen är lägst vid övriga antireligiösa och islamofobiska hatbrott (4 respektive 5 procent), samt något högre än genomsnittet vid antisemitiska hatbrott (9 procent). Uppklaringen för samtliga hatbrott påverkas av att hatbrott kan utgöras av flera olika brottstyper, där exempelvis misshandel har högre uppklaringsän ärekränkning. 61 procent av samtliga hatbrottsanmälningar klarades upp *tekniskt*, vilket exempelvis innebär att brott ej kunde styrkas.

39 procent av brotten faller under kategorin *övrigt tekniskt uppklarade*. Inom denna kategori ligger beslut som angivelse saknas/återkallats eller att förundersökning inte inleds för att målsäganden inte vill väcka åtal. Kategorin består till stor del av brottstyperna olaga hot/ofredande och ärekränkning.

En tredjedel av brotten var ouppklarade vid utgången av mars 2011. En del var fortfarande under utredning, men majoriteten tillhörde kategorin *övrigt ouppklarade* brott (28 procent). Vid en jämförelse mellan de skilda hatbrottsmotiven framkommer att andelen *ouppklarade* anmälningar är högre vid övriga antireligiösa motiv (66 procent) än vid övriga hatbrottsmotiv. Den lägsta andelen ouppklarade anmälningar finns för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott (28 procent).

Tabell 5. Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Typ av beslut	Antal	%
Personuppklarade	440	8
Åtalsbeslut	414	7
Strafföreläggande	14	0
Åtalsunderlåtelse	12	0
Tekniskt uppklarade	3 541	61
Misstänkta under 15 år	233	4
Brott kan ej styrkas	922	16
Gärningen ej brott	105	2
Övriga tekniskt uppklarade	2 281	39
Ouppklarade	1 816	31
Under utredning	174	3
Övriga ouppklarade	1 642	28
Summa	5 797	100

Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott

Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott⁵⁶ kan ta sig många olika uttryck. Det kan vara fråga om vandalisering av flyktingförläggningar, skadegörelse av bilar, trakasserier av personer på grund av deras faktiska, eller av den misstänkte uppfattade, utländska eller svenska härkomst.

Resultat i korthet

- År 2010 anmäldes knappt 3 790 hatbrott med främlingsfientligt/rasistiskt motiv, vilket är drygt 300 färre än året före.
- Olaga hot/ofredande var det vanligaste främlingsfientliga/rasistiska hatbrottet (40 procent).
- Andelen gärningspersoner som är kund/klient eller servicepersonal var högre vid det främlingsfientliga/rasistiska motivet än vid de övriga motiven.
- Resultat från NTU 2010 visar att 17 procent av den självrapporterade utsattheten för rån år 2009 uppgavs vara främlingsfientligt motiverad.

Visuell identifierbarhet – personers utseende – är ett av de viktigaste kriterierna för en presumtiv gärningsperson när det handlar om att kategorisera individer i grupper. Alla som blir utsatta för hatbrott på grund av sin etniska tillhörighet – romer, afrosvenskar, sam-

⁵⁶ Begreppet främlingsfientlighet antyder att människor som invandrar till Sverige definieras som främlingar. Rasism som begrepp beskriver en tro på överlägsenhet hos vissa mänskliga raser. Begreppet främlingsfientliga/rasistiska hatbrott används i rapporten eftersom det inkluderar alltifrån negativa inställningar till människor på grund av ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung till händelser av mer renodlad rasistisk karaktär. Rasism som begrepp har lagts till från och med 2008.

er, personer med svensk, finsk eller turkisk etnisk bakgrund och så vidare – inkluderas i statistiken som utsatta för ett främlingsfientligt/rasistiskt hatbrott.

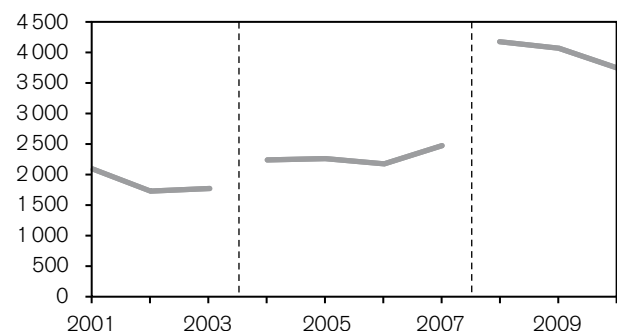
I denna statistik definieras främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, dess egendom eller institution på grund av hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund och som aktiverar en reaktion mot den eller dem som är, eller uppfattas vara, av utländsk eller svensk härkomst eller representanter för personer av utländsk eller svensk härkomst.

Nivå och utveckling

Under 2010 identifierades knappt 3 800 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med främlingsfientligt/rasistiskt motiv, vilket är en minskning med 8 procent från 2009.

Figur 5. Antal anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv,* åren 2001–2010.

* Tidsserien är bruten för att markera de metodförändringar som genomförts.

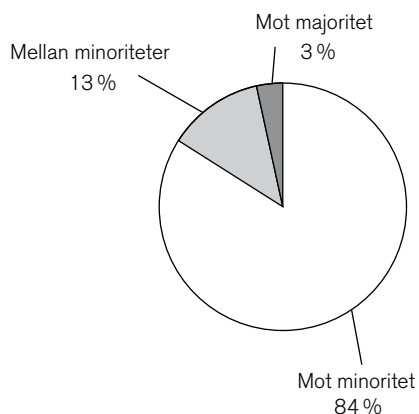
Som illustreras i figur 5 visar utvecklingen under den senaste tioårsperioden att antalet anmälningar ökat, med undantag för 2002 samt 2009 och 2010 då anmälningarna minskade något. Under perioden 2001–2010 har dock omfattande förändringar skett. Insamlingsmetoden för samtliga hatbrott förändrades 2004. Mellan 2001 och 2007 inkluderades enbart främlingsfientliga hatbrott som begicks av majoritetsgruppen mot minoritetsgrupper i statistiken. 2008 förändrades definitionen till att omfatta främlingsfientliga/rasistiska hatbrott mot och mellan minoritetsgrupper samt mot majoritetsgruppen.

Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott mot olika grupper i befolkningen

Den absoluta majoriteten (97 procent) av de främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten 2010 begicks mot minoritetsgrupper medan 3 procent begicks mot majoritetsgruppen, alltså mot personer med svensk bakgrund. Bland de hatbrott som begicks mot personer ur en minoritetsgrupp så tillhörde gärningspersonen i de flesta fall majoritetsgruppen (84 procent). I 13 procent av fallen var det dock en person ur en annan minoritetsgrupp som var gärningsperson.

I jämförelse med föregående år har andelen hatbrott som begicks av majoritetsgruppen ökat medan andelen som begicks av andra minoritetsgrupper har minskat. Andelen främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som begicks mot majoritetsgruppen ligger på en stabil nivå jämfört med 2009. Redovisningen nedan av brottstyper, tillvägagångssätt vid brotten, brottsplats och relation mellan gärningsperson och utsatt, bygger på samtliga anmälda främlingsfientliga/rasistiska hatbrott.

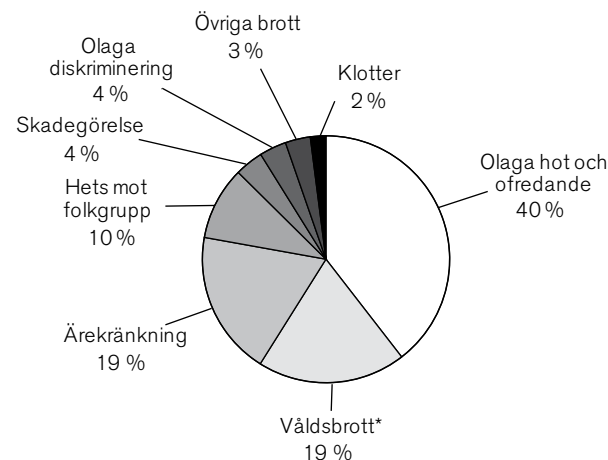
Figur 6. Andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv mot minoritetsgrupper eller majoritetsgruppen samt mellan minoritetsgrupper, år 2010.

Brottsstruktur

Enligt figur 7 nedan stod olaga hot och ofredande för 40 procent av alla främlingsfientliga/rasistiska hatbrottsanmälningar, vilket innebär att det var den vanligaste brottskategorin 2010.⁵⁷

Figur 7. Andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter huvudbrottskategori, år 2010.

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott samt våldtäkt.

Våldsbrott och ärekränkning var de näst vanligaste brottstyperna. Brottsstrukturen har sett likartad ut de senaste åren. I tabell 6 ges en mer detaljerad redovisning av brottstyperna.

Våldsbrott

År 2010 identifierades drygt 730 främlingsfientliga/rasistiska hatbrottsanmälningar där brottskategorin var våldsbrott, vilket är en minskning med 19 procent (drygt 170 anmälningar) jämfört med 2009. I kategorin ingår brott där fysisk kontakt förekommit, det kan vara alltifrån att någon blir knuffad till att personen blir nedslagen. Vanligt förekommande vid det främlingsfientliga/rasistiska hatbrottet är att gärningspersonen är okänd för den utsatte. Ett exempel som illustrerar det vid brottstypen misshandel är:

Okänd gärningsman har puttats eller slagits målsägaren till marken för att sedan sparka honom med minst en spark i bakhuvudet. Innan han

⁵⁷ Vissa av de redovisade brottstyperna innehåller små tal, vilket gör att det inte är ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer när det gäller jämförelse över tid.

Tabell 6. Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2005–2010.

Brottskategori	2005		2006		2007		2008*		2009		2010		Skillnad 2009–2010
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Våldsbrott**	342	15	461	21	509	20	897	21	911	22	735	19	-19
Olaga hot och ofredande	781	34	758	35	849	34	1 740	41	1 744	42	1 496	40	-14
Ärekränkning	458	20	426	19	420	17	517	12	559	14	716	19	28
Skadegörelse	53	2	53	2	132	5	222	5	180	4	141	4	-22
Klotter	53	2	49	2	97	4	198	5	133	3	77	2	-42
Hets mot folkgrupp	325	14	260	12	307	12	364	9	345	8	363	10	5
Olaga diskriminering	241	11	171	8	146	6	186	4	166	4	134	4	-19
Övriga brott	19	1	11	1	29	1	100	2	78	2	124	3	59
Summa	2 272	100	2 189	100	2 489	99	4 224	100	4 116	100	3 786	100	-8

* Definitionen av vad som är ett främlingsfientligt/rasistiskt hatbrott har förändrats mellan åren 2007 och 2008.

** I kategorin brott mot person ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott och våldtäkt.

slogs till marken skrek gärningsmannen ”jävla svartskalle” flera gånger till honom.

Olaga hot och ofredande

Under 2010 identifierades knappt 1 500 av de anmälda främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten som olaga hot och ofredande. Det är en minskning med 14 procent (cirka 250 anmälningar) från föregående år. I kategorin ingår såväl främlingsfientliga/rasistiska hotelser via exempelvis telefonsamtal och internet som ofredande som sker i den utsattes egna hem. En illustration av när ofredandet skett i den utsattes hem är:

Målsäganden uppger att utpekad person sedan cirka fem år tillbaka trakasserat henne och hennes familj. Utpekad person kallar målsäganden och hennes barn för bland annat svartskallar, tattare och horungar och spottar efter dem. Målsäganden upplever det som mycket obehagligt och är mycket rädd för utpekad person.

Ärekränkning

Antalet främlingsfientliga/rasistiska anmälningar avseende ärekränkning uppgick till drygt 700 anmälningar

2010, vilket är en ökning med 28 procent (cirka 160 anmälningar) sedan 2009. Vanligt förekommande är att kränkningen uttalas av en för den utsatte okänd person. Exempel på det är:

Utpekad person har sagt kränkande och nedvärderande saker till Hiram. I kväll försökte Hiram prata med en hundägare som bor i samma port som Hiram's mamma. Mannen har en hund som är aggressiv och gör utfall mot människor. Hiram ifrågasatte varför mannen har en hund om han inte kan ta hand om den. Mannen stod och tittade på Hiram, sedan sa han ”stick och brinn jävla svartskalle”. Rabin upplevde det mannen sa som kränkande och nedvärderande.

Skadegörelse/klotter

2010 har drygt 200 främlingsfientliga/rasistiska anmälningar identifierats avseende skadegörelse/klotter, vilket är en minskning med 30 procent (knappt 100 anmälningar) jämfört med föregående år. Vid skadegörelse och klotter med främlingsfientligt/rasistiskt motiv kan brottet vara riktat både direkt mot personer och mot deras egendom, till exempel bostäder och bilar. Sådan skadegörelse kan ta sig följande uttryck:

Elham berättar att när hon kom ut i dag såg hon att någon hade kastat något på passage-rardörren på hennes bil så att det hade blivit sprickor i fönstret. Elham misstänker två grannfamiljer för brottet eftersom hon och hennes sambo känner sig trakasserade av dem. De brukar ringa till Elham och hennes sambo och säga "du borde åka hem" och "det här samhället håller på att gå åt pipan på grund av människor som du".

Hets mot folkgrupp

För det främlingsfientliga/rasistiska motivet identifierades drygt 360 anmälningar avseende hets mot folkgrupp 2010, vilket är en ökning med knappt 20 fler anmälningar i jämförelse med 2009. Vid hets mot folkgrupp är det vanligt förekommande att brottet förmedlats via affischer, vid demonstrationståg eller direkt mot person:

Farek satt på en bänk vid bensinmacken tillsammans med några vänner när utpekad person passerade i sin bil. Han bromsade in och öppnade rutan samtidigt som han sträckte armen i vädret likt en honnör och skrek "Sieg heil" riktat åt Farek och hans vänner. Det fanns folk i närheten som kan ha hört spridningen av budskapet.

Olaga diskriminering

Av de främlingsfientliga/rasistiska anmälningarna utgjorde drygt 130 olaga diskriminering 2010,⁵⁸ vilket är en minskning med 19 procent (drygt 30 anmälningar) sedan föregående år. Den vanligaste situationen i denna kategori är att den utsatta personen nekas inträde till en restaurang eller krog av en dörrvakt och upplever att det är relaterat till hans eller hennes utländska härkomst eller etniska tillhörighet. Ett typexempel på olaga diskriminering är:

Målsägaren har avisats från restaurang av ordningsvakt. Målsäganden har uppfattningen att han blev avisad på grund av att han har utländskt utseende. Han känner sig kränkt och anser sig utsatt för rasism.

⁵⁸ Diskrimineringsombudsmannen, DO (2011, s. 17). Till DO kommer anmälningar bland annat från personer som anser att de blivit utsatta för etnisk diskriminering. Under 2010 inkom 761 anmälningar rörande etnisk diskriminering. Detta är en minskning med 5 anmälningar jämfört med 2009.

Tillvägagångssätt vid brotten

Hög andel av brotten begås i den utsattes närhet

I över hälften (57 procent) av de främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten 2010 hade gärningspersonen hotat, ofredat eller uttalat kränkningar mot den utsatta personen i dennes omedelbara *närhet*, utan att fysisk kontakt uppkom. Det är en högre andel än för de övriga hatbrotten, där 38–39 procent av brotten begicks av någon i den utsatta personens närhet 2010. Knappt en fjärdedel (23 procent) av de främlingsfientliga hatbrotten begicks på *distans*, till exempel via internet, sms eller brev. Det är en lägre andel än för övriga hatbrott där 38–53 procent begåtts på distans. I en femtedel av brotten gick gärningspersonen till fysiskt angrepp mot den utsatta personen.

Tabell 7. Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2010.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	756	20
Direkt mot person, närhet	2 166	57
Distans	864	23
Allmänt klotter	120	3
Internet	192	5
Medier	18	0
Postbrev	129	3
Sms	114	3
Telefon/fax	175	5
Övrigt	116	3
Summa	3 786	100

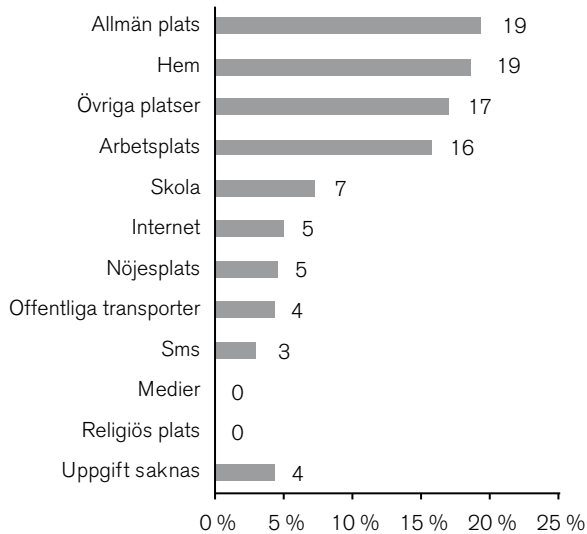
Plats

Hatbrott sker på vardagsnära platser

De främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten sker ofta på vardagsnära platser. *Allmänna platser, hemmet och arbetsplatsen* var de tre enskilt vanligaste platserna för att utsättas för hatbrott enligt anmälningarna 2010. Kategorin *övriga platser* är förvisso en av de största kategorierna, men omfattar ingen enskild typ av plats som är tillräckligt stor för att redovisas som en egen kategori.

Mångfalden pekar dock på att hatbrott kan begås på olika platser och i många olika situationer. Fördelningen av platser är likartad i jämförelse med 2009, dock har andelen främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som sker på allmän plats ökat från 10 till 19 procent.

Figur 8. Andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter plats, år 2010.

Relation

Vanligt med obekanta gärningspersoner

I drygt hälften (56 procent) av alla främlingsfientliga/rasistiska hatbrott 2010 var gärningspersonen *obekant* för den utsatta personen. I kategorin obekant ingår för den utsatta okända personer men också kunder/klienter samt personal i myndighetsställning eller i serviceyrken. I en knapp tredjedel (32 procent) av fallen var gärningspersonen *okänd* för den utsatte, vilket är en något lägre andel jämfört med övriga hatbrott där andelen okända gärningspersoner var 41–47 procent. Även andelen gärningspersoner som var kund/klient eller servicepersonal (12–13 procent) är högre vid det motivet än vid övriga hatbrott. En förklaring till att kategorin servicepersonal är förhållandevis stor vid detta motiv är att en stor andel av gärningspersonerna vid brottet olaga diskriminering bestod av dörrvakter. Ytligt bekanta är också en relativt vanlig relation vid de främlingsfientliga hatbrottsanmälningarna, som stod för drygt en fjärdedel av alla anmälningar 2010. I denna kategori ingick grannar som gärningspersoner i 11 procent av alla anmälningar, vilket är en hög andel i förhållande till övriga hatbrott.

Tabell 8. Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010.

Relation	Antal	%
Närstående	185	5
Gift/partner/sambo	10	0
Före detta partner	44	1
Släkt	24	1
Vänner/bekanta	107	3
Ytligt bekant	1 059	28
Granne	428	11
Kollega	54	1
Känd person/grupp	390	10
Skolkamrat	187	5
Obekant	2 139	56
Kund/klient	436	12
Servicepersonal	474	13
Okänd person	1 229	32
Uppgift saknas	403	11
Summa	3 786	100

Uppklarade hatbrott

Detta avsnitt beskriver vad som hänt med de hatbrottsanmälningar (huvudbrottet) som inkom 2009 till polis, åklagare och de andra brottsutredande myndigheterna. Avsnittet redovisar hur många av hatbrotten som klarades upp, lades ner samt kvarstod under utredning fram till och med slutet av mars 2011.

Många hatbrott klaras upp tekniskt

Knappt 72 procent av de främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten (huvudbrottet) i anmälningarna 2009 klarades upp, vilket innebär att främlingsfientliga/rasistiska hatbrott är det motiv där störst andel hatbrott klarats upp. Andelen *personuppklarade* främlingsfientliga/rasistiska hatbrott var 8 procent varav huvuddelen avsåg åtalsbeslut. I tabell 9 framgår att 64

procent av samtliga anmälda främlingsfientliga/rasistiska hatbrott klarades upp på *teknisk väg*, bland annat genom beslut om att brott ej kan styrkas. Drygt en fjärdedel (28 procent) av de främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten i anmälningarna 2009 var *ouppklarade*.

Jämfört med föregående år då hatbrott som anmäldes under 2008 studerades så ligger både andelen personuppklarade och andelen tekniskt uppklarade hatbrott på en snarlik nivå.

Tabell 9. Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med främlingsfientliga/rasistiska motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Typ av beslut	Antal	%
Personuppklarade	328	8
Åtalsbeslut	309	8
Strafföreläggande	10	0
Åtalsunderlåtelse	9	0
Tekniskt uppklarade	2 624	64
Misstänkta under 15 år	140	3
Brott kan ej styrkas	718	17
Gärningen ej brott	82	2
Övriga tekniskt uppklarade	1 684	41
Ouppklarade	1 164	28
Under utredning	129	3
Övriga ouppklarade	1 035	25
Summa	4 116	100

Självrapporterad utsatthet för hatbrott år 2009 (NTU 2010)

Hittills har rapporten redovisat hur den anmälda hatbrottsligheten ser ut. Som tidigare nämnts är mörkertalet vid hatbrott stort. I det här avsnittet presenteras befolkningens erfarenhet av och utsatthet för både anmälda och ej anmälda främlingsfientliga hatbrott utifrån självrapporterad utsatthet i Nationella trygghetsundersökningen, NTU.

I undersökningen tillfrågas ett urval av befolkningen om utsatthet för ett tiotal brottstyper. I undersökningen beskrivs även omfattningen av de brott som medborgarna är mindre benägna att anmäla till polisen. För brottstyperna personrån, misshandel, hot och trakasserier ställs i NTU följdfrågan om det kan ha varit ett främlingsfientligt motiv som låg bakom brottet. Sammantaget visar resultaten i NTU 2010 att 1,5 procent⁵⁹ av befolkningen (16–79 år) i Sverige, vilket uppskattningsvis motsvarar cirka 111 000 personer, har uppgett att de utsattes för hatbrott med främlingsfientliga motiv under 2009. En person kan dock uppge flera händelser, och antalet brottsändelser med främlingsfientligt motiv i form av personrån, misshandel, hot och trakasserier uppskattas till 211 000 under 2009.

Ett problem med NTU har bedömts vara att de som tillfrågas vill lämna ”rätta” svar, exempelvis på frågan om brottet är anmält eller inte kan den tillfrågade välja att svara att så är fallet trots att händelsen inte är polisanmäld. När resultaten från NTU tolkas är det viktigt att ha i åtanke att antalet observationer för hatbrott är lågt, vilket skapar större osäkerhet i skattningarna och kan bidra till stora variationer mellan åren. Skillnaderna mellan resultaten för hatbrott i NTU mellan 2007 och 2009 är, mot bakgrund av detta, att betrakta som relativt små.

Tabell 10. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för främlingsfientliga hatbrott samt skattat antal utsatta personer åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010.

	Andel utsatta i procent			Skattat antal utsatta		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Främlingsfientliga hatbrott	1,5	1,4	1,5	106 000	101 000	111 000

Man bör även notera att NTU enbart mäter utsatthet bland Sveriges folkbokförda befolkning och att asylsökande samt personer som vistas utan giltiga tillstånd i Sverige därmed inte ingår i urvalet.⁶⁰

⁵⁹ För konfidensintervall vid andelen utsatta för främlingsfientligt motiverade brott och skattade antalet utsatta personer i befolkningen, se bilaga 1.

⁶⁰ Svarsfrekvensen bland utomnordiskt födda personer är lägre (48 procent) än skattad andel svarande bland personer födda i Norden (75,5 procent). Representativiteten är således lägre, men viktningen av grupper tar hänsyn till detta.

Tabell 11. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för främlingsfientliga hatbrott efter brottskategori samt skattat antal händelser och andel polisanmälda händelser år 2009, enligt NTU 2010.

n=143 (netto)	Andel utsatta procent	Skattat antal utsatta personer i befolkningen	Skattat antal händelser i befolkningen	Andel anmälda händelser i procent
Samtliga främlingsfientliga hatbrott* (n=165 brutto)	1,5	111 000	211 000	23
Personrån (n=17)	0,1	9 000	11 000	27
Misshandel (n=40)	0,3	21 000	41 000	33
Hot (n=68)	0,6	46 000	127 000	23
Trakasserier (n=40)	0,4	32 000	32 000	14

* I redovisningen över samtliga hatbrott förekommer utsatta personer endast en gång. Därmed överstiger summeringen av enskilda brottstyper den för samtliga främlingsfientliga hatbrott.

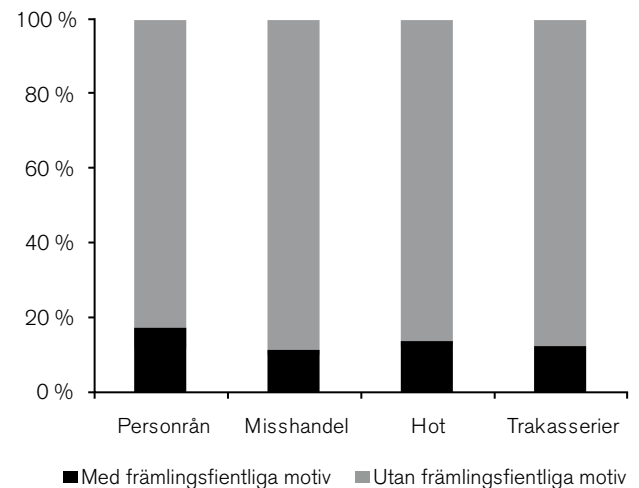
Utsatthet för hot vanligast vid främlingsfientliga hatbrott

Enligt NTU 2010 uppgav 1,5 procent i befolkningen att de hade utsatts för ett främlingsfientligt hatbrott 2009.⁶¹ Ett främlingsfientligt motiv förekom i störst utsträckning bland dem som hade utsatts för hot (0,6 procent). Att bli utsatt för trakasserier och misshandel med främlingsfientliga motiv är näst vanligast då 0,4 respektive 0,3 procent uppger att de utsatts för respektive brottstyp 2009. Utsatthet för personrån med främlingsfientligt motiv (0,1 procent) uppges i lägst utsträckning.

Utsatthet för brott med främlingsfientliga motiv i relation till befolkningen totalt

Personrån är den brottskategori där störst andel av samtliga utsatta inom respektive brottskategori uppgett att motivet var främlingsfientligt. I 17 procent av samtliga rapporterade personrån i NTU uppgavs att det fanns ett främlingsfientligt motiv till rånet, medan de som utsatts för misshandel uppgav det i minst utsträckning (11 procent). Däremellan placerar sig utsatthet för hot och trakasserier; ett främlingsfientligt motiv till hotet och trakasserier uppgavs i 13 respektive 12 procent av fallen.

Figur 9. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) år 2009 för personrån, misshandel, hot och trakasserier med respektive utan främlingsfientligt motiv, enligt NTU 2010. Andel i procent.

Personrån och misshandel anmäls oftare än hot

I NTU 2010 uppgavs en knapp fjärdedel (23 procent) av de rapporterade främlingsfientliga hatbrotten som skedde 2009 vara polisanmälda, trots den sociala önskvärdheten att anmäla. Detta är något lägre än anmälningsbenägenheten totalt sett, som var cirka 26 procent för de fyra brottstyperna. Den brottstyp som uppgavs vara anmäld i störst utsträckning, vid en tredjedel av fallen, är misshandel. Runt en fjärdedel av personrånerna och hoten (27 respektive 23 procent) polisanmäldes. Trakasserier uppgavs ha polisanmälts i lägst utsträckning (14 procent).⁶²

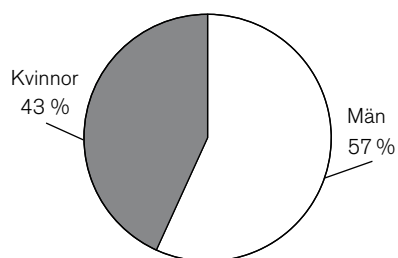
⁶¹ Tillvägagångssättet för skattning av andel och antal personer utsatta för hatbrott utifrån NTU har reviderats från och med NTU 2009 (Brå, 2010). Samtliga värden i tidsserien baseras på det nya uträknings sättet, vilket innebär att nivåerna är något högre än de nivåer som redovisats i tidigare rapporter. Utvecklingen över tid är dock snarlik de två uträknings sätten emellan.

⁶² Brå (2011a).

Vanligare att män utsätts för främlingsfientliga hatbrott

I 57 procent av de främlingsfientliga hatbrott som rapporterats i NTU är den utsatte en man. Motsvarande andel bland kvinnor är således 43 procent. Fördelningen ser likadan ut för de fyra brottstyperna när man studerar dem som utsatts i NTU men där ett främlingsfientligt motiv saknades.

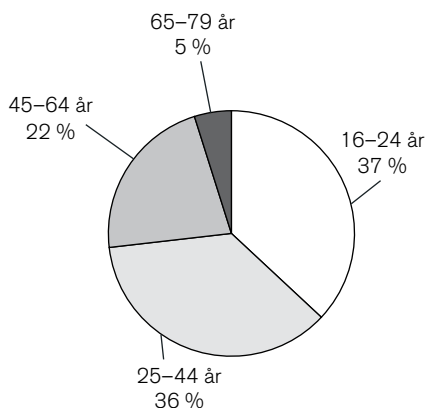
Figur 10. Den utsattes kön vid främlingsfientliga hatbrott i befolkningen (16–79 år) åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010.

Unga personer mer utsatta för främlingsfientliga hatbrott

När man studerar åldern på de personer i NTU 2008–2010 som uppger att de utsatts för främlingsfientliga hatbrott ser man att personer i åldersgrupperna 16–24 år samt 25–44 år är mest utsatta (37 respektive 36 procent av fallen). I drygt en femtedel (22 procent) av fallen är den utsatte i åldern 45–64 år och i 5 procent av fallen är den utsatte i åldern 65–79 år.

Figur 11. Den utsattes ålder vid främlingsfientliga hatbrott i befolkningen (16–79 år) åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010.

Afrofobiska hatbrott

I detta avsnitt särredovisas de främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som riktats mot afrosvenskar år 2010. Det är angeläget att särskilja dessa hatbrott eftersom denna grupp anses vara särskilt utsatt i samhället. Afrosvenskar möter främlingsfientlighet/rasism i det svenska samhället på grund av sin etniska bakgrund, hudfärg och nationalitet.⁶³ Det kan vara fråga om klotter på ytterdörren där det står ”apa”, ärekränkning genom att kallas ”neger” eller att utsättas för misshandel på ett torg på grund av sin hudfärg. Kunskapen om afrosvenskars utsatthet för hatbrott och diskriminering är relativt begränsad. Exempelvis ses afrosvenskar som en enhällig grupp när det egentligen är många olika etniska grupper från en stor kontinent.

I denna statistik definieras afrofobiska hatbrott som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot svarta personer och som aktiverar en reaktion mot den eller dem som är, eller uppfattas vara, afrosvenskar, deras egendom, institutioner eller representanter för afrosvenskar.

Vad är ett afrofobiskt hatbrott?

Vem som helst kan komma att utsättas för ett afrofobiskt brott om gärningspersonen riktar sig mot perso-

ner på grund av uppfattad tillhörighet.⁶⁴ Det är dock enbart de fall där uttryck som kränker afrosvenskar kan särskiljas från övriga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som blir bedömda som afrofobiska hatbrott. Generellt främlingsfientliga/rasistiska uttryck som ”svartskalle” bedöms som främlingsfientligt/rasistiskt. Om en utsatt person själv beskriver att den utsatts för att den är exempelvis afrosvensk eller afroamerikan eller har mörk hudfärg identifieras anmälan som ett afrofobiskt hatbrott i statistiken. Det gäller uttryck som ”neger”, ”svarta apa”, ”svarta man” med flera, i annat fall bedöms de som främlingsfientliga/rasistiska.

Nivå och brottsstruktur

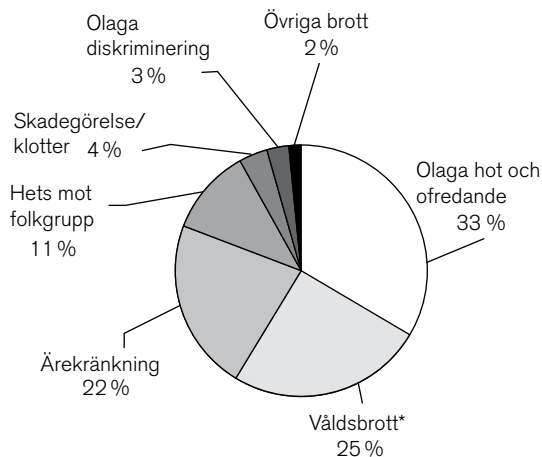
Under 2010 bedömdes drygt 800 anmälningar innehålla ett huvudbrott med afrofobiskt motiv, vilket är en ökning med 5 procent (knappt 40 anmälningar) sedan 2009.⁶⁵ Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av brottsstyperna.

⁶⁴ Metodologiskt finns det problem med att beskriva hatbrott som riktar sig mot afrosvenskar. I Sverige produceras statistik om befolkningens demografiska sammansättning på basis av födelse- och föräldrarnas födelse-land. Nationalitet är fokus för de statistiska uppgifterna. Rasism/främlingsfientlighet riktas dock mot personer på grund av upplevd tillhörighet från deras omgivning, inte på grund av individernas självidentifiering med en nation. Således kan personer som har föräldrar från exempelvis Afrika och Europa, Nordamerika, Västindiska regionen och Sydamerika utsättas. Den gemensamma faktorn är att hudfärgen används som markör för härkomst. För ett längre resonemang se Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2007).

⁶⁵ Ett fel har uppdagats i förra årets tryckta rapport (Brå 2010:12), genom att afrofobiska hatbrott som begicks av en person ur en annan minoritetsgrupp inte inkluderades i analysen. Det medför att den ökning som benämns i detta kapitel inte bygger på en jämförelse med siffrorna i förra årets tryckta rapport, utan med rättade siffror. Den version av rapport 2010:12 som finns på Brås hemsida har uppdaterats med de rättade siffrorna. I bilaga 2 finns också korrigerade tabeller och figurer.

⁶³ I en tidigare rapport, *Upplevelser av diskriminering och rasism bland ungdomar med afrikansk bakgrund i Sverige*, kartlades bland annat olika typer av rasism och diskriminering som ungdomar upplever i Sverige. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2007, s. 55).

Figur 12. Andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott samt våldtäkt.

Som framgår i figur 12 stod olaga hot och ofredande för en tredjedel av alla afrofbiska hatbrottsanmälningar, vilket innebär att det var den vanligaste brottskategorin 2010. Våldsbrott (25 procent) och ärekränkning (22 procent) var de därefter vanligaste brottstyperna, medan hets mot folkgrupp stod för 11 procent av de anmälda afrofbiska anmälningarna. De minsta brottskategorierna för detta motiv var skadegörelse/klotter och olaga diskriminering (4 respektive 3 procent). Jämfört med föregående år har andelen olaga hot och ofredanden samt skadegörelse och klotter minskat något, medan andelen ärekränkningar och hets mot folkgrupp har ökat. Övriga brottstyper ligger på en stabil nivå.

Olaga hot och ofredande

Olaga hot och ofredande med ett afrofbiskt motiv kan uttalas på allmän plats av en för den utsatte okänd person. Ett exempel på det är:

Utpekad person har kallat målsägaren för "jävla neger" och "köttbulle". Utpekad person har även sagt till målsägaren att hon ska åka hem till sitt hemland, att hon luktar illa och att han batar svartingar.

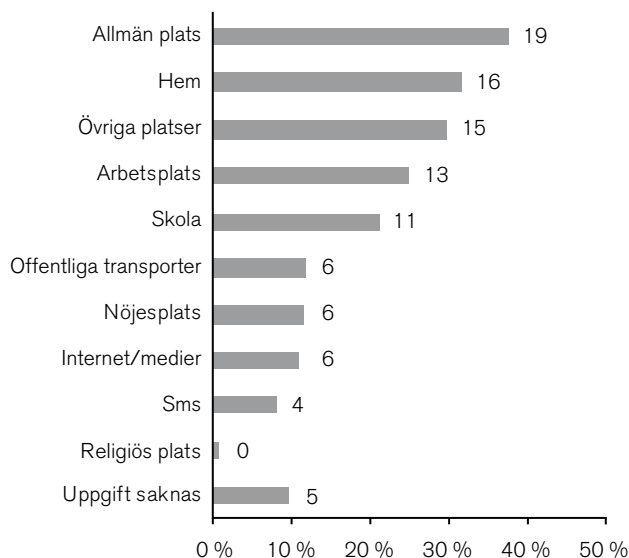
Låg andel av brotten begås på distans

Vid de afrofbiska hatbrotten 2010 var det vanligaste tillvägagångssättet att gärningspersonen befann sig i den utsattes omedelbara *närhet*, men utan att fysisk kontakt uppkom (52 procent). Det överensstämmer med att olaga hot och ärekränkning är vanliga brottstyper vid detta hatbrottsmotiv. Närmare en fjärdedel (22 procent) av de afrofbiska hatbrotten begicks på *distans*, till exempel via internet.⁶⁶

Allmän plats den vanligaste brottsplatsen

De afrofbiska hatbrotten sker liksom de flesta hatbrott på flera olika vardagsnära platser. *Allmän plats, det egna hemmet, arbetsplatsen* och *skolan* var de fyra vanligaste enskilda platserna 2010 exklusive övriga platser. Att kategorin *övriga platser* är stor pekar på att hatbrotten sker på många olika typer av platser.

Figur 13. Andel anmälningar med afrofbiskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

Grannar, kunder och servicepersonal vanliga gärningspersoner

Vid knappt hälften av alla afrofbiska hatbrott 2010 var gärningspersonen *obekant* för den utsatte. I denna kategori ingår förutom för den utsatte helt okända personer också kunder/klienter samt personal i myn-

⁶⁶ För att få en detaljerad beskrivning över hur fördelningen av tillvägagångssätt ser ut för det afrofbiska motivet, se tabell 1.4 i bilaga 1.

dighetsställning eller i serviceyrken. Andelen anmälningar där gärningspersoner var kunder/klienter till den utsatte eller servicepersonal (10 procent vardera) var relativt hög vid detta motiv jämfört med de övriga hatbrottsmotiven, med undantag för antiromska hatbrott där andelen var ännu högre. I knappt en tredjedel av fallen var gärningspersonen *okänd* för den utsatte, vilket var en något lägre andel jämfört med övriga hatbrott.⁶⁷ I 10 procent av fallen var gärningspersonen en granne till den utsatte personen. Det är vanligare än vid de andra motiven.

Afrofobiska hatbrott personuppklaras i stor utsträckning

Knappt två tredjedelar (63 procent) av de afrofobiska hatbrotten som anmäldes 2009 hade *klarats upp på teknisk väg* fram till och med slutet av mars 2011, vilket är på samma nivå som när man studerar samtliga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott. Andelen *personuppklarade* afrofobiska hatbrott är dock högre än samtliga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott. Knappt 12 procent av de afrofobiska hatbrotten personuppklarades medan motsvarande andel för samtliga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott är 8 procent. Drygt en fjärdedel av de afrofobiska hatbrotten var fortfarande *ouppklarade*. Denna andel ligger, i likhet med andelen tekniskt uppklarade afrofobiska hatbrott, på samma nivå som när man studerar samtliga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott.

Tabell 12. Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med afrofobiska motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Typ av beslut	Antal	%
Personuppklarade	91	12
Åtalsbeslut	83	11
Strafföreläggande/Åtalsunderlåtelse*	8	1
Tekniskt uppklarade	490	63
Misstänkta under 15 år	33	4
Brott kan ej styrkas	156	20
Gärningen ej brott	16	2
Övriga tekniskt uppklarade	285	37
Ouppklarade	199	26
Under utredning	28	4
Övriga ouppklarade	171	22
Summa	780	100

* Hopslagen kategori

⁶⁷ För en detaljerad beskrivning av fördelningen utifrån relation mellan gärningsperson och utsatt för det afrofobiska motivet, se tabell 1.5 i bilaga 1.

Antiromska hatbrott

I detta avsnitt särredovisas de främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som riktats mot romer 2010. Det är angeläget att särskilja dessa hatbrott eftersom denna grupp anses vara särskilt utsatt i samhället. Romer möter främlingsfientlighet/rasism i det svenska samhället på grund av sitt ursprung. Det kan vara fråga om ärekränkning genom att kallas ”zigenarjäväl” eller att utsättas för olaga diskriminering genom att nekas tillträde i en affär på grund av sitt ursprung. Kunskapen om romers utsatthet för hatbrott och diskriminering är relativt begränsad.⁶⁸ Exempelvis ses romer som en grupp när det finns ett flertal olika grupper inom den romska gruppen.

I denna statistik definieras antiromska hatbrott som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot romer och som aktiverar en reaktion mot den eller dem som är, eller uppfattas vara, romer, deras egendom, institutioner eller representanter för romer.

Vad är ett antiromskt hatbrott?

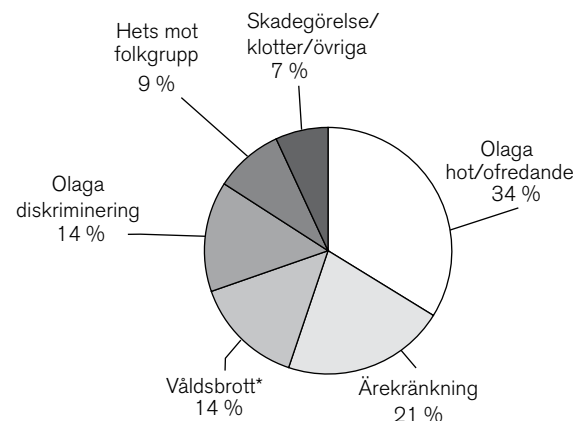
Vem som helst kan komma att utsättas för ett antiromskt hatbrott om gärningspersonen uppfattar den utsatte som tillhörande gruppen. Det är dock enbart de fall där det förekommer uttryck som kränker romer och som kan särskiljas från övriga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som blir bedömda som antiromska hatbrott. Det gäller uttryck som ”zigenare” eller ”gypsy” med flera. Generella främlingsfientliga/rasistiska uttryck som ”svartskalle” kodas som främlingsfientligt/rasistiskt. Om den utsatte själv beskriver att den utsatts på grund av sitt romska ursprung bedöms anmälan som antiromsk även i statistiken.

⁶⁸ Ett exempel på forskningen i Sverige är Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) som 2004 skrev en rapport om diskriminering av romer i Sverige (2004, s. 1–42).

Nivå och brottsstruktur

Under 2010 identifierades knappt 150 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med antiromskt motiv, vilket är en minskning med knappt 20 anmälningar jämfört med 2009.⁶⁹

Figur 14. Andel anmälningar med antiromskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott samt våldtäkt.

Som figur 14 visar stod olaga hot och ofredande för drygt en tredjedel av alla antiromska hatbrottsanmälningar 2010. Ett typiskt brott som begicks med detta

⁶⁹ Ett fel har uppdagats i förra årets tryckta rapport (Brå 2010:12), genom att antiromska hatbrott som begicks av en person ur en annan minoritetsgrupp inte inkluderades i analysen. Det medför att den ökning som benämns i detta kapitel inte bygger på en jämförelse med siffrorna i förra årets tryckta rapport, utan med rättade siffror. Den version av rapport 2010:12 som finns på Brå:s hemsida har uppdaterats med de rättade siffrorna. I bilaga 2 finns också korrigerade tabeller och figurer.

motiv var ärekränkning (21 procent). Våldsbrott (14 procent), olaga diskriminering (14 procent) samt hets mot folkgrupp (9 procent) var de därefter vanligaste brotts typerna. Skadegörelse/klotter samt övriga brott (totalt 7 procent) var mindre vanligt förekommande jämfört med andra hatbrottsmotiv. I jämförelse med föregående år ökade brottskategorin ärekränkning (från 13 till 21 procent) medan brottskategorin olaga hot/ofredande minskade från 48 till 34 procent. Övriga brottskategorier ligger på en stabil nivå.

Olaga diskriminering

Vid det antiromska motivet är brottstypen olaga diskriminering vanligt förekommande, det kan ta sig följande uttryck:

Sonjas mamma var i mataffären. När hon kom in i butiken kom butikschefen fram till henne och talade om att hon inte var välkommen i butiken. Butikschefen påstod att Sonjas mamma hade snattat och kallade henne för "jävla zigenare".

Låg andel av brotten begås på distans

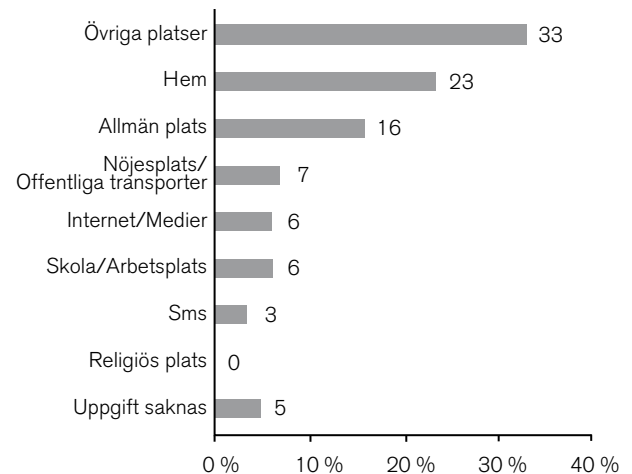
Vid de antiromska hatbrotten var det vanligaste tillvägagångssättet, i likhet med övriga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott, att gärningspersonen riktar ett hot, ofredar eller uttalar kränkningar mot den utsatte i dennes omedelbara närhet (66 procent). Detta ska ses i ljuset av att olaga hot och olaga diskriminering är brotts typer som är förhållandevis vanliga vid de antiromska hatbrotten. Det var mindre vanligt att gärningspersoner fysiskt angrep den utsatte, vilket förekom i 17 procent av anmälningarna 2010. Knappt en femtedel av de antiromska hatbrotten begicks på distans.⁷⁰

Det egna hemmet vanligaste brottsplatsen

Den största andelen (33 procent) av de antiromska hatbrotten faller under kategorin *övriga platser*, som till stor del omfattar olika platser inomhus, alltifrån butiker till tvättstugor. Nästan vart fjärde hatbrott med detta motiv sker i eller i nära anslutning till den utsattes *hem*, vilket är en hög andel i jämförelse med övriga hatbrottsmotiv.

⁷⁰ För att få en detaljerad beskrivning över hur fördelningen av tillvägagångssätt ser ut för det antiromska motivet, se tabell 1.6 i bilaga 1.

Figur 15. Andel anmälningar med antiromskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

Grannar, kunder och servicepersonal vanliga gärningspersoner

Vid drygt hälften av alla antiromska hatbrott 2010 var gärningspersonen *obekant* för den utsatte. I kategorin obekant ingår förutom för den utsatte okända personer även personal i myndighetsställning eller i serviceyrken samt kunder/klienter till den utsatte. I drygt en femtedel av fallen var gärningspersonen helt *okänd* för den utsatte, vilket är en lägre andel jämfört med övriga hatbrottsmotiv. Andelen gärningspersoner som är kunder/klienter eller servicepersonal (33 procent) är å andra sidan högre vid detta motiv än vid övriga motiv, vilket hänger samman med att olaga diskriminering är en relativt vanlig brotts typ vid det antiromska motivet.⁷¹

På grund av att antalet identifierade antiromska hatbrott är förhållandevis lågt är det inte möjligt att redovisa andelen antiromska hatbrott som klarats upp respektive fortfarande är ouppklarade.

⁷¹ För en detaljerad beskrivning av fördelningen utifrån relation mellan gärningsperson och utsatt för det antiromska motivet, se tabell 1.7 i bilaga 1.

Islamofobiska, antisemitiska och övriga antireligiösa hatbrott

I avsnittet som följer beskrivs anmälningar där motivet till huvudbrottet bedöms vara antireligiöst. För att ett hatbrott ska betraktas som antireligiöst krävs dels att den utsatte tillhör eller uppfattas tillhöra en religion (islam, judendomen eller annan religion), dels att gärningspersonen inte tillhör samma religion. Motivet innefattar förutom islam och judendomen, som fångas upp genom det islamofobiska och antisemitiska motivet, även övriga trosinriktningar.

Antireligiösa hatbrott kan ta sig många uttryck. Exempelvis kan den misstänkte ha uttryckt fientlighet eller hat mot en person som representerar islam, judendomen eller någon annan religion. Det kan vara fråga om vandalisering av lokaler med koppling till religion,

exempelvis av moskéer, synagogor, kyrkor eller begravningsplatser men också trakasserier av personer på grund av deras religiösa tro. Ett centralt fokus för antireligiösa hatbrott är således missaktningen för den utsattes religion.

Detta avsnitt utgår dels från en samlad redovisning av de antireligiösa motiven, dels särredovisas respektive antireligiöst motiv. Nedan ges en kortfattad beskrivning av de tre motivgrunderna för antireligiösa hatbrott: islamofobiska, antisemitiska samt övriga antireligiösa hatbrott.

Islamofobiska hatbrott

I denna statistik definieras islamofobiska hatbrott som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot islam och muslimer, som aktiverar en reaktion mot islam, muslimsk egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, eller uppfattas vara, muslimer eller representanter för muslimer.

Såväl personer som är praktiserande muslimer och som *uppfattas* vara muslimer drabbas vid islamofobiska hatbrott.⁷²

Resultat i korthet

- Under 2010 identifierades drygt 550 anmälningar med ett antireligiöst motiv, vilket är något färre än 2009.
- Av samtliga anmälda antireligiösa hatbrott bedömdes 49 procent som islamofobiska, 29 procent som antisemitiska och 22 procent som övriga antireligiösa. Det har skett en ökning av islamofobiska hatbrott sedan 2009, medan antisemitiska och övriga antireligiösa hatbrott minskat.
- Hets mot folkgrupp var vanligare vid antisemitiska och islamofobiska hatbrott i jämförelse med övriga antireligiösa hatbrott där skadegörelse/klotter var vanligare.
- Hälften av de antireligiösa hatbroten klarades upp. Av dessa personupplärdades 6 procent, medan 44 procent blev tekniskt upplärdade.

⁷² Enligt Integrationsverket uppskattas Sveriges muslimska befolkning till 100 000–400 000 personer beroende på om enbart registrerade personer i samfund mäts eller om även sekulära muslimer räknas med. Flera andra studier uppskattar den muslimska befolkningen till närmare 350 000 personer. (Forum för Levande Historia [2006b, s. 8], Larsson [2006, s. 9]). För en utförligare beskrivning av det islamofobiska motivet, se Brå (2008c, s. 21).

Antisemitiska hatbrott

I denna statistik definieras antisemitiska hatbrott som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot judendomen och den judiska befolkningen som aktiverar en reaktion mot judendomen, judisk egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, eller uppfattas vara, judar eller representanter för den judiska befolkningen.

Definitioner av antisemitism fokuserar ofta på strukturer av fientliga föreställningar om den judiska befolkningen och är ofta kopplade till nationalsocialistisk ideologi och politik.⁷³ Såväl personer som är eller uppfattas vara av judisk härkomst som personer som praktiserar den judiska religionen kan drabbas av antisemitiska hatbrott.⁷⁴

Övriga antireligiösa hatbrott

I denna statistik definieras övriga antireligiösa hatbrott som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot religion och personer som tillhör någon religion, förutom islam eller judendomen, och som aktiverar en reaktion mot religionen, religionens egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, eller uppfattas tillhöra, en religion eller representanter för den religiösa befolkningen.

Både personer som praktiserar och personer som uppfattas ha en annan religion än islam och judendom kan drabbas vid ett övrigt antireligiöst hatbrott. De utsatta kan exempelvis vara kristna eller buddister.

Nivå och utveckling

Under 2010 identifierades drygt 550 anmälningar innehålla ett huvudbrott med ett antireligiöst motiv. I 49 procent av dessa anmälningar identifierades ett islamofobiskt motiv, medan knappt en tredjedel av anmälningarna innehöll ett antisemitiskt motiv. Jämfört med före-

gående år har andelen islamofobiska hatbrott ökat från 33 till 49 procent medan andelen antisemitiska hatbrott har minskat från 42 till 29 procent. Att de islamofobiska hatbroten har ökat kraftigt under 2010 kan bero på att det under året inträffade en rad händelser i Skåne län som genererade en större mängd anmälningar.

Anmälningar som identifierats innehålla ett övrigt antireligiöst motiv uppgick till en dryg femtedel av samtliga antireligiösa anmälningar. Antalet anmälningar med detta motiv har minskat med 28 anmälningar jämfört med 2009. Enligt tabell 13 riktas den absoluta majoriteten av anmälda hatbrott med ett övrigt antireligiöst motiv mot den kristna religionen, genom att kristna personer blir utsatta för kränkningar och hot på grund av sin kristna tro eller att kyrkor, församlingslokaler och församlingshem utsätts för skadegörelse och klotter. 82 procent av samtliga övriga antireligiösa hatbrott hade ett kristet motiv. Av dessa var en femtedel riktade mot personer tillhörande Jehovas vittnen eller lokaler tillhörande församlingen.

Tabell 13. Antal anmälningar mot kristna och mot övriga religioner, delredovisning av dem med ett övrigt antireligiöst motiv, åren 2008–2010.

Motiv	2008		2009		2010	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Övriga antireligiösa	71	100	147	100	119	100
Därav mot kristna	161	94	134	91	97	82
Därav mot övriga religioner	10	6	13	9	22	18

14 procent av samtliga antireligiösa hatbrott 2010 var vit makt-ideologiskt motiverade. Fördelningen vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott mellan respektive antireligiöst motiv är: islamofobiska 3 procent, antisemitiska 9 procent samt övriga antireligiösa 2 procent.

Brottsstruktur

För samtliga anmälningar med ett antireligiöst motiv 2010 var olika brott mot person dominerande. Det gäller i synnerhet vid det övriga antireligiösa och islamofobiska motivet, där brottstyperna olaga hot och ofredande var särskilt framträdande (43 respektive 33 procent). För det övriga antireligiösa motivet var anmälningar i brottskategorin skadegörelse/klotter även vanligt förekommande (32 procent). De flesta av des-

⁷³ Se exempelvis Bachner (1999, s. 28), Brå och Forum för levande historia (2004, s. 23f), Nylund Skog (2006, s. 79–81) samt ODIHR (2006, s.19).

⁷⁴ I en rapport om antisemitism från 2006 uppskattas den judiska befolkningsgruppen i Sverige till mellan 18 000 och 20 000 personer (Brå och Forum för levande historia 2006, s. 36). För utförligare beskrivning av det antisemitiska motivet och den judiska befolkningen, se Brå (2008c, s. 21).

Tabell 14. Antal och andel anmälningar med antireligiösa motiv efter huvudbrottskategori, år 2010.

Brottskategori	Motiv							
	Antisemitiskt		Islamofobiskt		Övriga antireligiösa		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Brott mot person*	98	61	148	54	69	58	315	57
Skadegörelse/klotter	22	14	20	7	38	32	80	14
Hets mot folkgrupp	34	21	80	29	4	3	118	21
Övriga brott**	7	4	24	9	8	7	39	7
Summa	161	100	272	100	119	100	552	100

* I kategorin brott mot person ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, ärekränkning och olaga hot/ofredande.

** I kategorin övriga brott ingår även olaga diskriminering.

sa anmälningar var riktade mot något kristet samfund och dess lokaler. Andelen anmälningar om hets mot folkgrupp var betydligt högre för det islamofobiska och antisemitiska motivet (29 respektive 21 procent) jämfört med övriga motiv och då speciellt jämfört med det homofobiska motivet.

Fördelningen av brottstyper har förändrats något jämfört med 2009. Bland de antisemitiska hatbrotten är det främst brottstypen hets mot folkgrupp som har minskat, medan brott mot person har ökat något. För det islamofobiska motivet har utvecklingen gått i andra riktningen, hets mot folkgrupp har ökat och brott mot person har minskat. För de övriga antireligiösa hatbrotten har det framför allt skett en minskning bland anmälningarna som gäller skadegörelse/klotter. I tabell 14 följer en mer detaljerad redovisning av brottstyperna som ingår i statistiken.

Brott mot person

Under 2010 identifierades drygt 300 anmälningar om brott mot person med ett antireligiöst motiv. I kategorin brott mot person ingår såväl våldsbrott som olaga hot, ofredande och ärekränkning, vilket innebär att tillvägagångssättet kan vara hot via telefonsamtal, exempelvis "muslimjävel" eller "judesvin, du ska dö", eller via fysisk kontakt i form av exempelvis en spark eller knuff. Av dessa anmälningar innehöll knappt 150 ett islamofobiskt motiv och knappt 100 anmälningar ett antisemitiskt motiv.⁷⁵ I knappt 70 av de identifiera-

de anmälningarna fanns ett övrigt antireligiöst motiv. Totalt sett är antalet anmälningar om brott mot person på samma nivå som 2009. Andelen anmälningar mot person med antisemitiskt motiv har minskat med en fjärdedel sedan föregående år. För islamofobiska hatbrott och övriga antireligiösa hatbrott har däremot brott mot person ökat (15 respektive 9 procent).

Olaga hot och ofredande

För det antireligiösa motivet är förutom religiös plats även det egna hemmet en vanlig brottsplats. Ett exempel på ett olaga hot med antisemitiskt motiv som skett i anslutning till den utsatte personens hem är:

Målsäganden hade varit ute på ärenden och var på väg tillbaka hem. När han kom till ytterdörren in till trapphuset så stod utpekad person där. Han började genast säga otrevligheter till målsäganden som att han var ett "judesvin" och "Hitler borde ha utrotat alla judar". Utpekad person fortsatte sedan säga att "Min livsuppgift är att se till att du och din dotter förlorar spårlöst härifrån".

Våldsbrott

Det förekommer även att personer blir fysiskt attackerade på grund av sin kristna tro. En illustration av en misshandel som motiverats av att den utsatta personen har en kristen tro är:

En gärningsperson hotar Paul genom att säga "jag ska slå ihjäl dig din kristna jävel". Paul kände fruktan för sitt liv. Därefter slog gärningspersonen Paul på ansiktets vänstra sida

⁷⁵ Se tabell 1.8 och 1.9 i bilaga 1 för att få en mer detaljerad beskrivning av fördelningen av brottstyper för det islamofobiska och antisemitiska motivet.

med öppen hand så att smärta och rodnad uppstod. Gärningspersonen sparkade även Dennis på vänster lår samt i midjehöjd ett antal gånger så att smärta uppstod.

Ärekränkning

Kränkningar sker på många olika ställen. Följande citat är en illustration av ett övrigt antireligiöst hatbrott där ärekränkningen sker i samtal med en annan person:

Emma uppger att hon befann sig på sjukhus. Under besöket uppmärksammade Susanna att den utpekade stirrade konstigt på hennes halsband som är ett kors. Susanna tog då av sig halsbandet. Den utpekade blev då mycket aggressiv och skrek: "jävla hund", "äckelsänksikte" och "försvinn härifrån jävla kvinna". Emma uppger att mannen, troligtvis, hade problem med att hon är kristen varpå han då blev upprörd.

Skadegörelse/klotter

Antalet anmälningar om skadegörelse/klotter där det funnits antireligiösa motiv uppgick 2010 till 80 anmälningar, varav knappt 40 anmälningar avsåg ett övrigt antireligiöst motiv. För det islamofobiska och antisemitiska motivet identifierades 20 respektive 22 anmälningar. Totalt sett har antalet anmälningar om skadegörelse/klotter minskat med 38 procent (knappt 50 anmälningar) sedan 2009. För de hatbrott där ett övrigt antireligiöst motiv identifieras är det vanligt att byggnader som tillhör olika religiösa samfund utsätts för skadegörelse och klotter. Ett exempel på detta är:

Okänd gärningsman har målat ett grishuvud och skrivit Mohammed på huvudentréns dörr in till moskén.

Även skadegörelse och klotter på judiska platser förekommer. Skadegörelsen kan ta sig följande uttryck:

En gärningsperson har genom stenkastning mot synagogans fönster, gudstjänstlokalen, förstört ett fönster. Liknande händelser har ägt rum den senaste tiden.

Hets mot folkgrupp

Antalet anmälningar avseende hets mot folkgrupp med ett antireligiöst motiv som identifierades 2010

var knappt 120, vilket är en ökning med cirka 10 anmälningar sedan 2009. Omkring två tredjedelar (80 anmälningar) bedömdes ha ett islamofobiskt motiv medan en knapp tredjedel (drygt 30 anmälningar) identifierades ha ett antisemitiskt motiv. Bakom anmälningarna avseende brottstypen hets mot folkgrupp finns ofta ett vit makt-ideologiskt motiv. Ett exempel på ett vit makt-ideologiskt motiverat islamofobiskt hatbrott är:

Anmälaren uppmärksammar de båda ynglingarna då de stiger på bussen. De skriker och gapar och dricker öl. De skriker "Sieg heil" och gör en hitlerhälsning. De skriker också att de ska bränna ner en moské.

Följande är ett annat exempel på hets mot folkgrupp med antisemitiskt motiv:

Gärningsmannen har lämnat ett brev till Isak och gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp genom att i brevet skriva "Satans judesvin. Vi ska kosherslakta dig ..." Brevet avslutas med "Heil Hitler".

Tillvägagångssätt vid brotten

Vanligast att brotten sker på distans

Sett till samtliga antireligiösa hatbrott var det 2010 vanligast att en gärningsperson hotat, ofredat eller kränkt den utsatta på *distans* (53 procent). Drygt hälften (52 procent) av de islamofobiska och antisemitiska hatbrotten och övriga antireligiösa hatbrott (59 procent) skedde på distans. Vid 38 procent av antireligiösa hatbrott begicks brotten i den utsatta personens direkta närhet. Att gärningspersonen gått till fysisk attack mot den utsatte var mindre vanligt vid brott med ett antireligiöst motiv; i en knapp tiondel av anmälningarna skedde brottet genom *fysisk kontakt*. Det är en liten andel i jämförelse med homo-, bi- eller heterofobiska och främlingsfientliga/rasistiska hatbrott, där anmälningar med fysisk kontakt är betydligt vanligare (23 respektive 20 procent).

I jämförelse med föregående år är fördelningen tillvägagångssätt för det antireligiösa motivet relativt lika. Den största förändringen är att allmänt klotter minskat som tillvägagångssätt, medan internet och postbrev har ökat.

Tabell 15. Antal och andel anmälningar med antireligiösa motiv efter tillvägagångssätt, år 2010.

Brottskategori	Motiv							
	Antisemitiskt		Islamofobiskt		Övriga antireligiösa		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	15	9	26	10	9	8	50	9
Direkt mot person, närhet	63	39	105	39	40	34	208	38
Distans	83	52	141	52	70	59	294	53
Allmänt kolotter	15	9	9	3	16	13	40	7
Internet	26	16	28	10	10	8	64	12
Medier/sms*	4	2	16	3	6	5	26	5
Postbrev	6	4	41	3	5	4	52	9
Telefon/Fax	11	7	7	3	8	4	26	5
Övrigt	21	13	40	15	25	21	86	16
Summa	161	100	272	100	119	100	552	100

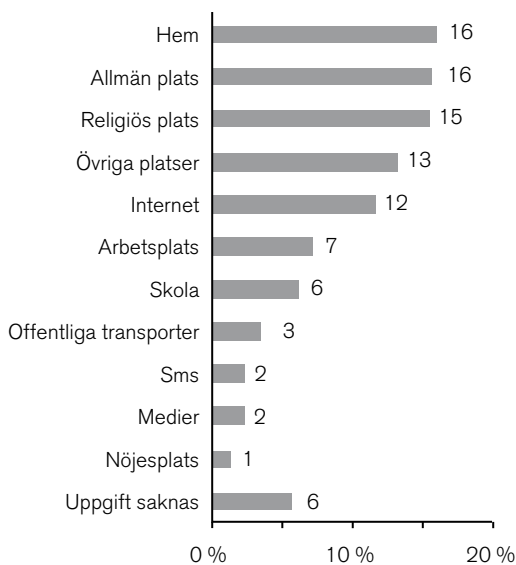
*Hopslagen kategori

Plats

Religiösa platser vanlig brottsplats

Religiösa platser såsom kyrkor, kyrkogårdar, moskéer, synagogor eller religiösa möteslokaler är en av de vanligaste brottsplatserna vid det antireligiösa hatbrottet. I en sjättedel av alla anmälningar med ett antireligiöst motiv 2010 var brottsplatsen en religiös plats. Den höga nivån kan delvis förklaras med att en stor del av de *övriga antireligiösa hatbrotten* begicks på en religiös plats.⁷⁶ I drygt en sjättedel (16 procent) av anmälningarna avseende antireligiösa hatbrott skedde brottet i eller i anslutning till den utsatta personens *hem*, vilket är ungefär samma nivå som för övriga hatbrottsmotiv. Jämfört med föregående år begicks islamofobiska hatbrott i större utsträckning på *internet* och *allmänna platser*. För de antisemitiska hatbrotten har en ökning skett främst för hatbrott som begicks på *allmän plats* och minskning av hatbrott på

Figur 16. Andel anmälningar med antireligiösa motiv efter plats, år 2010.

⁷⁶ För en detaljerad beskrivning av fördelningen av plats för det islamofobiska, antisemitiska och det övrigt antireligiösa motivet, se figurerna 1.2–1.4 i bilaga 1.

övriga platser (exempelvis caféer, gym eller i en annans hem). När det gäller övriga antireligiösa hatbrott har en minskning skett av anmälningarna på *religiös plats*. Däremot har en ökning skett av övriga antireligiösa hatbrott på *internet*.

Relation

Vanligast med obekant gärningsperson

Vid drygt hälften (55 procent) av de antireligiösa hatbrotten var gärningspersonen *obekant* för den utsatta personen. I kategorin obekant ingår kunder/klienter, personal i myndighetsställning eller i serviceyrken samt *okända* personer. I jämförelse med året innan har det inte skett några större förändringar. Andelen kända gärningspersoner/grupper har ökat något bland anmälningarna samtidigt som andelen okända personer har minskat.

Tabell 16. Antal och andel anmälningar med antireligiösa motiv efter den utsattas relation till gärningspersonen, år 2010.

Relation	Motiv							
	Antisemtiskt		Islamofobiskt		Övriga antireligiösa		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Närstående*	10	6	16	6	9	8	35	6
Ytligt bekant	40	25	106	39	23	19	169	31
Granne/Kollega**	10	6	25	9	5	4	40	7
Känd person/grupp	26	16	66	24	12	10	104	19
Skolkamrat	4	2	15	6	6	5	25	5
Obekant	99	61	128	47	75	63	302	55
Kund/klient/ Servicepersonal	7	4	27	10	6	5	40	7
Okänd person	92	57	101	37	69	58	262	47
Uppgift saknas	12	7	22	8	12	10	46	8
Summa	161	100	272	100	119	100	552	100

* Närstående är en hopslagen kategori av släkt, vänner/bekanta, gift/partner/sambo/före detta partner.

** Hopslagen kategori.

Uppklarade hatbrott

Detta avsnitt följer upp vad som hänt med de anmälningar (huvudbrottet) som 2009 inkom till polis, åklagare och andra brottsutredande myndigheter. Uppföljningen har gjorts fram till och med slutet av mars 2011. Bland annat redovisas hur många av dessa hatbrott som klarats upp.

Få religiöst motiverade hatbrott personuppklasas

Hälften av de antireligiösa hatbrotts-anmälningarna (huvudbrottet) som anmäldes 2009 hade fram till och med mars 2011 klarats upp. *Personuppklaringen* var

6 procent, vilket innebär att 44 procent av samtliga anmälda antireligiösa hatbrott *klarades upp på teknisk väg*. Hälften av de antireligiösa hatbrotten var fortfarande ouppklarade. Av dessa var en mindre del fortfarande under utredning medan majoriteten var *övrigt ouppklarade*, vilket bland annat innebär att det inte finns någon misstänkt person till det begångna brottet eller att spaningsuppslag saknas. Att andelen övriga ouppklarade antireligiösa brott är hög beror på att de antireligiösa hatbrotten ofta består av skadegörelse och klotter, en brottstyp där det sällan finns något uppslag för polisen att följa upp eller någon misstänkt person. Ett fåtal av anmälningarna kunde inte klaras upp på grund av att den misstänkte var under 15 år.

Tabell 17. Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med antireligiösa motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Relation	Motiv							
	Antisemtiskt		Islamofobiskt		Övriga antireligiösa		Total	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Personuppklarade	23	9	9	5	6	4	38	6
Åtalsbeslut/Strafföreläggande/ Åtalsunderlåtelse*	23	9	9	5	6	4	38	6
Tekniskt uppklarade	105	42	109	56	44	30	258	44
Misstänkta under 15 år/Gärningen ej brott/Brott kan ej styrkas**	28	11	36	19	12	8	76	13
Övriga tekniskt uppklarade	77	31	73	38	32	22	182	31
Ouppklarade*	122	49	76	39	97	66	295	50
Summa	250	100	194	100	147	100	591	100

* Uppklarade är en hopslagen kategori av anmälningar under utredning och övriga ouppklarade.

** Hopslagen kategori.

Homofobiska, bifobiska och heterofobiska hatbrott

Homofobiska, bifobiska och heterofobiska hatbrott kan ta sig många olika uttryck, från uttalade nedsättande fraser om personens sexuella läggning till grova misshandelsfall.

Resultat i korthet

- År 2010 identifierades 770 anmälningar med hatbrott på grund av sexuell läggning. Av dessa hade knappt 750 anmälningar ett homofobiskt motiv.
- I jämförelse med 2009 är det en minskning med knappt 300 anmälningar eller med en dryg fjärdedel (27 procent).
- Knappt vart fjärde homofobiskt, bifobiskt och heterofobiskt hatbrott 2010 var ett våldsbrott.
- Resultat från NTU 2009 visar att färre personer rapporterar att de utsatts för brott som är homofobiskt motiverade än för främlingsfientligt motiverade brott.
- Två tredjedelar (67 procent) av de homo-, bi- och heterofobiska hatbrotten klarades upp. Av dessa personupplärdades 7 procent, medan 60 procent blev tekniskt upplärdade.

Vanligast är att den utsatte blir kränkt utifrån en av gärningspersonen uppfattad homosexuell läggning. Det kan handla om skadegörelse av hbt-lokaler,⁷⁷ om hatiska tal i det offentliga rummet, om ärekränkning och skadegörelse. Forskning har tidigare visat att homo- och bisexuella personer som är öppna med den

sexuella läggningen kan bli mer sårbara för brott.⁷⁸ För de homofobiska hatbrotten är det enligt en undersökning uppskattningsvis en fjärdedel av offren som anmäler händelsen till polisen.⁷⁹ Dessutom visar studier att homosexuella män som utsätts för hatbrott polisanmäler brott dubbelt så ofta som homosexuella kvinnor.

Homofobiska och bifobiska hatbrott

Den grupp som kan komma att utsättas för homofobiska hatbrott består av personer som gärningspersonen *uppfattar* vara homosexuella.⁸⁰ På samma sätt består den grupp som kan komma att utsättas för ett bifobiskt hatbrott av personer som gärningspersonen *uppfattar* som bisexuella. Det går att anta att flertalet av hatbrotten som riktas mot personer som är bisexuella identifieras som homofobiska i statistiken, detta då det i få fall uttalat framgår att den utsatte är bisexuell. Endast hatbrott där det framgår att den utsatta personen är bisexuell, antingen genom att gärningspersonen uppfattar det eller att den utsatta personen själv beskriver att den utsatts för sin bisexualitet, ingår i denna kategori. Homofobiska och bifobiska hatbrott definieras som brott som begås på grund av

rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, egendom eller institution, på grund av

⁷⁸ Tiby och Lander (1996), Tiby (1999, s. 171 eller 2000) samt Norrhem, Rydström och Winkvist (2008, s. 157).

⁷⁹ Tiby (1999, s. 207).

⁸⁰ I Sverige har det inte gjorts någon undersökning med syfte att visa på antalet personer som är homo-, bi- eller heterosexuella. Denna typ av undersökning anses generellt vara mycket svår att genomföra och skulle sannolikt dras med stora metodproblem. RFSL (2008).

⁷⁷ Begreppet hbt står för homo-, bi- och transpersoner.

*sexuell läggning och som aktiverar en reaktion mot den eller dem som är, eller uppfattas vara, homo- och bisexuella eller representanter för homo- och bisexuella.*⁸¹

Heterofobiska hatbrott

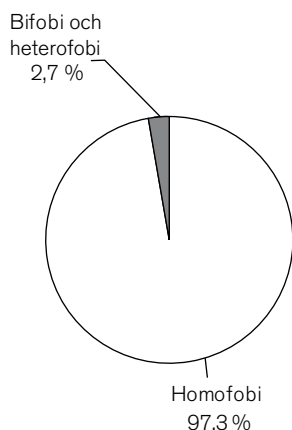
Personer som utsätts för heterofobiska hatbrott har blivit kränkta eller utsatta på grund av att de är heterosexuella. Heterofobiska hatbrott definieras som brott som begås på grund av

rädsla för, fiendlighet eller hat mot en person, grupp, egendom eller institution, på grund av sexuell läggning och som aktiverar en reaktion mot den eller dem som är, eller uppfattas vara, heterosexuella eller representanter för heterosexuella.

Nivå och utveckling

Under 2010 identifierades 770 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med homo-, bi- eller heterofobiskt motiv.⁸² Majoriteten av dessa, knappt 750, hade ett homofobiskt motiv medan drygt 20 hade ett bifobiskt eller heterofobiskt motiv.⁸³

Figur 17. Andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv, år 2010.

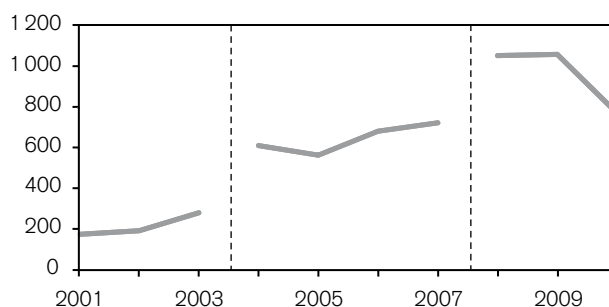
⁸¹ Definitionen har förändrats 2008.

⁸² En del av redovisningarna innehåller små tal. Därför kan de procentuella förändringarna bli mycket stora från ett år till ett annat, men de förekommer främst i jämförelser för brottstyper över tid. I detta avsnitt är det inte ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer, vilket även varit fallet i rapporter för tidigare år.

⁸³ De heterofobiska hatbrotten kan inte särredovisas på grund av låga tal.

Utvecklingen de senaste 10 åren visar att anmälningarna har haft en uppåtgående trend, vilket illustreras av figur 18. Den uppåtgående trenden avstannade dock mellan 2008 och 2009. Jämfört med föregående år har anmälningarna minskat med 27 procent. I och med att insamlingsmetoden genomgick en stor förändring 2004 uppstod en nivåskillnad när fler anmälningar med relevans för statistiken hittades.⁸⁴ Rättsväsendet har under senare år genomfört olika insatser i form av utbildningar av personalen och samverkan med myndigheter och ideella organisationer för att informera om och förebygga hatbrott på grund av sexuell läggning. Att fler brott anmäls kan vara en effekt av att anmälningsbenägenheten har ökat och av att polis och åklagare har blivit bättre på att uppmärksamma hatbrott när de väl anmäls, men utvecklingen kan även delvis spegla en faktisk ökning av dessa brott i samhället.

Figur 18. Antal anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv,* åren 2001–2010.

* Tidsserien är bruten för att markera de metodförändringar som genomförts.

Brottsstruktur

De vanligaste homofobiska hatbrotten 2010 var olaga hot och ofredande (41 procent), följt av våldsbrott och ärekränkning (23 respektive 22 procent). Olaga diskriminering var den brottstyp som förekom i lägst utsträckning. Fördelningen för homofobiska hatbrott har varit stabil de senaste åren. Brottskategorierna olaga hot/ofredande och skadegörelse/klotter svarar för den andelsmässigt största minskningen 2010. Den största ökningen i antal anmälningar jämfört med 2009 har skett för brottstypen ärekränkning, som ökat med drygt 20 anmälningar 2010. Anmälningar avseende brottstypen hets mot folkgrupp har ökat med drygt

⁸⁴ Mellan 2003 och 2004 fördubblades antalet identifierade homofobiska hatbrott.

Tabell 18. Antal och andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2005–2010.

Brottskategori	2005		2006		2007		2008*		2009		2010		Skillnad 2009–2010
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Våldsbrott**	124	22	160	23	182	25	278	26	252	24	176	23	-30
Olaga hot och ofredande	235	42	277	40	288	40	499	47	530	50	318	41	-40
Ärekränkning	92	16	138	20	130	18	115	11	148	14	171	22	16
Skadegörelse	42	7	31	5	56	8	67	6	54	5	29	4	-46
Klotter	24	4	28	4	46	6	39	4	46	4	30	4	-35
Hets mot folkgrupp	21	4	33	5	13	2	20	2	14	1	25	3	79
Olaga diskriminering	15	3	11	2	5	1	15	1	5	0	7	1	40
Övriga brott	10	2	6	1	3	0	22	2	11	1	14	2	27
Summa	563	100	684	100	723	100	1 055	100	1 060	100	770	100	-27

* Definitionen av vad som är ett hatbrott på grund av sexuell läggning har förändrats mellan åren 2007 och 2008. Bifobiska och heterofobiska hatbrott ingår efter definitionsförändringen.

** I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott och våldtäkt.

10 anmälningar. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av vissa brottstyper som ingår i tabell 18.

Våldsbrott

Under 2010 identifierades knappt 180 anmälningar avseende våldsbrott med homo-, bi- och heterofobiska motiv, vilket är en minskning med 30 procent (knappt 80 anmälningar) sedan föregående år. Homofobiska våldsbrott begås ofta på övrig eller allmän plats och gärningspersonen är vanligtvis obekant för den utsatte. Ett exempel på detta är:

Martin uppger att han under kvällen var på puben. När han gick på gatan kom det fram 3-4 gärningsmän och började slå och sparka på honom. Gärningsmännen sa även "bög, jävla bög" när de slog Martin. Han föll till marken och gärningsmännen fortsatte sparka på Martin när han låg ner.

Olaga hot och ofredande

2010 gjordes knappt 320 anmälningar avseende olaga hot och ofredande med homo-, bi- och heterofobiska motiv, vilket är en minskning med 40 procent (drygt

200 anmälningar) från föregående år. Att bli utsatt för ett homofobiskt hatbrott i sitt hem är vanligt, nästan en femtedel av brotten begicks i eller i anslutning till det egna hemmet 2010. Ett exempel på ett ofredande i den utsattes hem är:

Den misstänkte har uttalat "Böggjävlar är det ingen som lyssnar på" och stannat kvar i målsägare Larssons och målsägare Erikssons lägenhet efter att de bett honom gå därifrån.

Ärekränkning

Drygt 170 anmälningar med homo-, bi- och heterofobiska motiv identifierades avseende brottstypen ärekränkning, vilket är en ökning med drygt 20 anmälningar jämfört med 2009. Ärekränkning kan ske via utpekande klotter eller verbalt genom direkta uttalanden mot en person⁸⁵, som i exemplet nedan:

⁸⁵ Brå har i samråd med JämO (Brå 2007b, s. 128) publicerat en skolhandledning som vänder sig till barn och ungdomar med frågeställningar kring människors identitet, känsloliv, sexualitet och värdegrund. Publikationen innehåller fakta, berättelser, övningar och diskussionsunderlag för temaarbeten om bland annat trakasserier på grund av sexuell läggning och andra kränkande handlingar.

Ett gäng ungdomar tjafsade med butiksinnehavaren vid entrén till dennes tobaksbutik. Bland annat skrek de ”bögg” till honom. Då han ringde polis sprang de från platsen.

Skadegörelse/klotter

Antalet identifierade homo-, bi- och heterofobiska hatbrottsanmälningar avseende skadegörelse/klotter uppgick 2010 till knappt 60, vilket är en minskning med 41 procent (drygt 40 anmälningar) jämfört med föregående år. I kategorin ingår skadegörelse/klotter mot privat egendom, exempelvis där en bil eller en ytterdörr repas, klottras ner eller förstörs. I kategorin ingår även skadegörelse och klotter mot kända hbt-lokalerna. En illustration av ett sådant brott är:

Okända gärningsmän har genom att jaga RFSL:s bil och kasta föremål på den försökt att skada bilens passagerare. Man har även sparkat sönder vänster sidospegel och skrikit ”jävla bögg”. Vidare har någon då bilen körde från mopedisterna kastat ett okänt föremål på rutan till bagageutrymmet så att den krossats.

Hets mot folkgrupp

Under 2010 identifierades 25 anmälningar avseende hets mot folkgrupp med homo-, bi- och heterofobiska motiv, vilket är en ökning med drygt 10 anmälningar sedan 2009. Ett exempel på brottstypen hets mot folkgrupp är:

Okänd person har sagt ”hur fan kan homosexuella få finnas?” i klassrummet där minst 20 elever uppehållit sig.

Olaga diskriminering

Av de homo-, bi- och heterofobiska hatbrottsanmälningarna identifierades knappt 10 anmälningar som olaga diskriminering, vilket är på samma nivå som 2009. Typiska exempel på olaga diskriminering är homosexuella som avvisas från caféer, krogar eller butiker för att de på ett öppet sätt visat sin sexuella läggning. Till Diskrimineringsombudsmannen (DO) anmäls diskriminering från enskilda personer. Antalet diskrimineringsärenden har varit relativt konstant de senaste åren.⁸⁶ Följande är ett exempel på olaga diskriminering:

Alex och Oliver kommer till restaurangen hand i hand. De håller om varandra och är kära. När de kommer in säger bartendern att ”de ska ta det lugnt”, ”det finns barnfamiljer här”, ”det ser inte bra ut”, ”någon kanske inte gillar att ni håller om varandra”. Bartendern säger även att det är fullbokat på restaurangen.

Tillvägagångssätt vid brotten

Vanligt med hatbrott som begås i den utsattes närhet, utan fysisk kontakt

Vid 39 procent av de homofobiska anmälningarna 2010 har gärningspersonen hotat, ofredat eller uttalat kränkningar mot den utsatte i hennes eller hans omedelbara närhet. Jämfört med andra motiv är det dock vanligare med fysisk kontakt; knappt vart fjärde homofobiskt hatbrott (23 procent) var ett våldsbrott på skalan från ringa misshandel till dödligt våld. 38 procent av de homofobiska hatbrotten begicks på distans. Det vanligaste var att den utsatte hotades eller kränktes via internet, telefon eller sms, medan användningen av andra medier var ovanligt. Fördelningen mellan kategorierna liknar fördelningen för 2009.

Tabell 19. Antal och andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2010.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	177	23
Direkt mot person, närhet	298	39
Distans	295	38
Allmänt klotter	33	4
Internet	114	15
Postbrev/ Medier*	17	2
Sms	48	6
Telefon/fax	69	9
Övrigt	14	2
Summa	770	100

*Hopslagen kategori.

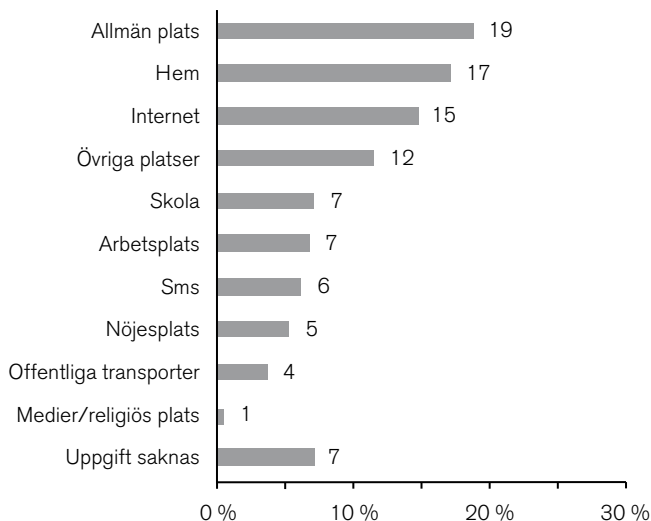
⁸⁶ 2009–2010 anmäldes omkring 40–50 fall av diskriminering per år (Diskrimineringsombudsmannen [DO] 2010, s. 31 samt 2011, s. 17).

Plats

Internet en vanlig brottsplats

Vid homo-, bi- och heterofobiska hatbrott kan man tala om flera framträdande brottsplatser. De flesta homo-, bi- och heterofobiska hatbrotten 2010 ägde rum på *allmän plats* (19 procent). Nästan lika vanligt var dock att brottet skedde i eller i anslutning till den utsattes *hem* (17 procent). Vid 15 procent av anmälningarna angavs *internet* som brottsplats. I drygt var tionde anmälan angavs kategorin *övrige plats* som brottsplats (12 procent). Ett exempel på en övrig plats är kända hbt-lokaler, som ofta är föremål för skadegörelse. Jämfört med föregående år har homo-, bi- och heterofobiska hatbrott som sker på allmänna platser ökat något, medan hatbrott på övriga platser minskat.

Figur 19. Andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter plats, år 2010.

Relation

Brott som begås av en närstående vanligare vid homofobiska hatbrott

Vid hälften (50 procent) av de homofobiska hatbrotten 2010 var gärningspersonen *obekant* för den utsatta personen, och i drygt en fjärdedel av fallen (26 procent) var gärningspersonen en *ytligt bekant*. Var fjärde gärningsperson var således en granne, en skolkamrat eller en för den utsatta personen till namn eller utseende känd person eller grupp. Vid 6 procent av fallen ut-

sattes personen av sin skolkamrat. Forskning visar att pojkar är mest utsatta för kränkningar relaterade till homosexualitet i skolmiljö.⁸⁷ Jämfört med föregående år ser relationsfördelningen i stort sett likadan ut, andelen personer som utsatts av en *närstående* har dock ökat något, medan andelen som utsatts av en *ytligt bekant* gärningsperson har minskat. Att utsättas av en närstående (exempelvis en före detta partner eller någon inom familjen) är vanligare vid detta motiv än vid övriga hatbrott.

Tabell 20. Antal och andel anmälningar med homofobiska, bifobiska och heterofobiska motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010.

Relation	Antal	%
Närstående	86	11
Gift/partner/sambo/Före detta partner*	24	3
Släkt	15	2
Vänner/bekanta	47	6
Ytligt bekant	203	26
Granne	39	5
Kollega	7	1
Känd person/grupp	111	14
Skolkamrat	46	6
Obekant	382	50
Kund/klient	35	5
Servicepersonal	32	4
Okänd person	315	41
Uppgift saknas	99	13
Summa	769	100

* Hopslagen kategori.

Uppklarade hatbrott

När anmälningarna från 2009 följts upp fram till och med mars 2011 framgår att 67 procent av de homo-, bi- och heterofobiska hatbrottsanmälningarna (huvudbrottet) hade klarats upp. 7 procent av anmälningarna *personuppklarades*, medan 60 procent av anmälningarna klarades upp *tekniskt*. Åtalsbeslut är det vanligaste beslutet i samband med att ett brott personuppklasas. Vid en studie genomförd av Forum för levande historia följdes polisanmälda homofobiska hatbrott i rättskedjan utifrån brottstyperna ofredan-

⁸⁷ Witkowska (2005) och Holm, Osbeck och Wernersson (2003).

de, olaga hot och misshandel. Drygt 10 procent av anmälningarna gick vidare till åtal.⁸⁸ Studien presenterar således en andel personuppklarade anmälningar som liknar denna statistik. Homofobiska hatbrott med hög andel personuppklaringsbeslut i statistiken är framför allt våldsbrott,⁸⁹ olaga hot och ofredande, medan hets mot folkgrupp och klotter har en liten andel personuppklaringsbeslut.

Vid en uppdelning av de tekniskt uppklarade homofobiska hatbrotten visar det sig att en dryg tredjedel av anmälningarna klarades upp som övrigt tekniskt uppklarade, exempelvis genom att förundersökning inte inleddes. Vid 8 procent av anmälningarna var den misstänkte för brottet under 15 år och därmed inte straffbar. Det var den högsta andelen i jämförelse med övriga hatbrott (3–4 procent).

Tabell 21. Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med homo-, bi- och heterofobiska motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Typ av beslut	Antal	%
Personuppklarade	73	7
Åtalsbeslut	68	6
Strafföreläggande/Åtalsunderlåtelse*	5	0
Tekniskt uppklarade	639	60
Misstänkta under 15 år	84	8
Brott kan ej styrkas	138	13
Gärningen ej brott	17	2
Övriga tekniskt uppklarade	400	38
Ouppklarade	348	33
Under utredning	26	2
Övriga ouppklarade	322	30
Summa	1 060	100

* Hopslagen kategori.

⁸⁸ Forum för levande historia (2006a). Huvudsyftet med studien var att följa de polisanmälda hatbrotten genom rättskedjan och att undersöka om straffskärpningsregeln användes. Av de 614 anmälningar som kategoriserades som homofobiska hatbrott av Säpo 2004 valdes 367 anmälningar ut. Bara 35 anmälningar gick vidare från polismyndigheterna till åtal, vilket i sin tur ledde till 24 domar. 10 av dessa domar innehöll ingenting som antydde att brottet bedömdes vara ett hatbrott. I endast två fall tillämpades straffskärpningsregeln. I studien ingick ej brottstyper som brukar ha lägre uppkläring.

⁸⁹ En tolkning skulle kunna vara att det vid dessa brottstyper oftare finns en misstänkt gärningsperson redan vid anmälan.

Självrapporterad utsatthet för hatbrott år 2009 (NTU 2010)

Hittills har rapporten beskrivit hur den anmälda homofobiska hatbrottsligheten ser ut. Som tidigare nämnts är det konstaterat att mörkertalet vid hatbrott är stort. I det här avsnittet presenteras befolkningens erfarenhet av och utsatthet för både anmälda och ej anmälda homofobiska hatbrott. Ett problem med NTU bedöms vara att de som tillfrågas vill lämna ”rätta” svar; exempelvis på frågan om brottet är anmält eller inte kan den tillfrågade välja att svara att så är fallet trots att händelsen inte är polisanmäld.

För brottstyperna personrån, misshandel, hot och trakasserier ställs det i NTU frågor om huruvida den utsatte upplever att det fanns något homofobiskt i motivet. Vid tolkning av materialet är det viktigt att vara medveten om att antalet observationer för hatbrott och i synnerhet för homofobiska är litet och att nivåerna därför kan variera påtagligt mellan åren.⁹⁰ Det låga antalet observationer innebär att det inte är möjligt att utifrån detta mätillfälle beskriva fördelningen av brottstyper för homofobiska hatbrott.

Tabell 22. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för homofobiska hatbrott samt skattat antal utsatta personer åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010.

	Andel utsatta i procent			Skattat antal utsatta		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Homofobiska hatbrott	0,2	0,2	0,3	17 000	17 000	19 000

Utsatthet för homofobiska hatbrott 2009

Sammantaget uppgår 0,3 procent i befolkningen (16–79 år), vilket uppskattningsvis motsvarar 19 000 personer, att de utsatts för hatbrott med homofobiska motiv under 2009. Nivån är något högre än 2007–2008 då 0,2 procent (17 000 respektive år) i befolkningen uppgav att de utsatts för ett homofobiskt hatbrott. Resultatet kan jämföras med att 9 procent av befolkningen enligt samma undersökning uppgav att de utsatts för personrån, misshandel, hot och trakasserier totalt sett under 2009, vilket motsvarar cirka 642 000 personer. Enligt tabell 23 kan antalet händelser med homofobiska motiv utifrån undersökningen

⁹⁰ Konfidsensintervall är inte lämpligt att beräkna på få observationer.

uppskattas till 36 000 brottshändelser 2009. Sammanfattningsvis är det enligt NTU vanligare med utsatthet för hatbrott med främlingsfientliga motiv jämfört med hatbrott med homofobiska motiv.

Tabell 23. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för homofobiska hatbrott samt skattat antal händelser och andel polisanmälda händelser år 2009, enligt NTU 2010.

n=26 (netto)	Andel utsatta i procent	Skattat antal utsatta personer i befolkningen	Skattat antal händelser i befolkningen	Andel anmälda händelser i procent
Homofobiska hatbrott (n=31 brutto)	0,3	19 000	36 000	17

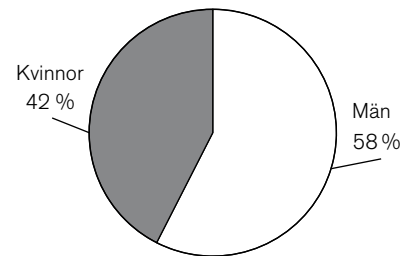
Homofobiska hatbrott anmäls i lägre utsträckning

Av NTU 2010 framgår även att ungefär en sjuandedel (17 procent) av de homofobiska hatbroten 2009 uppgavs vara polisanmälda, vilket är en minskning med 16 procentenheter sedan 2008. Ett flertal studier har visat att anmälningsbenägenheten bland den grupp som utsätts för homofobiska hatbrott är låg och att runt 25–30 procent av brotten anmäls.⁹¹ Andelen anmälda homofobiska hatbrott är lägre än anmälningsbenägenheten totalt sett i befolkningen, som är 26 procent för de fyra aktuella brottstyperna.⁹²

Män utsätts för fler homofobiska hatbrott

Män uppger att de utsätts för homofobiska hatbrott i högre utsträckning än kvinnor. Enligt figur 20 utsattes männen för 58 procent av de homofobiska hatbroten som rapporterats i NTU 2008–2010. Kvinnor utsätts således för 42 procent av den här typen av hatbrott. Fördelningen ser snarlik ut för de fyra brottstyperna när man studerar dem som utsatts i NTU men där ett homofobiskt motiv saknades.

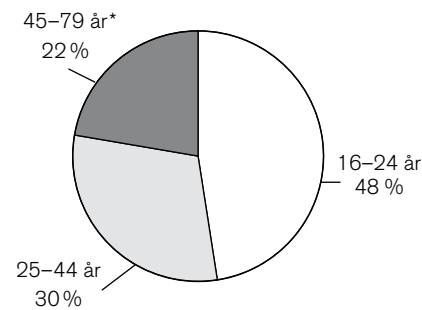
Figur 20. Den utsattes kön vid homofobiska hatbrott i befolkningen (16–79 år) åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010.

Yngsta åldersgruppen mer utsatt för homofobiska hatbrott

Enligt uppgifter från NTU 2008–2010 framgår det att den utsatte var mellan 16 och 24 år i 48 procent av de homofobiska hatbroten under 2007–2009. Figur 21 visar även att 30 procent av de homofobiska hatbroten riktar sig mot personer i åldrarna 25–44 år och 22 procent mot personer i åldrarna 45–79 år.

Figur 21. Den utsattes ålder vid homofobiska hatbrott i befolkningen (16–79 år) åren 2007–2009, enligt NTU 2008–2010.

* Åldersgrupperna redovisas sammanslaget på grund av låga tal.

⁹¹ Tiby (1999, s. 207).

⁹² Brå (2011a).

Transfobiska hatbrott

Transfobiska hatbrott kan ta sig många olika uttryck. Exempelvis kan den misstänkte ha uttryckt fientlighet eller hat mot en transperson. Det kan vara fråga om vandalisering av ens hem men också trakasserier av personer på grund av deras könsöverskridande identitet eller könsuttryck.

Resultat i korthet

- Totalt 31 anmälningar identifierades innehålla ett transfobiskt motiv 2010.
- Den vanligaste brottstypen 2010 var olaga hot och ofredande följt av ärekränkning och miss-handel.

Könsöverskridande identitet och könsuttryck

Transpersoner är ett paraplybegrepp för personer med könsöverskridande identitet (det kön man upplever att man har) eller könsuttryck (det kön man ikläder sig).⁹³ Transpersoner inkluderas inte i begreppet sexuell läggning då det inte är en sexuell läggning att vara transperson. En transperson kan således vara antingen homo-, bi- eller heterosexuell.⁹⁴ De grupper som kan ingå är dragqueens,⁹⁵ dragkings,⁹⁶ intergenders,⁹⁷

⁹³ Darj och Nathorst-Böös (2008, s. 6).

⁹⁴ RFSL (2009).

⁹⁵ Man som ikläder sig de typiskt kvinnliga attributen.

⁹⁶ Kvinna som ikläder sig de typiskt manliga attributen.

⁹⁷ En person som definierar sig som att befinna sig mellan eller bortom de traditionella könen eller som väljer att inte definiera sin könsidentitet alls.

intersexuella,⁹⁸ transgenderister,⁹⁹ transsexuella,¹⁰⁰ och transvestiter¹⁰¹. Det är alltså personer som har en könsidentitet som helt eller tidvis skiljer sig från normerna i samhället för hur en man eller kvinna förväntas vara.¹⁰²

Transfobiska hatbrott

Enbart uttryck kopplade till transpersoner och uttryck som kan särskiljas från det homofobiska motivet blir bedömda som transfobiska hatbrott i statistiken. Om en gärningsperson skriker ”böjäväl” till den utsatte bedöms brottet i anmälan i stället som homofobiskt. Men om gärningspersonen till exempel säger ”klä dig som en man” till den manlige transvestiten, antas brottet vara ett resultat av transfobi, det vill säga motiverat av transpersonens könsidentitet.

Transfobiska hatbrott definieras som brott som begås på grund av

*rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, egendom eller institution, på grund av könsöverskridande identitet eller könsuttryck och som aktiverar en reaktion mot den eller dem som är, eller uppfattas vara, transpersoner eller representanter för transpersoner.*¹⁰³

⁹⁸ En person som är född med könsorganskaraktäristika av båda könen. Förut användes termen *hermafrodit* men den anses i dag som nedvärderande.

⁹⁹ Hur en person väljer sin könsidentitet, från att till exempel vara fysiskt man och klä sig i manskläder och uppträda i någon sorts mansroll, men känna sig som kvinna och vara öppen med vänner om det, till att klä sig och uttrycka sig så långt man kan som det kön man ser sig som.

¹⁰⁰ En person som upplever sig tillhöra det motsatta könet och oftast önskar korrigera den ”felaktiga kropp” han/hon har genom hormonbehandling och kirurgi.

¹⁰¹ En person som känner ett starkt behov av att klä sig i det andra könets kläder.

¹⁰² Justitiedepartementet (2006, s. 41).

¹⁰³ Definitionen har förändrats 2008.

Varför inkludera könsöverskridande identitet i hatbrottsstatistiken?

På senare tid har inte bara homo- och bisexuella personers livssituation utan även könsöverskridande personers livssituation uppmärksammats. I den diskrimineringslag (2008:567) som trädde i kraft 1 januari 2009 har könsöverskridande identitet eller uttryck antagits som en ny diskrimineringsgrund. Detta diskrimineringsförbud ska gälla alla samhällsområden. Även internationellt har brott riktade mot personer med könsöverskridande identitet uppmärksammats. Kunskapen om transpersoners utsatthet för hatbrott och diskriminering är relativt begränsad. Statistiken kan bidra till att ge bättre kunskap om de kränkningar som gruppen transpersoner utsätts för och det kan även vara ett underlag till förebyggande åtgärder.

Tabell 24. Antal anmälningar med transfobiska motiv, åren 2008–2010.

Motiv	2008	2009	2010
	Antal	Antal	Antal
Transfobiskt	14	30	31

Nivå och brottsstruktur

Under 2010 identifierades drygt 30 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med ett transfobiskt motiv, vilket är i princip samma antal som 2009. Från 2008 till 2009 skedde dock en ökning med knappt 20 anmälningar. Antalet anmälningar med ett transfobiskt motiv är mycket få, vilket är viktigt att ha i åtanke vid tolkningen av resultaten. Det låga antalet skapar större osäkerhet i nedbrytningen av olika kategorier och kan bidra till stora variationer mellan åren.

I flertalet av anmälningarna riktades det transfobiska hatbrottet mot personer som genomgått ett könsbyte. Det kan handla om att en gärningsperson med fysiskt våld, trakasserier eller skadegörelse på hem och egendom går till angrepp mot den utsatta personen. Ett exempel på ett våldsbrott med transfobiskt motiv är:

Peter stod tillsammans med flera vänner på torget. Okänd gärningsman kom då fram till Peter och skrek ”transa”. Peter frågade då om gärningsmannen förstod vad transa innebar. Gärningsmannen sa då ”du är en äcklig jävla transa”.

De vanligaste transfobiska hatbrotten 2010 var olaga hot och ofredande (16 anmälningar) följt av ärekränkning och misshandel (6 respektive 5 anmälningar).

Plats och relation

De flesta av de anmälda transfobiska hatbrotten skedde på *allmänna platser* och i eller i nära anslutning till det egna *hemmet*. Även transfobiska hatbrott som sker på *övriga platser* och via internet förekommer.

I majoriteten av anmälningarna var gärningspersonen antingen en till utseende eller namn *känd* person eller helt *okänd* för den utsatte.

Vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott

I detta avsnitt redogörs för anmälningar där brottet bedöms vara vit makt-ideologiskt motiverat. Med begreppet *vit makt-ideologiska hatbrott* avses i denna rapport främlingsfientliga/rasistiska, antireligiösa (antisemitiska, islamofobiska eller övriga antireligiösa), homo-, bi- och heterofobiska samt transfobiska hatbrott som motiveras av gärningspersonens högerextrema värderingar eller nationalsocialistiska ideologi.¹⁰⁴

Resultat i korthet

- Knappt 450 anmälningar identifierades innehålla ett hatbrott med vit maktideologi 2010, vilket är drygt 100 färre 2009.
- Knappt 9 procent av hatbrottsanmälningarna 2010 var vit makt-ideologiskt motiverade. Drygt 12 procent av dem kunde kopplas till en organisation.
- Den vanligaste brottstypen 2010 var hets mot folkgrupp följt av skadegörelse/klotter och olaga hot/ofredande.
- Allmänna platser var brottsplats i vart femte fall.
- Drygt 8 procent av de vit makt-ideologiska hatbrotten 2009 personupplärdades.

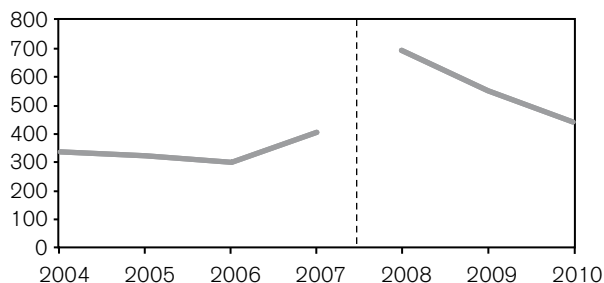
Vid hatbrott där det i motivbilden ingår vit maktideologi finns ett flertal typfall. Det kan handla om att gärningspersoner skriker ”sieg heil” eller gör så kallade hitlerhälsningar på en allmän plats. Det förekommer flygblad i skolor och på offentliga platser med vit

makt-ideologiska budskap kopplade till organisationer. Det är även vanligt att hakkors och ideologiska budskap¹⁰⁵ som ZOG¹⁰⁶ eller siffrorna 14¹⁰⁷ eller 88¹⁰⁸ klottras på bilar tillhörande utsatta, på brevlådor eller på dörren till deras hem eller till olika lokaler.

Nivå och utveckling

Av samtliga hatbrottsanmälningar, knappt 5 140 år 2010, var cirka 450 anmälningar (9 procent) vit makt-ideologiskt motiverade. Det är en minskning med drygt 100 anmälningar från föregående år. Även andelen av samtliga hatbrottsanmälningar är något mindre än föregående år, då andelen var 10 procent.

Figur 22. Antal anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv*, åren 2004–2010.

* Tidsserien är bruten för att markera den metodförändring som genomförts.

¹⁰⁴ Säpo har i sina årliga rapporter *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet* fram till 2004 haft ett stort fokus på brott kopplade till vit makt-miljön. Se vidare Säpo, exempelvis 2001 och 2005.

¹⁰⁵ Se Gestrin (2007, s. 85–122) för en beskrivning av högerextrema rörelser och deras symboler, nummersymboler, hyllningsdagar och förkortningar.

¹⁰⁶ ZOG är en beteckning som ibland används vid ideologiska hatbrott, förkortningen står för en föreställning om att världen styrs av en judisk konspiration, kallad Zionist Occupation Government.

¹⁰⁷ De fjorton orden "Vi måste säkra existensen för vårt folk och en framtid för våra vita barn" är ett välkänt citat i nazistiska kretsar.

¹⁰⁸ Åttonde bokstaven i alfabetet är H. HH = Heil Hitler.

Tabell 25. Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter hatbrottsmotiv, åren 2006–2010.

Motiv	2006		2007		2008		2009		2010		Skillnad 2009–2010
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Främlingsfientliga/rasistiska	212	70	332	81	586	84	447	81	357	80	-20
Islamofobiska	13	4	15	4	24	3	7	1	14	3	100
Antisemitiska	47	15	40	10	43	6	69	12	42	9	-39
Övriga antireligiösa	..	..	..	..	14	2	15	3	8	2	-47
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	32	11	21	5	28	4	17	3	23	5	35
Summa	304	100	408	100	695	100	555	100	444	100	-20

.. = Uppgift ej tillgänglig.

Anmälningar med koppling till vit makt-miljön har samlats in sedan början av 1990-talet. I kategorin ingick tidigare även brott som inte var hatbrott, exempelvis brott som begicks mellan högerextrema grupper eller av den autonoma miljön. 2004–2007 varierade antalet anmälningar mellan drygt 300 och 400 per år. Sedan 2008, då Brå utökade definitionen av hatbrott, har fler anmälningar kommit att inkluderas i statistiken.

Hatbrottsmotiv

Vit makt-ideologi vanligast vid främlingsfientliga/rasistiska hatbrott

Majoriteten av de 444 anmälningarna med vit makt-ideologiskt motiv (80 procent) bedömdes under 2010 ha ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv. De antireligiösa hatbrotten utgjorde 14 procent och de homofobiska hatbrotten 5 procent. Jämfört med föregående år är fördelningen likartad.

Brottsstruktur

De vanligaste brottstyperna (huvudbrottet)¹⁰⁹ i hatbrottsanmälningarna med vit makt-ideologiskt motiv 2010 var hets mot folkgrupp och skadegörelse/klotter (37 respektive 28 procent) följt av olaga hot och ofredande (23 procent). I jämförelse mellan 2009 och 2010 har brottstypen skadegörelse/klotter mins-

kat från 35 till 28 procent medan olaga hot/ofredande ökat från 18 till 23 procent. För övriga hatbrott där vit makt-ideologi ingår i motivbilden var nivån i stort sett densamma som 2009. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av de olika brottstyperna.

Våldsbrott

Under 2010 identifierades 25 anmälningar om våldsbrott som var vit makt-ideologiskt motiverade, vilket är en minskning med knappt 10 anmälningar jämfört med 2009. Nedan ges ett exempel på ett främlingsfientligt/rasistiskt hatbrott:

När målsägaren och några kamrater stod på gatan utanför den utpekades bostad kom den utpekade ut och slog målsägaren i ansiktet med knuten hand så att smärta uppstod. Vid samma tillfälle skrek den utpekade "Sieg heil, inga blattejävlar i mitt hus".

Olaga hot och ofredande

Av de vit makt-ideologiskt motiverade hatbrotten urskiljdes 2010 drygt 100 anmälningar som avsåg olaga hot och ofredande, vilket är en ökning med knappt 5 anmälningar jämfört med föregående år. Nedan ges ett exempel på ett olaga hot:

I dag körde Sharif förbi utanför Johans bostad med sin bil. Johan lutade sig då ut över sin balkong och gjorde en "Hitler-hälsning" mot Sharif. Han drog sedan sin ena hand över halsen vilket Sharif uppfattade som hotfullt.

¹⁰⁹ I jämförelser för brottstyper över tid kan mycket stora procentuella förändringar från ett år till ett annat uppstå på grund av små absoluta tal.

Tabell 26. Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter huvudbrottskategori, åren 2006–2010.

Brottskategori	2006		2007		2008		2009		2010		Skillnad 2009–2010
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Våldsbrott*	27	9	26	6	50	7	31	6	25	6	-19
Olaga hot/ofredande	58	19	60	15	151	22	98	18	102	23	5
Ärekränkning	11	4	11	3	12	2	10	2	18	4	80
Skadegörelse/klotter	72	24	127	31	253	36	192	35	125	28	-35
Hets mot folkgrupp	127	42	179	44	207	30	203	37	165	37	-19
Övriga brott**	9	3	5	1	22	3	21	4	9	2	-57
Summa	304	100	408	100	695	100	555	100	444	100	-20

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott och våldtäkt.

** I kategorin övriga brott ingår även olaga diskriminering.

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Ärekränkning

2010 identifierades knappt 20 anmälningar avseende ärekränkning som vit makt-ideologiskt motiverade, vilket är en ökning med knappt 10 anmälningar från 2009. Ett exempel som illustrerar kränkning ges nedan när en person utsätts för ett främlingsfientligt/rasistiskt hatbrott i sin yrkesroll:

Taxichauffören uppger att en kund till honom kallat honom nedsättande saker. Han har kallat målsägaren för svartskalle och ropat "sieg heil".

Skadegörelse/klotter

Drygt 120 anmälningar avseende skadegörelse/klotter urskiljdes år 2010 som vit makt-ideologiskt motiverade. Jämfört med föregående år har antalet anmälningar minskat med 35 procent (knappt 70 anmälningar). Nedan ges ett exempel på ett homofobiskt hatbrott som bedömts som vit makt-ideologiskt:

Karl uppger att han har fått information om att någon har klottrat på skolan genom att spraya med svart sprayfärg. På väggen har någon klottrat hakkors och även skrivit "bögskola".

Hets mot folkgrupp

Anmälningar innehållande brottet hets mot folkgrupp är den enskilt vanligaste brottstypen bland anmälningar med vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott. Under 2010 identifierades drygt 160 anmälningar avseende hets mot folkgrupp som vit makt-ideologiskt motiverade. Det är en minskning med 19 procent (knappt 40 anmälningar) jämfört med 2009. Nedan ges ett exempel på ett främlingsfientligt/rasistiskt hatbrott som bedöms som vit makt-ideologiskt:

Anmälan uppger att det ristats in hakkors i porten. Porten är låst dygnet runt. I fastigheten bor personer med utländska namn. Anmälan berättar att det pågått från och till under cirka ett års tid. Bostadsrättsföreningen har försökt få bort hakkorsen genom att måla över men det ristats in nya.

Koppling till organisation

Hatbrott där det finns en koppling till en organisation kan ta sig olika uttryck. Det kan vara frågan om uttalanden vid torgmöten, flygblad eller affischer med ett främlingsfientligt/rasistiskt, islamofobiskt, antisemitiskt, övrigt antireligiöst eller homofobiskt budskap som sprids offentligt eller direkt till enskilda individer. Ett exempel på ett hatbrott där det finns koppling till en organisation är:

Någon har lagt ett flygblad med rasistisk propaganda från Nordiska brödrskapet i Alexis brevlåda. Alexis känner sig kränkt och uppörd. I flygbladet framgår att Nordiska brödrskapet tycker att det finns för mycket invandrare i Sverige och att alla måste ta itu med problemet.

Vid var åttonde anmälan (drygt 50) av de vit makt-ideologiskt motiverade hatbrottsanmälningarna kunde en koppling till en organisation identifieras. För att avgöra organisationstillhörighet vid vit makt-ideologiska hatbrott används den information som finns i brottsanmälningsfritext. Totalt kunde 1 procent av samtliga hatbrott 2010 kopplas till en nationalsocialistisk organisation eller högerextrem grupp. Det är en minskning med knappt 80 anmälningar jämfört med föregående år, då drygt 130 (2 procent) av samtliga anmälningar kopplades till en nationalsocialistisk organisation eller högerextrem grupp. Av anmälningarna som kunde kopplas till en organisation var 89 procent främlingsfientliga.

Hets mot folkgrupp vanligaste brottstypen

Av de anmälningar som hade koppling till en organisation utgjordes knappt 20 anmälningar av brottstypen hets mot folkgrupp. Drygt 10 av anmälningarna var av brottstypen skadegörelse/klotter respektive olaga hot/ofredande (25 procent vardera). Ärekränkning och övriga brott stod för den minsta andelen. Jämfört med föregående år har samtliga brottskategorier minskat.

Svenska motståndsrörelsen den vanligaste organisationen

Den vanligaste organisationen i anmälningarna är *Svenska Motståndsrörelsen/Nationell Ungdom (SMR)*, vars andel av anmälningarna med koppling till någon organisation är 31 procent. Den största delen av anmälningarna kopplade till SMR/NU härrör från Dalarnas och Stockholms län. Den näst vanligaste specifika organisationen är *Svenskarnas Parti (SvP)*.¹¹⁰ Deras andel av anmälningarna med koppling till organisation är 20 procent. Huvuddelen av anmälningarna kopplade till Svenskarnas Parti har anmälts i Stockholms, Jönköpings, Värmlands och Västmanlands län. Övriga grupper utgör 47 procent. Dessa grupper

finns spridda över Sverige, men majoriteten anmäldes i Stockholms län, följt av Uppsala län. År 2009 var SvP den vanligast förekommande organisationen medan SMR/NU var den näst vanligaste organisationen.

Tillvägagångssätt vid brotten

Klotter och skadegörelse vanligaste tillvägagångssätt

Av hatbrotten som var vit makt-ideologiskt motiverade 2010 begicks hälften på *distans*. För den del som hade en koppling till en organisation var andelen ännu större (91 procent). Den stora andelen hör samman med en stor andel riktat klotter och skadegörelse där gärningspersonen, utöver ord som exempelvis "flata" eller "blatte", ristat ett hakkors på målsägandens bil. Drygt en fjärdedel (28 procent) av de vit makt-ideologiska hatbrotten var av brottstypen skadegörelse/klotter. De hatbrott som sker direkt mot person, men utan fysisk kontakt är näst vanligast (43 procent). Vid de anmälningar där det finns en koppling till en organisation är andelen vid tillvägagångssättet *närhet* lägre (9 procent). Vid 6 procent av brotten har gärningspersonen gått till *fysiskt angrepp* mot den utsatte.

Tabell 27. Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter tillvägagångssätt, år 2010.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	25	6
Direkt mot person, närhet	193	43
Distans	226	50
Allmänt klotter	100	22
Internet/Medier	24	5
Postbrev	21	5
Sms/Telefon/Fax*	17	4
Övrigt	64	14
Summa	444	100

* Hopslagen kategori I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

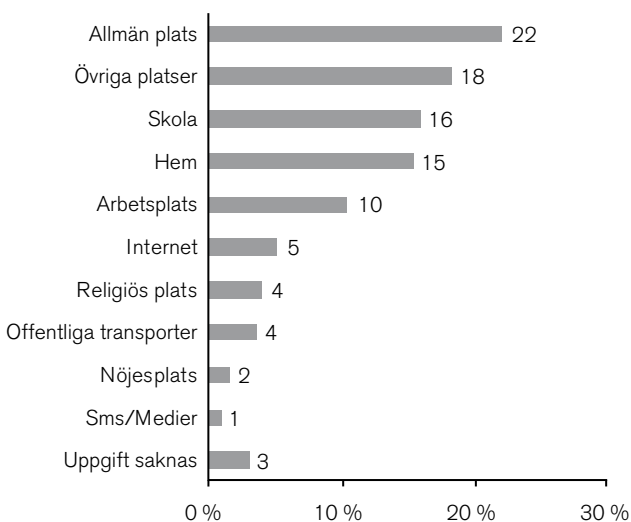
¹¹⁰ Svenskarnas Parti hette Folkfronten fram till november 2009.

Plats

Allmän plats en vanlig brottsplats

När det gäller de vit makt-ideologiskt motiverade hatbrotten är *allmän plats* den enskilt vanligaste brottsplatsen (22 procent). Andelen var densamma vid anmälningar där en koppling till en organisation har identifierats. För dessa anmälningar skedde även 22 procent i *skolmiljö*. Nivån 2010 är i stort sett densamma som föregående år. Andelen vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott som skett i skolmiljö visar dock på en nedgång på 5 procentenheter från föregående år medan vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott som skett på allmän plats ökade med 10 procentenheter. Den disparata kategorin *övriga platser* stod för knappt en femtedel (18 procent) av alla vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott. Hatbrotten inom denna kategori har till exempel ägt rum i en butik, ett köpcentrum eller en annan persons hem. Kategorin minskade med 9 procentenheter jämfört med föregående år. I övrigt ser fördelningen mellan platskategorierna ut som 2009.

Figur 23. Andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter plats, år 2010.

Relation

Vanligt att gärningspersonerna tillhör kända grupper

I sex av tio anmälningar var gärningspersonen en *obekant* person, det vill säga exempelvis en för den utsatte okänd person, en kund/klient eller servicepersonal. I drygt en fjärdedel (26 procent) av anmälningarna var

gärningspersonen en *ytligt bekant*, det vill säga en för den utsatte till namn eller utseende känd person eller grupp, skolkamrat eller granne. Inom denna kategori är det framför allt *kända personer och grupperingar* som står för huvuddelen av de vit makt-ideologiska hatbrotten (20 procent). Enbart vid ett fåtal av de anmälda fallen var gärningspersonen en *närstående* till den utsatte. Fördelningen mellan relationskategorierna ser i stort sett ut som föregående år. Den största förändringen återfinns i kategorierna ytligt bekant och för den utsatte känd person/grupp, där andelen minskade från 32 till 26 procent respektive från 28 till 20 procent.

Tabell 28. Antal och andel anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, år 2010.

Relation	Antal	%
Närstående*	8	2
Ytligt bekant	117	26
Granne	12	3
Kollega/skolkamrat**	16	4
Känd person/grupp	89	20
Obekant	267	60
Kund/klient/servicepersonal**	28	6
Okänd person	239	54
Uppgift saknas	52	12
Summa	444	100

* Närstående är en hopslagen kategori av släkt, vänner/bekanta, gift/partner/sambo/före detta partner.

** Hopslagen kategori.

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Uppklarade hatbrott

Mått på uppkläring kan användas för att kartlägga vad som händer med anmälda hatbrott. Är till exempel anmälningarna med en klar koppling till organisationer i högre grad uppklarade? Uppklaringsbeslut redogör emellertid inte för om straffskärpningsregeln använts i bedömningen för att exempelvis väcka åtal. Vanligtvis måste åklagarna bevisa uppsåt till brottet,

men vid hatbrott måste de gå ett steg längre och dessutom bevisa motivbilden bakom uppsåtet.¹¹¹

Ökad andel personuppklarade vit makt-ideologiska hatbrott

För de anmälda vit makt-ideologiska hatbrotten 2009 var andelen *personuppklarade* anmälningar 8 procent, vilket är samma nivå som för samtliga anmälda hatbrott. Drygt 34 procent av anmälningarna klarades upp *tekniskt*. Andelen *ouppklarade* vit makt-ideologiska anmälningar var dock betydligt högre (57 procent) jämfört med samtliga hatbrott (31 procent). För de anmälningar som kunde kopplas till en organisation var andelen ouppklarade 53 procent, vilket är den högsta andelen jämfört med övriga hatbrott (28–50 procent).

Sammantaget klarades 42 procent av de vit makt-ideologiskt motiverade hatbrottsanmälningarna 2009 upp, vilket är en låg andel jämfört med samtliga uppklarade hatbrott (69 procent). Andelen uppklarade är dock högre (47 procent) för hatbrott med koppling till organisation.

Jämfört med föregående år så har andelen ärenden som personuppklarades 2009 ökat med 3 procentenheter jämfört med 2008, samtidigt som andelen ouppklarade ärenden minskat.

Tabell 29. Antal och andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter huvudbrott, med vit makt-ideologiskt motiv som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Typ av beslut	Antal	%
Personuppklarade	46	8
Åtalsbeslut	41	7
Strafföreläggande/Åtalsunderlåtelse*	5	1
Tekniskt uppklarade	190	34
Misstänkta under 15 år	14	3
Brott kan ej styrkas	27	5
Gärningen ej brott	12	2
Övriga tekniskt uppklarade	137	25
Ouppklarade	319	57
Under utredning	10	2
Övriga ouppklarade	309	56
Summa	555	100

* Hopslagen kategori.

¹¹¹ Tiby (1999, s. 226).

Målsägande

En viktig aspekt av hatbrottsligheten är vilka personer som anmäler till polisen att de blivit utsatta för dessa brott. I detta avsnitt beskrivs de personer som i anmälan är registrerade som målsägande. Tidigare har forskning kring hatbrott i Sverige främst fokuserat på frågor som rör enskilda utsatta grupper.¹¹² Att studera utsatthet mer i detalj ger en ökad kunskap om skillnader mellan olika hatbrottsmotiv och om skillnader i utsatthet avseende olika grupper, kön och åldersgrupper.

Resultat i korthet

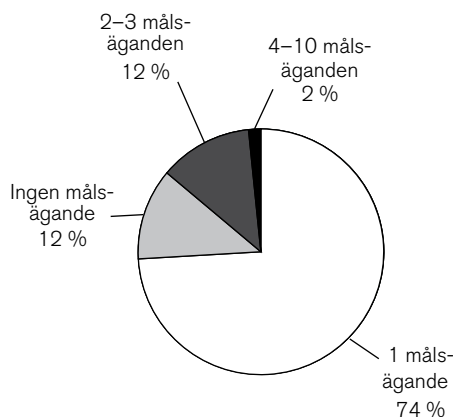
- 2010 var knappt 5 600 personer registrerade som målsägande i anmälningar där ett hatbrottsmotiv faststälts.
- Det är en minskning med drygt 570 personer från 2009, samtidigt som antalet identifierade anmälningar minskade med knappt 660 stycken.
- Av de utsatta var 66 procent män och 34 procent kvinnor.
- En större andel kvinnor utsattes för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott, medan en större andel män utsattes för homofobiska hatbrott.
- Medelåldern för dem som blivit utsatta för hatbrott i form av skadegörelse/klotter var högre (42 år) än medelåldern för samtliga brottstyper (32 år).
- Barn (0–14 år) och ungdomar (15–19 år) var procentuellt sett mest utsatta för våldsbrott jämfört med övriga åldersgrupper.

Det är oftast den person som är direkt utsatt för brott som står som målsägande, men det kan också vara någon annan. När exempelvis barn blir utsatta för brott förekommer det att barnens föräldrar eller lärare i skolan står som målsägande. Huruvida målsäganden är densamma som den som blivit utsatt varierar också mellan olika brottstyper. Brå:s bedömning är dock att uppgifter och beskrivningar av målsägande ger en bra indikation på vilka personer som utsätts för de anmälda hatbrotten som identifierats.¹¹³

Hatbrottsmotiv

I 88 procent av alla hatbrottsanmälningar 2010 fanns uppgifter om målsägande, vilket överensstämmer med föregående år. I 74 procent av alla anmälningar fanns endast en målsägande (se figur 24).

Figur 24. Andel målsägande per hatbrottsanmälan, år 2010 (5 580 målsägande).

¹¹² Tiby (2007, s. 7).

¹¹³ För andra studier om utsatthet för hatbrott, se Tiby (1999) och Witkowska (2005).

Flest utsatta för främlingsfientliga hatbrott

Under 2010 återfanns 5 600 personer registrerade som målsägande i anmälningar där främlingsfientliga/rasistiska, antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa, homo-, bi- och heterofobiska eller transfobiska motiv fastställdes. För majoriteten av dessa var motivet främlingsfientligt/rasistiskt, vilket överensstämmer med fördelningen av samtliga hatbrott. Det näst vanligaste motivet var homofobiskt, bifobiskt eller heterofobiskt.

Tabell 30. Antal och andel målsägande vid hatbrott efter motiv, år 2010.

Motiv	År 2010	
	Antal	%
Främlingsfientliga/rasistiska	4 267	76
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	820	15
Antireligiösa	457	8
Transfobiska	36	1
Summa	5 580	100
<i>därav vit makt-ideologiska</i>	306	5

Brottsstruktur

Vilka brottstyper som målsägande har anmält skiljer sig något från de brottstyper som finns i samtliga identifierade hatbrottsanmälningar. Skillnaden beror till största delen på att anmälningar med brottet hets mot folkgrupp ofta saknar uppgifter om målsägande. 2010 anmälde 6 procent av samtliga målsägare att de utsattes för hets mot folkgrupp, medan andelen hatbrottsanmälningar gällande hets mot folkgrupp samma år uppgick till 10 procent. Brottskategorierna våldsbrott, olaga hot och ofredande samt ärekränkning var överrepresenterade bland målsägande i förhållande till kategoriernas andel av samtliga hatbrottsanmälningar. Knappt 45 procent av samtliga målsägande hade blivit utsatta för olaga hot eller ofredande, medan denna brottskategori utgjorde 40 procent av samtliga anmälda hatbrott. Motsvarande siffror för våldsbrott var 21 respektive 19 procent.

Kön

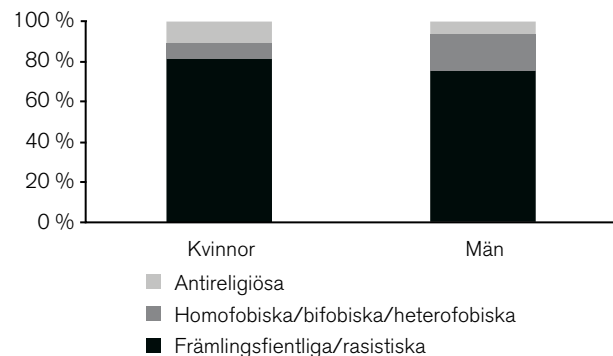
I likhet med föregående år var två tredjedelar av samtliga målsäganden vid hatbrott män. 2010 anmälde

3 663 män och 1 900 kvinnor att de hade utsatts för ett hatbrott.¹¹⁴ Jämförelsen nedan görs mellan andelar, och det är viktigt att hålla i minnet att antalet hatbrottsutsatta män var fler än antalet utsatta kvinnor i samtliga brottstyper.

Vanligare att män utsätts för homo-, bi- och heterofobiska hatbrott

Hatbrottsmotiven fördelar sig något olika bland de män respektive kvinnor som anmält att de blivit utsatta för hatbrott. De främlingsfientliga/rasistiska motiven var vanligast både bland hatbrottsutsatta män och bland hatbrottsutsatta kvinnor. Nästan 81 procent av kvinnorna som anmält att de utsatts för hatbrott 2010 uppgav ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv. Motsvarande andel bland de utsatta männen var 75 procent. Homofobiska hatbrott var de näst vanligaste bland män (18 procent) som anmält att de utsatts för hatbrott. Motsvarande andel bland de utsatta kvinnorna var 8 procent. En delförklaring till att skillnaden mellan antalet utsatta män och utsatta kvinnor är särskilt stor vid de homofobiska hatbrottsmotiven är enligt forskningen att homosexuella män som utsatts för hatbrott polisanmäler i större utsträckning än homosexuella kvinnor.¹¹⁵ En ytterligare förklaring kan vara att homosexuella män utsätts i högre utsträckning än homosexuella kvinnor.¹¹⁶ Andelen antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrott 2010 var vanligare bland kvinnor (11 procent) än bland män (7 procent). Man bör dock hålla i minnet att männen utgör två tredjedelar av samtliga målsägande, vilket innebär att det är fler män som anmält att de utsatts även för antireligiösa hatbrott.

Figur 25. Andel hatbrottsmotiv bland män respektive bland kvinnor av målsägande vid hatbrott, år 2010.

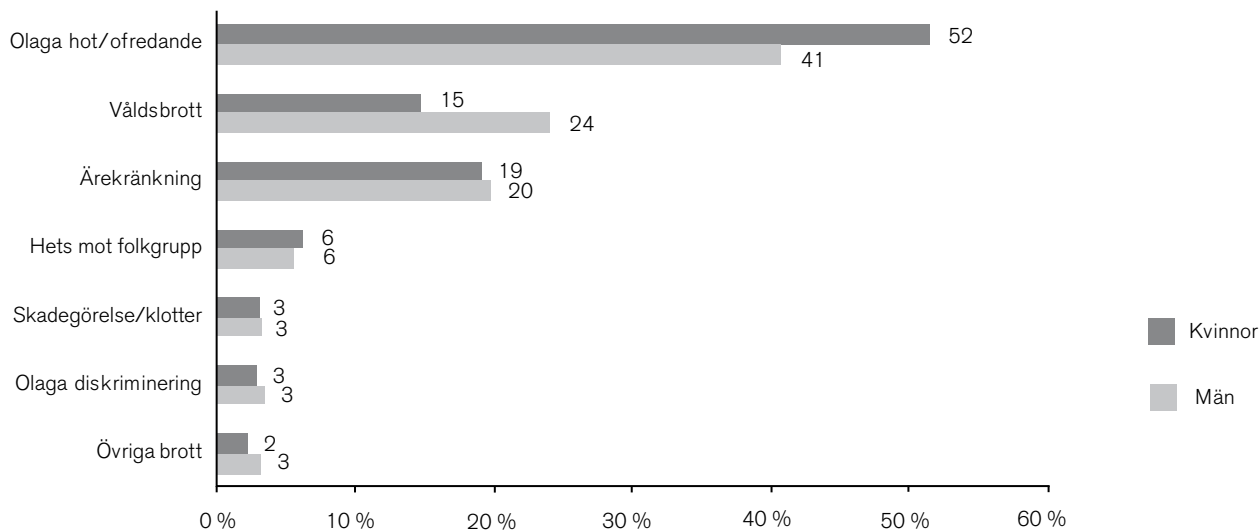

¹¹⁴ För 17 målsägande saknas uppgift om kön.

¹¹⁵ Tiby (1999, s. 207).

¹¹⁶ Witkowska (2005).

Figur 26. Andel kvinnor och män av målsägande vid hatbrott efter huvudbrottskategori, år 2010.

Fler män utsätts för hatbrott enligt NTU

I mer än hälften av både de främlingsfientliga och homofobiska hatbrotten som rapporterats i NTU 2008–2010 är den utsatta personen en man (57 respektive 58 procent). Kvinnor utsattes således för 43 respektive 42 procent av de främlingsfientliga och homofobiska hatbrotten som rapporterats i NTU.

Våldsbrott vanligare bland hatbrottsutsatta män

Det vanligaste brottet för både kvinnor och män som anmält att de utsatts för hatbrott var olaga hot och ofredande. Det var dock något vanligare bland utsatta kvinnor än bland utsatta män. Andelen bland hatbrottsutsatta kvinnor som 2010 utsattes för olaga hot eller ofredande var 52 procent medan motsvarande andel bland utsatta män var 41 procent. Fördelningen såg ut på liknande sätt föregående år. Våldsbrott var dock vanligare bland män som utsatts för hatbrott. 24 procent av de män som anmälde ett hatbrott 2010 hade utsatts för ett våldsbrott, medan motsvarande andel för de hatbrottsutsatta kvinnorna var 15 procent. Övriga brottskategorier, såsom ärekränkning, hets mot folkgrupp och skadegörelse/klotter, var i princip lika vanliga bland utsatta män som bland utsatta kvinnor. Återigen bör man hålla i minnet att antalet hatbrottsutsatta män var fler än antalet utsatta kvinnor vid samtliga brottstyper.

Ålder

Högre medelålder för dem som utsatts för antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrott

Medelåldern för de personer som utsattes för hatbrott 2010 var 32 år, vilket är i stort sett samma som föregående år. Högst medelålder (34 år) hade de personer som anmält att de utsatts för antireligiösa hatbrott. I jämförelse med föregående år var medelåldern för personer utsatta för hatbrott med främlingsfientliga/rasistiska samt homo-, bi- eller heterofobiska motiv i stort sett densamma. Medelåldern bland de utsatta för antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa och transfobiska hatbrott har dock minskat något.

Vanligare att yngre personer utsätts för hatbrott enligt NTU

När man studerar åldern på de personer som i NTU 2008–2010 uppger att de utsatts för främlingsfientliga och homofobiska hatbrott ser man att personer i åldersgruppen 16–24 år är mest utsatta (37 procent för främlingsfientliga hatbrott respektive 48 procent för homofobiska hatbrott). Runt en tredjedel av de utsatta är mellan 25 och 44 år (36 respektive 30 procent). I cirka en fjärdedel av fallen är den utsatta personen mellan 45 och 79 år (27 respektive 22 procent).

Tabell 31. Antal målsägande vid hatbrott efter motiv, ålder och medelålder, år 2010.

Motiv	-14	15-19	20-39	40-54	55-	Samtliga	Medelålder
Främlingsfientliga/rasistiska	385	568	2 013	963	338	4 267	32
Antireligiösa	43	58	192	114	50	457	34
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	66	145	365	178	65	819	32
Transfobiska	-	-	29*	-	7*	36	32
Summa	494	773	2 597	1 261	455	5 580	32
<i>därav vit makt-ideologiska</i>	<i>12</i>	<i>44</i>	<i>145</i>	<i>60</i>	<i>45</i>	<i>306</i>	<i>35</i>

* För transfobiska motiv har åldersgrupperna -14, 15-19 och 20-39 samt 40-54 och 55- slagits samman på grund av låga tal.

Tabell 32. Antal målsägande vid hatbrott efter huvudbrottskategori, ålder och medelålder, år 2010.

Huvudbrottskategori	-14	15-19	20-39	40-54	55-	Samtliga	Medel ålder
Våldsbrott	147	231	554	187	49	1 168	28
Olaga hot och ofredande	246	305	1 108	586	240	2 485	33
Ärekränkning	63	160	511	264	91	1 089	33
Skadegörelse/klotter	-	7*	76	63	32	178	42
Hets mot folkgrupp	24	52	161	64	19	320	31
Olaga diskriminering	-	9*	111	47	14	181	35
Övriga brott	7	16	76	50	10	159	34
Summa	487	780	2 597	1 261	455	5 580	32

* För brottstyperna skadegörelse/klotter och olaga diskriminering har ålderskategorierna -14 och 15-19 slagits samman på grund av låga tal.

Utsattas åldersfördelning skiljer sig från åldersfördelningen i befolkningen

I likhet med föregående år skiljer sig åldersfördelningen bland dem som anmält att de utsatts för hatbrott 2010 från åldersfördelningen i hela befolkningen. Av dem som utsattes för hatbrott var andelen *barn* (0-14 år) 9 procent medan deras andel i befolkningen var 16 procent. Motsvarande andel för *äldre* (55-) var 8 procent medan deras andel av befolkningen var 32 procent. Barn och äldre är således underrepresenterade när det gäller utsatthet för hatbrott i relation till de båda gruppernas befolkningsstorlek. Se tabell 31.

Ungdomar mest utsatta för våldsbrott

Olaga hot och ofredande är den typ av hatbrott som störst andel målsägande inom alla åldersgrupper anmälde att de varit utsatta för. När det gäller våldsbrott framgår att andelen *barn* (0-14 år) och andelen *ungdomar* (15-19 år) var mest utsatta för denna typ av brott 2010 jämfört med övriga åldersgrupper. 30 procent av de utsatta barnen och ungdomarna anmälde utsatthet för våldsbrott, medan motsvarande andel inom övriga åldersgrupper varierade mellan 11 och 21 procent. Se tabell 32.

Misstänkta personer

I detta avsnitt beskrivs de personer som i något skede av förundersökningen varit misstänkta¹¹⁷ för de identifierade hatbrotten 2010.¹¹⁸ Under 2010 identifierades drygt 1 650 personer som misstänkta för brott i de anmälningar där motivet bedömts vara främlingsfientligt/rasistiskt, antireligiöst (islamofobiskt, antisemitiskt samt övrigt antireligiöst), homo-, bi- och heterofobiskt eller transfobiskt.

Resultat i korthet

- 2010 var drygt 1 650 personer misstänkta för hatbrott.
- Jämfört med 2009 minskade antalet misstänkta med drygt 200 personer eller 11 procent, samtidigt som antalet hatbrottsanmälningar minskade med 11 procent.
- Det var vanligare att en misstänkt person identifierats vid främlingsfientliga/rasistiska hatbrott 2010 än vid övriga hatbrott.
- Gärningspersoner vid antireligiösa hatbrott hade högst medelålder (35 år), medan gärningspersoner vid övriga hatbrott hade en medelålder på 32 år.
- Drygt hälften (57 procent) av de personer som var misstänkta för hatbrott var tidigare ostraffade.
- Den brottsliga belastningen är högst för de personer som var misstänkta för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott.

I jämförelse med 2009 minskade antalet misstänkta personer med drygt 200, vilket är en minskning med 11 procent. Även antalet identifierade anmälda hatbrott minskade med 11 procent sedan 2009. Vid tolkning av utvecklingen måste hänsyn tas till att statistiken bara redovisar de personer som kommit till rättsväsendets kännedom.¹¹⁹ I 32 procent av hatbrottsanmälningarna kunde polisen identifiera en misstänkt gärningsperson, vilket är på samma nivå som föregående år. Upp-täcktsrisken varierar beroende på brottstyp. Vid olaga hot, ofredande, våldsbrott och ärekränkning är det betydligt vanligare att det finns en misstänkt person än vid andra brottstyper, exempelvis hets mot folkgrupp och skadegörelse/klotter. Nedan beskrivs hur de misstänkta personerna fördelar sig utifrån hatbrottsmotiv, brottstyp, kön och ålder. Det redogörs även för hur brottsligt belastade de misstänkta personerna har varit under de senaste tio åren.

Hatbrottsmotiv

Vanligare att det finns en misstänkt för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott

I knappt en tredjedel (32 procent) av de anmälda hatbrotten 2010 fanns det en misstänkt gärningsperson till brottet. Andelen anmälningar med en misstänkt gärningsperson var högst vid brott med främlingsfientliga/rasistiska motiv (34 procent), medan andelen anmälningar där det finns en misstänkt gärningsperson var lägst vid de transfobiska hatbrotten (16 procent).

¹¹⁷ Se vidare Gerstenfeld (2003, s. 71–99), Perry (2003, s. 297–382) eller Tiby (1999, s. 150–156).

¹¹⁸ Möjligheten till jämförelser med såväl Säpos tidigare rapporter, som med den officiella statistiken över personer misstänkta för brott är begränsad. I den officiella statistiken över misstänkta personer redovisas straffbara personer (över 15 år) som är misstänkta för brott efter att avslutad utredning visat att brottsmisstanken kvarstår.

¹¹⁹ Tiby (1999, s. 150–153). Majoriteten av hatbrott anmäls inte och vid de hatbrott som anmäls hävdas att den utsatte i hälften av fallen inte ens själv sett gärningspersonen, exempelvis vid telefonhot, postbrev, skadegörelse eller fysiska attacker bakifrån.

Misstänkta personer som motiverats av vit makt-ideologi vanligast vid antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrott

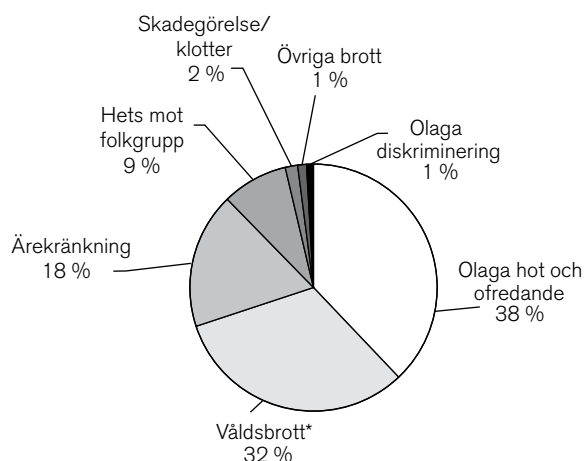
Knappt 8 procent av de misstänkta gärningspersonerna har utöver hatbrottsmotivet även motiverats av högerextrema värderingar eller nationalsocialistisk ideologi. Misstänkta personer som motiverats av vit makt-ideologi var vanligast vid antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrott (36 procent) och vid främlingsfientliga/rasistiska hatbrott (10 procent) 2010. Det är dock värt att notera att samtliga misstänkta personer som kan kopplas till en nationalsocialistisk organisation eller högerextrem grupp har haft ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv till hatbrottet.

Brottsstruktur

Vanligast med hatbrottsmisstänkta personer vid olaga hot och ofredande

När de misstänkta delas in efter brottstyp framgår det att brottsstrukturen skiljer sig något åt jämfört med fördelningen över anmälda hatbrott. 2010 misstänktes en tredjedel (32 procent) av samtliga misstänkta personer för *våldsbrott*. Det kan jämföras med att våldsbrotten stod för 19 procent av samtliga anmälda hatbrott 2010. I 2 procent av fallen misstänktes personer för *skadegörelse/klotter*, vilket kan jämföras med att anmälningarna av denna brottstyp stod för 7 procent av hatbrotten. För resterande brottstyper liknade brottsstrukturen över misstänkta personer den för anmälda hatbrott. Knappt 38 procent av de misstänkta personerna misstänktes för olaga hot och ofredande.

Figur 27. Andel misstänkta personer för hatbrott efter huvudbrottskategori, år 2010 (1 659 misstänkta personer).

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott samt våldtäkt.

Kön

Fler män än kvinnor misstänks för hatbrott

Precis som vid annan brottslighet är män i betydligt högre utsträckning misstänkta för hatbrott än kvinnor, vilket även tidigare studier visat.¹²⁰ 2010 var 78 procent av de misstänkta personerna män och 22 procent var kvinnor, vilket är i stort sett samma fördelning som både 2008 och 2009. Könfördelningen för de misstänkta skiljer sig därmed från den för målsägande vid hatbrott 2010, där andelen utsatta män och kvinnor var 66 respektive 34 procent. Sammanfattningsvis kan det konstateras att medan andelen män är högre bland de misstänkta än bland de utsatta för hatbrott är förhållandet det motsatta för kvinnor; andelen kvinnor är högre bland utsatta för hatbrott än bland misstänkta för hatbrott.

De typer av hatbrott som män respektive kvinnor misstänks för är i stort sett desamma. Olaga hot, ofredande och ärekränkning är vanligare bland misstänkta kvinnor än bland misstänkta män, medan förhållandet är det motsatta när det gäller personer misstänkta för våldsbrott. Andelen hatbrottsmisstänkta kvinnor som 2010 misstänktes för olaga hot/ofredande och ärekränkningar var 41 respektive 22 procent. Motsvarande andel bland misstänkta män var 37 respektive 17 procent. Andelen hatbrottsmisstänkta män som misstänktes för våldsbrott 2010 var 33 procent, medan motsvarande andel bland kvinnorna var 28 procent. Vid övriga brottstyper, som våldsbrott, skadegörelse/klotter, hets mot folkgrupp och olaga diskriminering, var fördelningen i princip lika bland misstänkta män som bland misstänkta kvinnor.

Främlingsfientliga/rasistiska motiv vanligare bland misstänkta kvinnor

De olika hatbrottsmotiven skiljer sig något mellan män och kvinnor som misstänks för hatbrott. Det är dock viktigt att komma ihåg att de brottsmisstänkta männen är fler till antalet än de misstänkta kvinnorna vid samtliga motiv. Mönstret mellan hatbrottsmisstänkta män respektive kvinnor liknar mönstret för hatbrottsutsatta personer. De främlingsfientliga/rasistiska motiven är vanligast både bland hatbrottsmisstänkta män och bland hatbrottsmisstänkta kvinnor, dock är det något vanligare bland kvinnor än bland män. Drygt 81 procent av kvinnorna som misstänktes för hatbrott 2010 hade ett främlingsfientligt motiv. Motsvarande andel bland de misstänkta männen var 77 procent.

¹²⁰ Se till exempel Forum för Levande historia (2006a).

Tabell 33. Antal och andel misstänkta personer för hatbrott efter motiv och kön, år 2010.

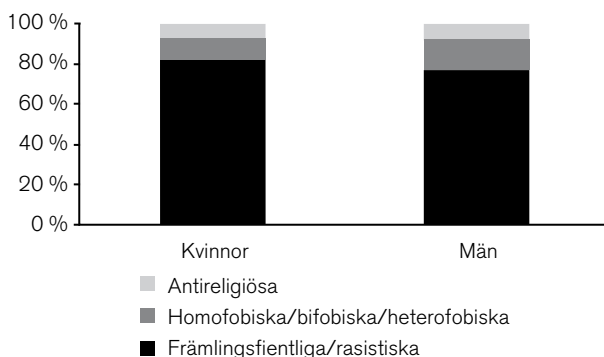
Motiv	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Främlingsfientliga/rasistiska	302	81	983	76	1 285	78
Antireligiösa	25	7	96	7	121	7
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	43	12	204	16	247	15
Summa	370	100	1 283	100	1 653	100
<i>därav vit makt-ideologiska</i>	<i>10</i>	<i>3</i>	<i>120</i>	<i>9</i>	<i>130</i>	<i>8</i>

I tabellen ovan saknas 1 person för vilken uppgift om kön saknas.

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Homofobiska hatbrott är det näst vanligaste motivet både bland män och kvinnor som misstänks för hatbrott. Av de män och kvinnor som misstänktes för hatbrott 2010 var 16 respektive 12 procent motiverade av homofobi. Det är en något lägre nivå för båda könen.

Figur 28. Andel hatbrottsmotiv bland män respektive bland kvinnor misstänkta för hatbrott, år 2010.

Ålder

Yngre misstänkta överrepresenterade vid hatbrott

Av de misstänkta personerna som identifierades 2010 var 32 procent (drygt 520 personer) *yngre* än 20 år. Av dessa var drygt 170 personer (10 procent av samtliga misstänkta) yngre än straffbarhetsåldern 15 år. Samtidigt utgjorde personer yngre än 20 år 23 procent av befolkningen. Drygt hälften av de misstänkta personerna (55 procent) var i åldern 20–54 år, samtidigt som de utgjorde 46 procent av befolkningen. Vidare

var drygt en tiondel (13 procent) av de misstänkta *äldre* än 54 år, en ålderskategori som utgör 32 procent av befolkningen.

För personer under 20 år samt i åldersgruppen 20–39 år var våldsbrott andelsmässigt den vanligaste brottstypen 2010 (39 respektive 36 procent). Bland personer i åldern 40 år eller äldre var i stället olaga hot och ofredande (46 procent) de vanligaste brottstyperna. Även ärekränkning var en vanlig brottstyp i samtliga åldersgrupper.

Sammanfattningsvis är yngre personer överrepresenterade i statistiken över misstänkta personer i förhållande till befolkningen, medan äldre personer är underrepresenterade.¹²¹ Jämfört med 2009 minskade antalet misstänkta i samtliga åldersgrupper förutom misstänkta som är 55 år eller äldre.

Äldst gärningspersoner vid antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrott

Den sammanlagda medelåldern bland personer misstänkta för hatbrott 2010 var 32 år, vilket är en ökning med 2 år jämfört med 2009 och 2008. Vid en uppdelning av anmälningarna efter det hatbrottsmotiv som identifierats, framgår att medelåldern bland de miss-

¹²¹ Brå och Forum för levande historia publicerade 2004 rapporten *Intolerans* som undersökte tendenser till främlingsfientlighet, islamofobi, antisemitism och homofobi hos svenska skolungdomar. Urvalet bestod av elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan, samt årskurs 1, 2 och 3 i gymnasiet. Sammantaget svarade 10 600 elever och svarsfrekvensen var 76,2 %. Resultaten visar att majoriteten av skolungdomarna har en övervägande positiv inställning till de olika minoriteterna, varierande mellan 66 och 72 procent (Brottsförebyggande rådet och Forum för levande historia, 2004).

Tabell 34. Antal misstänkta personer för hatbrott efter motiv, ålder och medelålder, år 2010.

Motiv	-14	15-19	20-39	40-54	55-	Samtliga	Medelålder
Främlingsfientliga/rasistiska	122	250	457	274	174	1 277	33
Antireligiösa	10	28	31	31	21	121	35
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	39	72	89	25	19	244	27
Transfobiska	0	-	5*	-	-	5	31
Summa	171	350	582	330	214	1 647	32
<i>därav vit makt-ideologiska</i>	<i>17</i>	<i>53</i>	<i>41</i>	<i>13</i>	<i>6</i>	<i>130</i>	<i>24</i>

I tabellen ovan saknas 12 personer för vilka uppgifter om ålder saknas.

* För transfobiska motiv har åldersgrupperna 15-19, 20-39, 40-54 samt 55- slagits samman på grund av låga tal.

tänkta gärningspersonerna var högst vid de antireligiösa hatbrotten (35 år). Den lägsta medelåldern återfanns bland de misstänkta för homofobiska hatbrott (27 år). Tidigare studier över gärningspersoner som begår brott med homofobiska motiv visar att majoriteten av gärningspersonerna är under 20 år.¹²² Detta liknar det resultat som redovisas i hatbrottsstatistiken (se tabell 34) där det framgår att 45 procent av personerna som var misstänkta för hatbrott med homofobiska motiv år 2010 var under 20 år.

Medelåldern för de misstänkta 2010 skiljer sig något från medelåldern för de misstänkta 2009. För de främlingsfientliga/rasistiska, antireligiösa samt de transfobiska hatbrotten hade medelåldern ökat jämfört med 2009. För de homo-, bi- och heterofobiska hatbrotten hade medelåldern minskat något.

Tidigare brottslig belastning

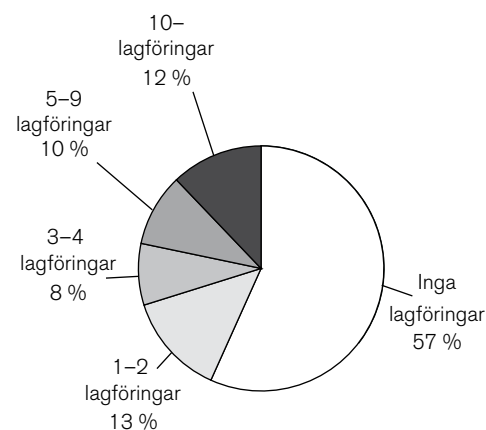
Det ställs ofta frågor om de misstänkta personernas tidigare brottslighet. Har de tidigare lagförts för brott eller är de tidigare ostraffade? I detta avsnitt beskrivs hur brottsbelastningen ser ut för de personer som var misstänkta för ett hatbrott 2010. Den brottsliga belastningen beskrivs utifrån antal lagföringar, det vill säga fällande domar i tingsrätt eller av åklagare utfärdade strafförelägganden eller åtalsunderlåtelse, under den senaste tioårsperioden (2000-2009). Att studera lagföringar har ett stort värde, då de beskriver vad rättsväsendet faktiskt gör med personer som befunnits skyldiga till brott. Det är dock *inte* möjligt att se om lagföringarna rör tidigare hatbrottslighet.

¹²² Forum för levande historia 2006a, s. 11-12.

Majoriteten tidigare ostraffade

I likhet med föregående år var majoriteten (57 procent) av de personer som var misstänkta för att ha begått ett hatbrott 2010 *tidigare ostraffade*, sett till de närmaste tio åren före den aktuella misstanken. I likhet med föregående år hade 13 procent av dem som misstänktes för hatbrott lagförts *en till två gånger*. Ungefär en lika stor andel (12 procent) hade lagförts *tio eller fler gånger*. Dessa andelar är närmast identiska med föregående år. Hur många brott en person har hunnit lagföras för är delvis beroende av personens ålder. Eftersom brottslig belastning undersöks tio år tillbaka har de yngre personerna (15-24 år) haft kortare tid att lagföras för brott än de personer som är äldre än 24 år, som varit straffbara under hela den kartlagda perioden.

Figur 29. Andel misstänkta personer för hatbrott efter tidigare brottslig belastning, år 2010 (1 659 misstänkta personer).

Tabell 35. Antal och andel misstänkta personer för hatbrott efter motiv och tidigare brottslig belastning, år 2010.

Lagföringar	Motiv									
	Främlingsfientliga/ rasistiska		Antireligiösa		Homofobiska, bifobiska och heterofobiska		Samtliga		därav vit makt- ideologiska	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Inga	709	55	77	63	153	62	939	57	77	59
1–2	177	14	11	9	35	14	223	13	12	9
3–4	98	8	11	9	24	10	133	8	12	9
5–9	130	10	12	10	16	6	158	10	14	11
10–	171	13	11	9	19	8	201	12	15	12
Summa	1 285	100	122	100	247	100	1 654	100	130	100

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Lägst brottslig belastning bland misstänkta för antireligiösa hatbrott

Bland de misstänkta för antireligiösa hatbrott 2010 var den tidigare brottsliga belastningen lägst (37 procent), medan de misstänkta för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott i störst utsträckning var brottsbelastade (45 procent). Däremellan återfinns homofobiska hatbrott, där 38 procent av de misstänkta personerna var brottsligt belastade sedan tidigare. Dessa resultat är snarlika med resultaten från 2009. Bland de misstänkta för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott samt homo-, bi- och heterofobiska hatbrott har andelen som är tidigare ostraffade minskat något jämfört med föregående år, medan motsvarande andel bland personer misstänkta för antireligiösa hatbrott har ökat något. Bland de misstänkta för vit makt-ideologiskt motiverade hatbrott hade 9 procent lagförts en till två gånger sedan år 2000, vilket var en minskning med 9 procentenheter jämfört med föregående år.

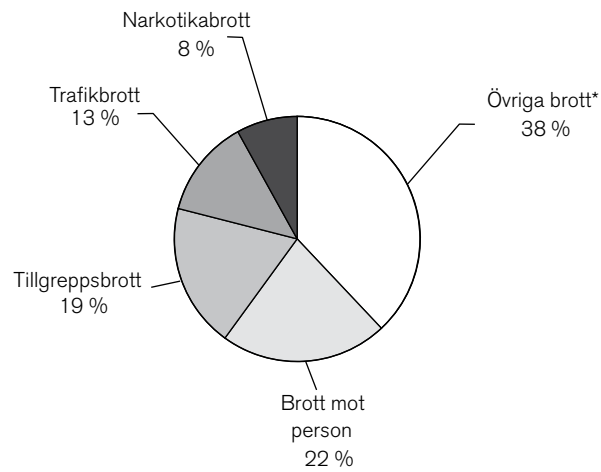
Brott mot person vanligt vid tidigare belastning

Brottsstrukturen hos de lagförda personerna ger en illustration av vilken typ av brottslighet som kunnat konstateras av åklagare och domstol under den aktuella tioårsperioden. Redovisningen bygger på huvudbrotten i lagföringarna,¹²³ vilket får som resultat att lindrigare brott underskattas i förhållande till grövre brott. *Brott mot person* var ett av de vanligaste brotten i de misstänkta personernas brottshistorik, drygt en femtedel (22 procent) av de misstänkta personerna hade tidigare dömts för denna typ av brottslighet. Misshandel, olaga hot och ofredande var de vanligaste brottstyperna i denna kategori.

Under perioden utgjorde *tillgreppsbrott* 19 procent av huvudbrotten bland de misstänkta personerna. I denna kategori är det lagföringar gällande snatteri och stöld som dominerar. *Övriga brott* var dock den vanligaste brottskategorin i samband med lagföringarna. Under perioden lagfördes en dryg tredjedel (38 procent) för brott som faller inom denna kategori, som innefattar bland annat skadegörelsebrott, hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. Att ha blivit lagförd för ett brott som faller inom kategorin övriga brott var vanligast även under 2008 och 2009.

¹²³ De brott som har den strängaste påföljden i straffskalan.

Figur 30. Andel misstänkta personer för hatbrott efter brottskate-
gori, åren 2000–2009 (1 659 misstänkta personer).

* I kategorin övriga brott ingår bedrägeribrott, smuglingsbrott och övriga brott.

Regional fördelning

I det här avsnittet redovisas den regionala fördelningen av anmälda hatbrott på länsnivå och i många av kommunerna. Det senare är en nyhet från och med 2010. Tidigare särredovisades endast de tre storstads-kommunerna: Stockholm, Göteborg och Malmö. Var i landet som flest hatbrott identifieras påverkas delvis av polismyndigheternas och åklagarmyndighetens satsningar och arbete mot hatbrott.

Resultat i korthet

- Flest hatbrott i relation till folkmängd anmäls i Stockholms län följt av Södermanlands och Västmanlands län.
- Det är en stor spridning mellan länen när det gäller uppklarade hatbrott. Personuppkvaringen varierar från mellan 2 procent i Hallands län och 4 procent i Norrbottens län, till 17 procent i Jämtlands län.
- När hänsyn tas till skillnader i folkmängd har flest hatbrottsanmälningar upprättats i Sigtunas, Stockholms, Salas och Eskilstunas kommun (109, 105, 98 respektive 95 anmälningar per 100 000 invånare).
- De kommuner som har lägst antal anmälningar per 100 000 invånare är Lerums, Härrydas, Ales, Piteås, Avestas och Ulricehamns kommuner (13–18 anmälningar per 100 000 invånare).

Länsvis fördelning

I följande avsnitt ges en beskrivning av den länsvisa fördelningen av de anmälningar som identifierats innehålla främlingsfientliga/rasistiska, islamofobiska, antisemitiska och övriga antireligiösa samt homofo-biska, bifobiska och heterofobiska motiv. För transfo-

biska motiv är antalet anmälningar för få för att redovisas efter län.

Flest anmälningar i Stockholms län

En knapp tredjedel (knappt 1 660 anmälningar) av samtliga hatbrott 2010 identifierades i Stockholms län. Även när hänsyn tas till skillnader i folkmängd¹²⁴ är det Stockholms län som har flest identifierade anmälningar med hatbrottsmotiv (81 anmälningar per 100 000 av medelfolkmängden). En förklaring kan vara att polismyndigheten i Stockholms län under 2010 genomförde fortsatta satsningar mot hatbrott. I Stockholms län finns en permanent hatbrottsjour¹²⁵ där sex utredare arbetar på heltid. De är specialiserade på att ta emot och utreda anmälningar som är hatbrottsrelaterade.

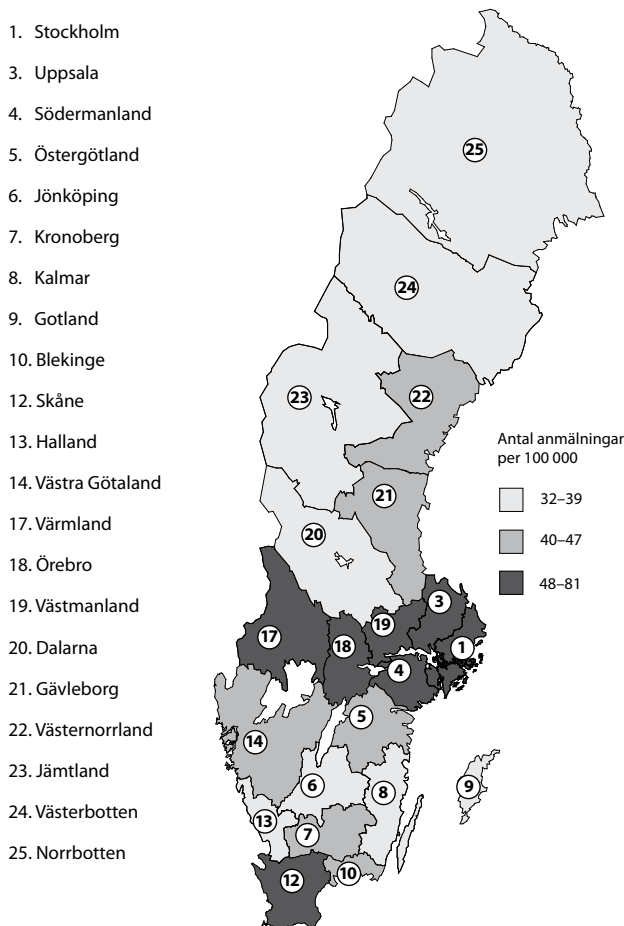
Hatbrott inget typiskt storstadsfenomen

Trots att Stockholms län har flest antal anmälda hatbrott kan man inte, utifrån resultaten i denna rapport, säga att hatbrott är en typ av brottslighet som enbart förekommer i storstads länen. Ett visst samband mel-

¹²⁴ För att få en rättvis jämförelse av anmälda hatbrott mellan län är det lämpligt att relatera antalet hatbrott till befolkningen i länen. Antalet hatbrott per 100 000 invånare kan variera mycket mellan olika län och kommuner. Ett högt antal anmälda brott per 100 000 invånare behöver inte tolkas som att länet eller kommunen är en otrygg plats att bo på eller vistas i. Vid en analys är det viktigt att man beaktar olika faktorer, förutom befolkningens storlek, som kan förklara skillnaden mellan de geografiska områdena.

¹²⁵ Hatbrottsjouren – 6 poliser på heltid – har utredningsansvar för City Polismästar distrikt, samt ett övergripande ansvar för samordning och metodutveckling för Polismyndigheten Stockholms Län. Kontaktpersoner finns på samtliga åtta Polismästar distrikt, dessa har ansvar för uppföljning av hatbrott i eget distrikt. En analytiker på Länskriminalunderrättelsetjänsten med ansvar för hatbrott, bearbetar statistik och annat material som skickas in från distrikten.

Figur 31. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län, per 100 000 invånare, år 2010.

lan län och nivå på identifierade hatbrott verkar dock finnas. När hänsyn tas till medelfolkmängd är det, efter Stockholms län, i Södermanlands, Västmanlands, Skåne och Örebro län som flest anmälningar har identifierats (mellan 58 och 81 anmälningar per 100 000 av folkmängden).

Bland de län som hamnade i mellankategorin (40–47 anmälningar per 100 000 invånare) finns bland annat Västernorrlands, Östergötlands och Kronobergs län (44–45 anmälningar per 100 000 invånare). Lägst antal hatbrottsanmälningar per invånare identifierades i Gotlands och Hallands län (33 anmälningar per 100 000 invånare). Även Västerbotten, Jönköping och Norrbottens län har relativt få anmälningar (34–38 anmälningar per 100 000 invånare). Därmed skiljer sig storstadslänen Stockholm och Skåne från Västra Götaland i antalet hatbrott per 100 000 invånare, då antalet identifierade hatbrottsanmälningar i Västra Götaland uppgick till 41 per 100 000 invånare.

I Stockholms län, där ett flertal satsningar gjorts, är också antalet hatbrottsanmälningar flest. Även i Skåne län har ett arbete inom polisen pågått för att identifiera fler antal anmälda hatbrott. Västra Götaland, som hamnar i mellankategorin av anmälda hatbrott, har enligt uppgift från polisen arbetat aktivt med hatbrottsfrågor under 2010, bland annat med informations- och utbildningsinsatser om vad som är ett hatbrott.

Främlingsfientliga/rasistiska hatbrott vanligast i Stockholms län

När hatbrotten delas upp på respektive motiv visar det sig att anmälningar med främlingsfientliga/rasistiska motiv var vanligast i Stockholms och Västmanlands län (61 respektive 55 anmälningar per 100 000 invånare) 2010. De antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrotten var vanligast i Södermanlands, Skånes och Stockholms län (9–10 anmälningar per 100 000 av folkmängden), medan anmälningar med ett homofobiskt motiv var allra vanligast i Södermanlands, Värmlands och Stockholms län (12–14 anmälningar per 100 000 invånare). En dryg fjärdedel av anmälningarna (27 procent) där ett vit makt-ideologiskt motiv identifierades återfanns i Stockholms län. När hänsyn tagits till folkmängden var det emellertid i Gotlands och Västmanlands län som det fanns störst andel anmälda hatbrott med ett vit makt-ideologiskt motiv (7–9 anmälningar per 100 000 invånare).

Våldsbrott vanligast i Stockholms och Södermanlands län

De vanligast förekommande brottstyperna i en hatbrottsanmälan¹²⁶ är olaga hot och ofredande (40 procent). När hänsyn tas till skillnader i medelfolkmängd var det Örebro, Södermanlands och Stockholms län som hade flest sådana anmälningar (29 anmälningar per 100 000 invånare). I en knapp femtedel av anmälningarna var ett våldsbrott huvudbrott, vilket gör det till den näst vanligaste brottstypen. I Stockholms och Södermanlands län identifierades flest anmälningar innehållande ett våldsbrott (14–19 anmälningar per 100 000 invånare). I likaså en knapp femtedel av anmälningarna var ärekränkning huvudbrott. I relation till medelfolkmängd var det Södermanlands och Stockholms län som hade flest sådana anmälningar

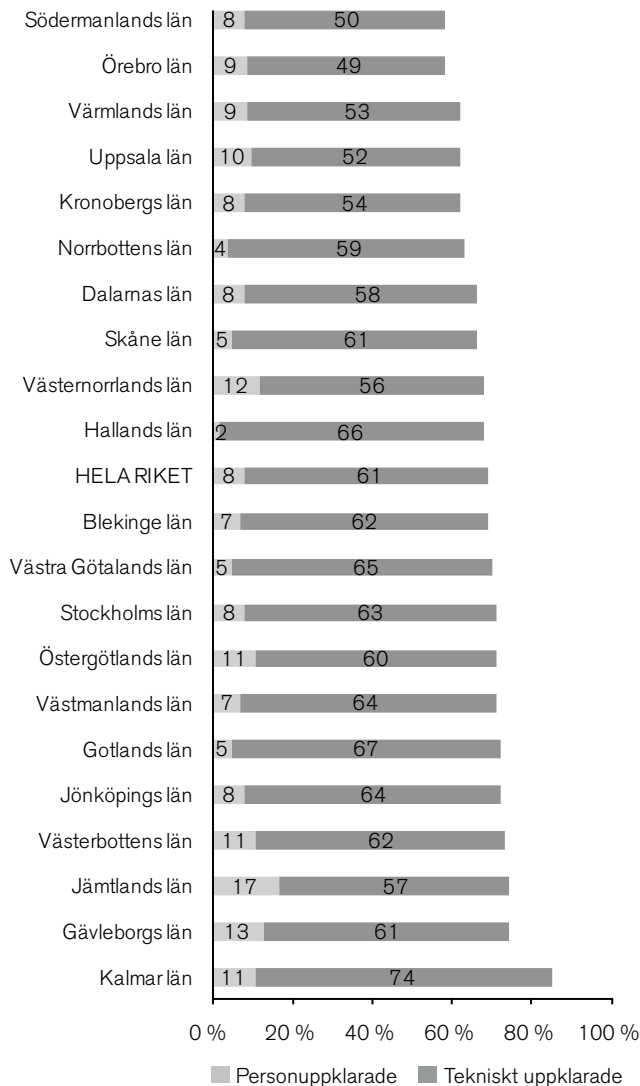
¹²⁶ När anmälningarna delas upp efter vilken typ av brott anmälan avser handlar det ofta om förhållandevis små tal, vilket gör jämförelser mellan länen något osäkra.

2010 (mellan 16 och 17 anmälningar per 100 000 invånare). I Västmanlands län identifierades flest anmälningar innehållande skadegörelse/klotter (6 anmälningar per 100 000 invånare). Vid huvudbrottet hets mot folkgrupp fanns flest anmälningar i Skånes län (8 anmälningar per 100 000 invånare). Olaga diskriminering var i antal anmälningar vanligast i Stockholms, Skånes och Västra Götalands län, vilket sannolikt kan förklaras med att det i dessa län finns städer med stort krog- och nöjesutbud (mellan 17 och 60 anmälningar). När hänsyn tas till medelfolkmängd har Stockholms, Kronobergs och Västmanlands län däremot flest antal anmälningar avseende brottstypen olaga diskriminering (3 anmälningar per 100 000 invånare). När man redovisar hatbrottsanmälningarna per brottstyp och län blir antalet i många fall relativt litet. Därför är det inte osannolikt att de län som ligger högt respektive lågt kan variera relativt mycket från år till år.

Stor spridning av andel uppklarade hatbrott

De anmälningar (huvudbrottet) som 2009 inkom till polis, åklagare och de andra brottsutredande myndigheterna har följts fram till och med mars 2011. Vid denna tidpunkt hade 69 procent av alla anmälningar med hatbrottsmotiv från 2009 klarats upp. Av dessa hade 61 procent klarats upp på *teknisk väg*, vilket exempelvis innebär att brott ej kunde styrkas. *Personuppklaringen* var 8 procent, varav huvuddelen genom åtalsbeslut. När det gäller uppklarade hatbrott är spridningen stor beroende på i vilket län ett brott anmäls. Personuppklaringen varierade från mellan 2 procent i Hallands län och 4 procent i Norrbottens län, till 13 procent i Gävleborgs län och 17 procent i Jämtlands län 2009. Den tekniska uppklaringen, bland annat genom att gärningen ej är brott, varierade från mellan 49 procent i Örebro län till 74 procent i Kalmars län. Antal anmälningar som är ouppklarade, till exempel genom att utredningen fortfarande pågår, var högst i Södermanlands län med 43 procent och Örebro län med 42 procent och lägst i Kalmars län med 15 procent.

Figur 32. Andel uppklarade hatbrottsanmälningar efter län som anmäldes år 2009 och som klarats upp under perioden januari 2009–mars 2011.

Storstadskommuner

År 2010 anmäldes en dryg fjärdedel av samtliga hatbrottsanmälningar (knappt 1 380 anmälningar av knappt 5 140 totalt) i Stockholms, Göteborgs och Malmö kommun. Två tredjedelar av dessa anmälningar identifierades i Stockholm. När hänsyn tas till skillnader i folkmängd hade flest anmälningar upprättats i Stockholm följt av Malmö och sedan Göteborg (104, 84 respektive 50 anmälningar per 100 000 invånare).

Tabell 36. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter storstadskommuner, per 100 000 invånare, år 2010.

Motiv	Stockholm		Göteborg		Malmö		Totalt storstadskommunerna	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Främlingsfientliga/rasistiska	638	76	199	39	152	51	989	60
Antireligiösa	97	12	30	6	56	19	183	11
Homofobiska, bifobiska och heterofobiska	136	16	27	5	41	14	204	12
Totalt per kommun	871	104	256	50	249	84	1 376	83
<i>därav vit makt-ideologiska</i>	55	7	12	2	11	4	78	5

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Hatbrottsmotiv

I storstadskommunerna är det främlingsfientliga/rasistiska motivet vanligast. Det stod för 72 procent av samtliga hatbrottsanmälningar som identifierats i storstadskommunerna 2010. Andelsmässigt är motivet på nästan samma nivå som för övriga landet, där 74 procent av samtliga identifierade hatbrott var främlingsfientliga/rasistiska. Uppdelat på motiv och med hänsyn taget till folkmängden skiljer sig kommunerna ändå något åt. Stockholm hade flest identifierade främlingsfientliga/rasistiska hatbrott (76 anmälningar per 100 000 invånare). I Malmös och Göteborgs kommun var motsvarande antal 51 respektive 39 anmälningar per 100 000 invånare. Antisemitiska, islamofobiska och övriga antireligiösa hatbrott var vanligast förekommande i Malmö kommun (19 anmälningar per 100 000 invånare). I Stockholms och Göteborgs kommun var motsvarande siffra 12 respektive 6 anmälningar per 100 000 invånare. Hatbrott med homofobiska motiv var vanligast i Stockholm där 16 anmälningar per 100 000 invånare identifierades 2010. Motsvarande antal för Malmö kommun var 14 anmälningar per 100 000 invånare och för Göteborgs kommun 5 anmälningar per 100 000 invånare. Hatbrott där det i motivbilden ingår vit makt-ideologi var vanligast i Stockholms och Malmös kommun (7 respektive 4 anmälningar per 100 000 invånare). I Göteborgs kommun var andelen anmälningar med vit makt-ideologiskt motiv något lägre och uppgick till 2 anmälningar per 100 000 invånare.

Våldsbrott och ärekränkning något vanligare i storstadskommunerna

Även i storstadskommunerna är olaga hot och ofredande de vanligaste brotten följt av våldsbrott och ärekränkning. När hänsyn tas till befolkningmängden var våldsbrott det näst vanligaste huvudbrottet i Stockholm (29 anmälningar per 100 000 invånare), följt av ärekränkning (21 anmälningar per 100 000 invånare). I Malmö och Göteborg var dock våldsbrott den tredje vanligaste brottskategorin vid hatbrottsanmälningar 2010 (14 respektive 7 anmälningar per 100 000 invånare). Näst vanligast i Malmö och Göteborg var i stället ärekränkning (18 respektive 10 anmälningar per 100 000 invånare).

Brottsstrukturen i storstadskommunerna skiljer sig från övriga landet. I storstäderna anmäldes fler fall av våldsbrott (20 jämfört med 10 anmälningar per 100 000 invånare) och ärekränkning (17 jämfört med 10 anmälningar per 100 000 invånare) än i landet i övrigt.

Tabell 37. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori och storstadskommun, per 100 000 invånare, år 2010.

Brottskategori	Stockholm		Göteborg		Malmö		Totalt storstads-kommunerna	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Våldsbrott*	246	29	34	7	41	14	321	20
Olaga hot/ofredande	280	33	114	22	93	31	487	30
Ärekränkning	180	21	50	10	52	18	282	17
Skadegörelse/klotter	43	5	12	2	13	4	68	4
Hets mot folkgrupp	55	7	21	4	37	12	113	7
Olaga diskriminering	42	5	18	1	8	3	68	4
Övriga brott	25	3	7	0	5	2	37	2
Totalt per kommun	871	104	256	50	249	84	1 389	84

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman. I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Kommuner

2010 anmäldes 55 hatbrott per 100 000 invånare i hela landet. En nyhet i årets rapport är att Brå även redovisar anmälningar på en lägre regional nivå än tidigare, nämligen kommuner. I redovisningen är det av sekretesskäl inte alltid möjligt att redovisa alla enheter eller variabler separat.¹²⁷ Därför redovisas enbart kommuner där det anmälts fyra eller fler hatbrott under 2010. När hänsyn tas till skillnader i folkmängd har flest anmälningar upprättats i Sigtunas¹²⁸, Stockholms, Salas och Eskilstunas kommun (106, 104, 98 respektive 93 anmälningar per 100 000 invånare).¹²⁹ De kommuner som har lägst antal anmälningar per 100 000 invånare är Lerums, Härrydas, Ales, Piteås, Avestas och Ulricehamns kommuner (13–18 anmälningar per 100 000 invånare).

¹²⁷ Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 24 kap. 8 § får det inte finnas någon risk för att enskilda individer skulle kunna identifieras i statistiken. Om så är fallet måste antingen kategorier med låga tal sammanfogas eller döljas med ett kryss. Med låga tal avses här generellt sett tal lägre än fyra. Vissa låga tal kan dock redovisas om bedömningen är att ingen enskild individ kan identifieras.

¹²⁸ Sigtuna är ett exempel på ett område där nivån på anmälda brott kan förväntas vara högre än i andra områden. Det är ett område där det av transporttekniska skäl passerar många personer som inte bor i området. Sannolikt påverkas nivån av de brott som begås inom Arlandaområdet, som har en liten bofast befolkning, av att det där passerar många personer.

¹²⁹ I bilaga 1 finns en tabell (tabell 1.12) över antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län och vissa kommuner, per 100 000 invånare år 2010.

Regional analys av hatbrottsmarkerade anmälningar i RAR

År 2010 hade cirka 7 060 anmälningar hatbrottsmarkerats av polismyndigheterna. Vid en specialstudie¹³⁰ av de hatbrottsmarkerade anmälningarna matchades data från polismyndigheterna med de anmälningar Brå identifierat som hatbrott (cirka 5 140 anmälda hatbrott¹³¹), för att se var bedömningen skiljer sig åt. I detta avsnitt har de av polisen hatbrottsmarkerade anmälningarna analyserats på länsnivå för att kartlägga dels hur många anmälningar respektive polismyndighet har hatbrottsmarkerat, dels hur många av dessa anmälningar som överensstämmer med de av Brå identifierade hatbrottsanmälningarna. Nedan presenteras resultatet av denna analys. Vid läsning av detta avsnitt är det viktigt att ha i åtanke att markeringen inte har införts med syfte att föra statistik över antalet anmälda hatbrott. När markering infördes nationellt åtföljdes inte denna med någon information om hur markeringen ska användas. Det har inte heller gjorts någon nationell utbildningsinsats i vad hatbrott är, vilket innebär att kunskapen om hatbrott varierar mellan de olika polismyndigheterna men även bland enskilda

¹³⁰ För en utförligare beskrivning se avsnittet "Specialstudie av hatbrottsmarkerade anmälningar" samt den tekniska rapporten (2011:9).

¹³¹ Matchningen gjordes på preliminär hatbrottsstatistik, det vill säga innan det definitiva statistikuttaget gjordes.

poliser. Det finns inte heller någon nationell definition av hatbrott som gäller för samtliga polismyndigheter. Vidare är det också viktigt att ha i åtanke att markeringen endast indikerar att anmälan *misstänks* vara ett hatbrott.

Regionala jämförelser

Flest anmälningar markerade som misstänkta hatbrott 2010 återfinns i de tre storstads länen Stockholms, Västra Götalands och Skåne län.¹³² En fjärdedel (drygt 1 800 anmälningar) av samtliga hatbrottsmarkerade anmälningar 2010 identifierades i Stockholms län. När polismyndigheternas anmälningar matchats mot Brå:s material framkommer att 41 procent (drygt 880 anmälningar) av anmälningarna som markerades av polismyndigheten i Stockholms län överensstämmer med de anmälningar som Brå identifierat som hatbrott.¹³³ För polismyndigheten i Värmlands län överensstämmer bedömningen med 42 procent. Inom polismyndigheterna i Kronobergs och Södermanlands län överensstämmer 40 respektive 37 procent av de markerade anmälningarna med anmälningarna Brå identifierat som hatbrott. De län där minst antal anmälningar överensstämmer med Brå:s bedömning är Västerbottens, Hallands, Jönköpings och Gotlands län (16, 18, 19 respektive 20 procent vardera).

Vilka brottstyper markeras som hatbrott av polisen?

För att få en uppfattning om hur anmälningarna överensstämmer och skiljer sig åt har brottsstrukturen för hatbrottskategoriseringen jämförts mellan Brå och polismyndigheterna. Detta för att få en bild av om vissa brottstyper oftare markerades som hatbrott än andra 2010.

Av resultatet framgår att bland de anmälningar 2010 där både polismyndigheterna och Brå gjort bedömningen att anmälan är ett hatbrott var olaga hot och ofredande, våldsbrott och ärekränkning (40 procent, 18 procent respektive 16 procent) de vanligaste brottstyperna. Brottsstrukturen är liknande bland de anmälningar som enbart Brå identifierat som hatbrott 2010. De vanligaste brottstyperna var olaga hot och

ofredande, våldsbrott samt ärekränkning (40, 19 respektive 19 procent).

Vid brottstyperna hets mot folkgrupp och olaga diskriminering har polismyndigheterna 2010 markerat 64 respektive 51 procent av de anmälningar som Brå identifierat som hatbrott. Hets mot folkgrupp är den brottstyp där bedömningen i högst utsträckning överensstämmer mellan Brå och polismyndigheterna. När det gäller denna brottstyp är andelen anmälningar som endast markerats av polisen 2010 dessutom låg. Det beror sannolikt på att hets mot folkgrupp har ett specifikt lagrum i brottsbalken som reglerar kränkningar på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning. De anmälningar som enbart polismyndigheterna markerat som hatbrott avseende brottstypen hets mot folkgrupp är anmälningar som enligt Brå:s definition inte har ett relevant hatbrottsmotiv. Exempel på detta är anmälningar med ett hakkors på allmän plats som inte riktas mot något eller någon och som därför inte heller innehåller något relevant hatbrottsmotiv.

Av samtliga anmälningar 2010 gällande våldsbrott som identifierats som hatbrott av Brå har 48 procent även bedömts som hatbrott av polisen. Motsvarande andel anmälningar gällande brottstyperna olaga hot och ofredande är 51 procent. Ärekränkning är den brottstyp där minst andel av de anmälningar som Brå identifierat också har hatbrottsmarkerats av polismyndigheterna; 42 procent av de anmälningar som Brå identifierat som hatbrott har också markerats av polisen.

Vid en genomgång av de drygt 4 300 anmälningar som enbart polisen markerat som misstänkta hatbrott i RAR 2010, framkom att den enskilt största brottstypen var tillgreppsbrott (26 procent). Exempel på brott som tillhör denna kategori är stöld och inbrott. Det förekommer även att olika former av bedrägeribrott (6 procent) samt alkohol- och narkotikabrott (6 procent) har markerats som hatbrott.

Rättsväsendets arbete mot hatbrott

Regionala skillnader i förfarande ger sannolikt återverkningar i statistikföringen genom att en del anmälda hatbrott inte kommer till Brå:s kännedom. Resurser och kunskap om hatbrott kan variera mellan länen. Större resurser och bättre kunskap ökar också möjligheterna att identifiera och i anmälan beskriva en eventuell koppling till hatbrott. Det är rimligt att anta att det också gradvis påverkar hur många hatbrott som blir registrerade och redovisas i statistiken. Därför finns det ett värde i att undersöka hur rättsvä-

¹³² I bilaga 1 finns en tabell (tabell 1.13) över anmälningar identifierade av polismyndigheterna i jämförelse med de anmälningar som Brå identifierat som hatbrott efter län.

¹³³ Dels anmälningar som matchade med de anmälningar som Brå identifierat som hatbrott samt anmälningar som enbart identifierats som hatbrott av polisen, men som även Brå i ett senare skede bedömt som hatbrott.

Tabell 38. Antal och andel anmälningar identifierade av polismyndigheterna respektive Brå efter huvudbrottskategori, år 2010.

Huvudbrottskategori	Antal ärenden identifierade av Brå	%	Därav även markerade av polismyndigheterna	%	Andel identifierade av polismyndigheterna %
Våldsbrott*	963	19	464	18	48
Olaga hot och ofredande	2 036	40	1 031	40	51
Ärekränkning	955	19	402	16	42
Skadegörelse/klotter	359	7	167	7	47
Hets mot folkgrupp	507	10	323	13	64
Olaga diskriminering	150	3	77	3	51
Övriga brott	169	3	102	4	60
Summa	5 139	100	2 566	100	50

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, rån och våld mot tjänsteman.

sendet arbetar mot hatbrott. För att kartlägga hur arbetet sett ut under 2010 sändes en enkät¹³⁴ ut till bland annat Brå:s 21 kontaktpersoner för hatbrott hos polismyndigheterna, till Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket. Svar inkom från 21 polismyndigheter, Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.

Hur används RAR-markeringen på polismyndigheterna?

Syftet med införandet av hatbrottsmarkeringen var inte att föra statistik över antalet anmälda hatbrott, utan snarare att öka medvetandet kring hatbrott. 8 av de 21 svarande polismyndigheterna uppgav att informationen om hatbrott i RAR används för att göra kartläggningar, statistik, analysera brottstrender och så vidare. Den kan till exempel användas för att få en överblick och uppskattning över misstänkta hatbrott och/eller om det finns högerextrema grupperingar/organisationer som är verksamma inom länet.

Ett flertal polismyndigheter uppger dock att vid en granskning av markerade anmälningar framgår att många ärenden är felmarkerade. Vissa polismyndigheter uppger att de har påbörjat ett arbete med att kontrollera kvaliteten på de markerade anmälningarna och att åtgärder planeras för att förbättra användningen och kvaliteten. Enstaka polismyndigheter, bland annat Norrbottens och Skånes län, uppger att de redan genomför ett intensivt kontrollarbete med

upparbetade rutiner. Samtliga hatbrottsmarkerade anmälningar kontrolleras och de som felaktigt markerats som hatbrott i RAR skickas tillbaka till anmälningsupptagaren. Ett personligt brev med en påminnelse om kriterierna för hatbrott skickas med samt en uppmaning om att läsa igenom den aktuella anmälan. Ett mål på sikt är att minska felmarkerade ärenden. Genom att myndigheten kan se problembilden tydligare kan det därefter planeras för vilken typ av insats som behövs.

Få skriftliga instruktioner för att identifiera hatbrottsmotiv

Enligt de inkomna enkätsvaren fanns skriftliga instruktioner för att identifiera hatbrottsmotiv vid anmälningsupptagning vid 8 av de 21 polismyndigheter som besvarade enkäten. Det handlar om en definition av vad hatbrott är, instruktioner på intranät och tjänsteföreskrifter samt myndighetsövergripande strategier.

Utbildning av rättsväsendets personal

En tredjedel av de svarande polismyndigheterna har under 2010 utbildat sin personal om hatbrott. På drygt hälften av polismyndigheterna som svarat på enkäten planeras utbildning om hatbrott under 2011. I den absoluta majoriteten av polismyndigheterna samt hos Åklagarmyndigheten och Domstolsverket finns enligt svaren i enkäten ingen som arbetar med hatbrottsrelaterade frågor. Vid fyra av polismyndigheterna finns det däremot personer som arbetar heltid med frågorna.

¹³⁴ Se frågeformuläret i bilaga 3 i den tekniska rapporten för hatbrottsstatistiken (Brå 2011:9).

Avslutande diskussion

I denna rapport har redogjorts för den polisanmälda hatbrottsligheten i Sverige år 2010 samt självrapporterad utsatthet för främlingsfientliga och homofobiska hatbrott utifrån Nationella trygghetsundersökningen (NTU).

Synliggöra hatbrott genom att sätta siffror på brottsligheten

I denna årsbok sammanställs statistiska uppgifter om den anmälda hatbrottsligheten. För att också få en bild av hur utsatthet för hatbrott ser ut redovisas siffror om självrapporterad utsatthet från NTU tillsammans med statistiken över hatbrott. Ett syfte med rapporten är att bistå rättsväsendet med underlag för att kunna förebygga denna typ av brott, samt att bidra med kunskap till den forskning som bedrivs på området. Genom att synliggöra angrepp mot människors lika värde kan strategier identifieras för att arbeta aktivt för mänskliga rättigheter.

Vilka inkluderas i statistiken?

Alla som blir utsatta för hatbrott på grund av sin etniska tillhörighet (romer, afrosvenskar, samer, personer med kurdisk, dansk eller svensk etnisk bakgrund med flera) inkluderas i statistiken. Religiös tro innefattar exempelvis kristna, buddister, muslimer och judar. När det gäller sexuell läggning inkluderas homosexuella, bisexuella och heterosexuella i statistiken. Könsoverskridande identitet eller uttryck innefattar i statistiken transpersoner.

Huvudresultat i årsboken

I statistiken identifierades knappt 5 140 hatbrott som anmäldes i Sverige 2010, vilket betyder att antalet anmälningar har minskat med ungefär 660 stycken se-

dan föregående år (11 procent). I den officiella kriminalstatistiken minskade antalet anmälda brott med 3 procent jämfört med året innan.¹³⁵ Vid en analys av de anmälningar som polismyndigheterna markerat som misstänkta hatbrott visar det sig att jämfört med 2009 har 16 procent färre anmälningar markerats. I stort sett samtliga motiv har minskat i hatbrottsstatistiken sedan föregående år. Islamofobiska hatbrott har däremot ökat med knappt 80 anmälningar sedan 2009.

Vid de flesta hatbrottsmotiven är olaga hot och ofredande fortfarande de vanligaste brottstyperna, följt av våldsbrott och ärekränkning. Vid antisemitiska och islamofobiska hatbrott är hets mot folkgrupp som brottstyp vanligare än vid övriga hatbrott. På samma sätt är skadegörelse/klotter betydligt vanligare vid övriga antireligiösa hatbrott, där denna brottstyp står för en tredjedel av anmälningarna. För samtliga antireligiösa hatbrott är det dessutom mindre vanligt att bli utsatt för ett våldsbrott (9 procent) än vad det är vid hatbrott där sexuell läggning ingår i motivbilden (23 procent).

Resultaten i denna rapport visar också på att unga människor är överrepresenterade både som utsatta och misstänkta för denna typ av brottslighet. Förutom att misstänkta gärningspersoner ofta är yngre, så är de även oftast obekanta för den utsatte. Män är i betydligt högre utsträckning (78 procent) misstänkta för hatbrott än kvinnor (22 procent). Det mönstret återkommer även vid annan typ av brottslighet. Ser man till respektive hatbrottsmotiv framkommer det att en större andel kvinnor blir utsatta för främlingsfientliga/rasistiska hatbrott, medan en betydligt större andel män blir utsatta för homofobiska hatbrott. Enligt nya uppgifter från NTU 2008–2010 är drygt hälften (57 procent) av de personer som uppgett i NTU att de utsatts för främlingsfientliga hatbrott män. Mot-

¹³⁵ Brå (2011d, s. 2).

svarande andel bland kvinnor är således 43 procent. Fördelningen ser mycket snarlik ut för homofobiska hatbrott. När utsatta själva beskriver sin utsatthet framkommer en något annorlunda bild än i statistiken över polisanmälda hatbrott. Sammantaget ger fler källor och olika metoder en mer nyanserad bild, och dessa kan användas för att komplettera varandra.

Fortsatt få hatbrott leder till personupplösning

Ett par områden som är relativt outforskade är hur genomströmningstider för hatbrottsärenden ser ut i jämförelse med ärenden utan ett straffskärpande motiv samt vad som händer med anmälda hatbrott senare i rättskedjan.¹³⁶ Halvvägs i rättskedjan fram till åtal följs ärenden i dagsläget. När anmälningarna från 2009 följdes fram till och med mars 2011 visade det sig att det sällan gick att binda någon gärningsperson till brotten; enbart vid 8 procent av anmälningarna hade åtal väckts, ett strafföreläggande utfärdats eller ett beslut om åtalsunderlåtelse meddelats. Sammanfattningsvis hade 69 procent av brotten fått ett polisiärt klarläggande. Det är i princip samma andel som 2009 (67 procent). Hur många av hatbrotten som senare i domstol får straffskärpning går inte att utläsa av resultatet, men tidigare studier har visat att straffskärpningsregeln sällan används – hatbrott leder sällan till strängare straff.¹³⁷

En avgränsning – urval av brottstyper

I en jämförelse internationellt sett är den svenska hatbrottsstatistiken detaljerad och informationsrik. Till exempel redovisas information om mindre vanligt förekommande hatbrottsmotiv, som transfobi och hatbrott mot kristna. Metoden för att fånga upp hatbrott är resurskrävande. En metodologisk avgränsning som finns är därför att *ett urval* av samtliga brottstyper genomförs. I urvalet finns till exempel inte sexualbrott eller stöldbrott med. Samtidigt kan ett hatbrott teoretiskt sett vara vilken typ av brott som helst. Det som är avgörande är motivet till händelsen. Denna diskrepans har funnits historiskt sedan hatbrottsstatistiken började produceras i mitten av 1990-talet. När polismyndigheterna 2008 började markera anmälningar

som misstänkta hatbrott i RAR fann Brå i en analys av markeringarna att ett hundratal anmälningar kunde fångas upp med andra brottstyper än i ursprungliga urvalet till hatbrottsstatistiken. En sådan brottskategori är personrån. Siffror visar dessutom att i 17 procent av samtliga rapporterade personrån i NTU 2010 uppgavs att det fanns ett främlingsfientligt motiv till rånet. Brå kommer att påbörja ett utvecklingsarbete för att se över statistiken över hatbrott. Frågor som ska belysas är bland annat om det finns effektivare sätt att identifiera anmälningar och om polisens hatbrottsmarkering i RAR kan vara ett framtida urval.

Polismyndigheternas arbete med hatbrott

Hatbrottsstatistiken bygger på anmälda brott och är därmed nära knuten till rättsväsendets arbete med hatbrottsfrågor. För tredje året i rad har Brå därför gjort en kvalitetsstudie av de hatbrottsmarkerade anmälningarna i RAR.¹³⁸ Kvalitetsgranskningen av hatbrottsmarkeringen¹³⁹ visar att polisen 2010 fångade upp hälften av de anmälningar som Brå identifierade som hatbrott. Vid en regional analys framkom det att andelen markerade anmälningar varierade stort bland polismyndigheterna. Dock visar matchningen att det är en större andel av polismyndigheternas RAR-markerade anmälningar 2010 som överensstämmer med de identifierade hatbrotten i Brå:s statistik än det var året innan (36 procent 2010 jämfört med 30 procent 2009), vilket är en positiv utveckling.

I ett längre perspektiv finns flera pågående utvecklingsarbeten i rättsväsendet som påverkar hatbrottsområdet; inom exempelvis polisen utvecklas ett nytt system för att strukturerat koda information om brott. Där kommer det att finnas utrymme för så kallade fokusområden där hatbrott skulle kunna vara ett. På så sätt skulle det redan vid anmälningstillfället registreras detaljerad information om hatbrott.

Brottsförebyggande arbete mot hatbrott i Sverige

I Sverige har fokus framför allt legat på rättsväsendets förebyggande arbete mot hatbrott. Det finns emellertid ett stort engagemang i Sverige och många verksamheter och projekt bedrivs som sprider kunskap

¹³⁶ Forskaren Eva Tiby har för Forum för levande historia (2006a) följt homofobiska hatbrott från anmälan till dom. I en tidigare studie på Brå (2002) har även samtliga anmälda brott år 2000 följts fram till tingsrättsdom.

¹³⁷ Forum för levande historia (2006a) och Brå (2002).

¹³⁸ Dels för att anmälningarna ingår som en tredje datainsamlingsmetod i statistiken, dels för att studera kvaliteten på markeringen.

¹³⁹ Kvalitetsstudien beskrivs i den tekniska rapporten för hatbrottsstatistiken (2011:9).

och bemöter attityder. Utsatta grupper arbetar även aktivt mot denna brottslighet. För att nämna ett fåtal exempel har det under senare år bedrivits projekt, från lokal till nationell nivå, inom Brottsoffermyndigheten, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter (RFSL), Svenska FN-förbundet, Diskrimineringsbyrån i Uppsala och Roma International.¹⁴⁰ Dessa har bland annat arbetat med att uppmana utsatta grupper att anmäla hatbrott och diskriminering, kunskapsinventerat och spridit kunskap genom temadagar och aktivt arbetat med att påverka beslutsfattare och makthavare.

Internet – ny hatbrottsarena

Det är vanligt att utsättas för hatbrott på vardagsnära brottsplatser, som i det egna hemmet, på arbetsplatsen, på caféer, gym eller på allmänna platser som i en park eller på torget. Den femte vanligaste brottsplatsen är internet. Knappt var tionde hatbrottsanmälning (7 procent) rör brott på nätet. Det finns motiv som särskiljer sig, till exempel antisemitiska och homofobiska hatbrott där vart sjätte hatbrott äger rum på internet (16 respektive 15 procent). Det finns ett projekt under föregående år som fokuserat på hatbrott på internet. En förstudie över ”Nätvaro – ett arbete mot IT-hat”¹⁴¹ genomfördes 2010 av Diskrimineringsbyrån Uppsala (DU). Målet är att kartlägga vilket arbete som genomförs mot IT-hat i Sverige, av vilka aktörer och vilka behov av ytterligare insatser som finns. Ett ytterligare projekt som pågått under föregående år är att ”Förhindra hatbrott mot LHBT-personer”¹⁴². Det har byggts upp en hemsida på internet med ett gemensamt formulär för nio olika städer i Europa, varav en är Stockholm.¹⁴³ Målet är att skapa ett gemensamt mätsystem för hatbrott i Europa.

Internationellt arbete mot hatbrott

Kunskap om hatbrottsligheten är väsentlig för att kunna arbeta aktivt mot rädsla, fientlighet och hat. Hatbrott som fenomen finns i stora delar av världen.¹⁴⁴ En arena som mer sällan uppmärksammas vid arbetet mot

hatbrott är den internationella. Internationellt pågår ett arbete för att synliggöra hatbrott och skapa brottsförebyggande strategier. Inom organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) arbetar OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR)¹⁴⁵ med att bland annat samla in statistik kring hatbrott, lagstiftning på området, projekt och initiativ (allt ifrån lokala till nationella). De 55 deltagande staterna som är med i OSSE-samarbetet (alla europeiska stater, liksom USA, Kanada och de centralasiatiska staterna) har utnämnt nationella kontaktpunkter för denna uppgift.¹⁴⁶ Informationen som mottas av ODIHR redovisas i en årlig rapport om hatbrott och på olika hemsidor.¹⁴⁷

¹⁴⁰ I avsnittet lyfts endast en *del* exempel på aktörer fram.

¹⁴¹ IT-hat är ett begrepp som omfattar hatbrott, diskriminering och övriga former av kränkningar som sker på internet.

¹⁴² Begreppet LHBT står för lesbiska, homosexuella, bisexuella och transpersoner.

¹⁴³ www.stophatecrime.eu/

¹⁴⁴ Att göra komparativa jämförelser är problematiskt, då ett flertal skillnader finns som olika definitioner och metoder för att identifiera hatbrott, samt till exempel olika antalsräkningar.

¹⁴⁵ www.osce.org/odihr/44066

¹⁴⁶ I Sverige har Brå utnämnts till nationell kontaktpunkt och samlar årligen in information om arbetet mot hatbrott från ett stort antal aktörer, som rättsväsendet, relevanta myndigheter, intresseorganisationer och så vidare.

¹⁴⁷ För att läsa om lagstiftning om hatbrott i olika länder besök hemsidan: <http://www.legislationline.org/topics/topic/4> samt för att läsa om arbete mot hatbrott i olika länder besök TANDIS (the Tolerance and Non-Discrimination Information System): <http://tandis.odihr.pl/index.php?p=home>.

Referenser

- Bachner, Henrik (1999). *Återkomsten. Antisemitism i Sverige efter 1945*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Berk, Ricard, A., Boyd, Elizabeth A. och Hamner, Karl M. (2003). Thinking more clearly about hate-motivated crimes. I: *Hate and bias crime: a reader*. New York: Routledge.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2001). *Hets mot folkgrupp*. Rapport 2001:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2002). *Hatbrott. En uppföljning av rättsväsendets insatser*. Rapport 2002:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2006). *Konsten att läsa statistik om brottslighet*. Rapport 2006:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2007a). *Hatbrott 2006. En sammanställning av polisanmälningar med främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska och homofobiska motiv*. Rapport 2007:17. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2007b). *Var går gränsen?Handledning för temaarbeten om integritet, sexuella trakasserier och sexualbrott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2008a). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*. Rapport 2008:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2008b). *Diskriminering i rättsprocessen. Om missgynnande av personer med utländsk bakgrund*. Rapport 2008:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2008c). *Hatbrott 2007. En sammanställning av polisanmälningar med främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska och homofobiska motiv*. Rapport 2008:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2010). *NTU 2010. Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Rapport 2010:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2011a). *NTU 2010. Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Rapport 2011:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2011b). *Nationella trygghetsundersökningen 2010*. Teknisk rapport. Webbrapport 2011:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2011c). *Hatbrott 2010. Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv*. Teknisk rapport 2011:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2011d). Sammanfattning anmälda brott år 2010. Hämtat den 6 april 2011 från: <http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Sammanfattninganmälda_brottår2010&url=/dynamaster/file_archive/110331/8f817f3470eecac16fb42fd8081f563f/Anm%255f%255f2010.pdf>
- Brottsförebyggande rådet, Brå och Forum för levande historia (2004). *Intolerans. Antisemitiska, homofobiska, islamofobiska och främlingsfientliga tendenser bland unga*. Författare: Ring, Jonas och Morgentau, Scarlett. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå och Forum för levande historia (2006). *Antisemitiska attityder och frågeställningar i Sverige*. Författare: Bachner, Henrik och Ring, Jonas. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Darj, Frida och Nathorst-Böös Hedvig (2008). ”Är du kille eller tjej?” – *En intervjustudie om unga transpersoners livsvillkor*. Stockholm: RFSL Ungdom.
- Diskrimineringsombudsmannen (DO) (2010). *Diskrimineringsombudsmannens årsredovisning 2009*. Hämtat den 30 mars 2010 från: <<http://www.do.se/Documents/Material/%c3%85rsredovisningar/arsredovisningdo2009.pdf>>
- Diskrimineringsombudsmannen (DO) (2011). *Diskrimineringsombudsmannens årsredovisning 2010*. Hämtat den 28 mars 2011 från:

- <<http://www.do.se/Documents/Material/%c3%85rsredovisningar/arsredovisningdo2010.pdf>>
- Forum för levande historia (2006a). *En studie av homofoba hatbrott i Sverige*. Författare: Tiby, Eva. Stockholm: Forum för levande historia.
- Forum för levande historia (2006b). *Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet*. Författare: Otterbeck, Jonas och Bevelander, Pieter. Stockholm: Forum för levande historia.
- Gerstenfeld, Phyllis B. (2003). *Hate crimes. Causes, Controls and Controversies*. London: Sage.
- Gestrin, Håkan (2007). *Högerextrema rörelser och deras symboler*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Green Donald P., McFalls Laurence H. och Smith Jennifer K. (2003). Hate crime: An emergent research agenda. I: *Hate and bias crime: a reader*. New York: Routledge.
- Hall, Nathan (2005). *Hate crime*. Cullompton, Devon: Willan.
- Holm, Ann-Sofi, Osbeck, Christina och Wernersson, Inga (2003). *Kränkningar i skolan*. Rapport 5. Göteborgs universitet: Centrum för värdegrundstudier.
- Justitiedepartementet (2006). *En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009*. Skr. 2005/06:69. Stockholm: Riksdagen.
- Larsson, Göran (2006). *Muslimerna kommer: tankar om islamofobi*. Göteborg: Makadam.
- Norrhem, Svante, Rydström, Jens och Winkvist, Hanna (2008). *Undantagsmänniskor – En svensk HBT-historia*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Nylund Skog, Susanne (2006). Med Davidsstjärnan under tröjan. Upplevelser av diskriminering och judiskt ursprung i Sverige 2005. I: *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige – Antisemitism och islamofobi 2005*. Integrationsverkets rapportserie 2006:02. Norrköping: Integrationsverket.
- Office for democratic institutions and human rights, ODIHR (2006). *Education on the holocaust and on anti-semitism. An overview and analysis of educational approaches*. Warsaw: OSCE/ODIHR.
- Office for democratic institutions and human rights, ODIHR (2010). *Hate crimes in the OSCE region – incidents and responses. Annual Report for 2009*. Warsaw: OSCE/ODIHR.
- Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, HomO (2008). *HomO:s Kommun-Handbok – en vägledning för dig som arbetar med brottsförebyggande verksamhet*. Hämtat den 6 april 2011 från: <http://www.do.se/Documents/Material/Gamla%20ombudsm%c3%a4nnens%20material/Kommunwebben_pdf_brottsforebyggande.pdf>
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2004). *Diskriminering av romer i Sverige: rapport från DO:s projekt åren 2002 och 2003 om åtgärder för att förebygga och motverka etnisk diskriminering av romer*. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2007). *Att färgas av Sverige – om unga svartas upplevelser av rasism och diskriminering*. Författare: Kalonaityté, Viktorija, Kawesa, Victoria och Tedros, Adam. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.
- Petrosino, Carolyn (2003). Connecting the past to the future. Hate crime in America. I: *Hate and bias crime: a reader*. New York: Routledge.
- Perry, Barbara (2003). *Hate and bias crime: a reader*. New York: Routledge.
- Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL (2008). *www.rfsl.se* Hämtat 21 april 2008 från: <<http://www.rfsl.se/?p=693>>
- Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL (2009). *www.rfsl.se* Hämtat 15 april 2009 från: <<http://www.rfsl.se/?p=115>>
- Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten (2008). *Redovisning av uppdrag angående hatbrott*. Dnr: POA-426-547/07, ÅM-A2008/0053.
- Säkerhetspolisen, Säpo (1997). *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet under 1994 och 1995*. Rapport från Säkerhetspolisen. Stockholm: Säkerhetspolisen.
- Säkerhetspolisen, Säpo (2001). *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet 2000*. Rapport från Säkerhetspolisen. Stockholm: Säkerhetspolisen.
- Säkerhetspolisen, Säpo (2005). *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet 2004*. Rapportserie 2005:4. Stockholm: Säkerhetspolisen.
- Tiby, Eva och Lander, Ingrid (1996). *Hat, hot, våld: utsatta homosexuella kvinnor och män: en pilotstudie i Stockholm*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Tiby, Eva (1999). *Hatbrott?: homosexuella kvinnors och mäns berättelser om utsatthet för brott*. Stockholm: Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen.
- Tiby, Eva (2000). *De utsatta: brott mot homosexuella kvinnor och män*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Tiby, Eva (2007). Att studera hatbrott. I *Brottsoffermyndighetens nyhetsbrev. Hot, våld och fördomar*. Nummer 2/2007, s. 7–8.
- Witkowska, Eva (2005). *Sexual harassment in schools. Prevalance, structure and perceptions*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet och Karolinska Institutet.

Bilaga 1.

Tabeller

Tabell 1.1. Konfidensintervall (95 %) för antal utsatta i befolkningen (16–79 år) för främlingsfientliga och homofobiska hatbrott efter brottskategori år 2009, enligt NTU 2010.

	-	+	Skillnad (+/-)	Grundfrekvens*
ANTAL UTSATTA				
Totalt, främlingsfientligt	67 000	155 000	44 000	1 613
Totalt, homofobiskt	800	37 000	18 000	1 613
ANDEL I BEFOLKNINGEN				
Totalt, främlingsfientligt	0,9 %	2,1 %	0,6 %	1 613
Totalt, homofobiskt	0,0 %	0,5 %	0,3 %	1 613
ANTAL utsatta främlingsfientliga				
Personrån	-37 000	55 000	46 000	117
Misshandel	-18 000	59 000	39 000	373
Hot	300	91 000	45 000	609
Trakasserier	-12 000	23 000	-9 000	514
ANDEL utsatta främlingsfientliga				
Personrån	-0,5 %	0,8 %	0,6 %	117
Misshandel	-0,3 %	0,8 %	0,5 %	373
Hot	0,0 %	1,3 %	0,6 %	609
Trakasserier	-0,2 %	0,3 %	0,2 %	514

*Antal personer som uppgett utsatthet för respektive brottstyp i NTU 2010, oavsett motiv.

Tabell 1.2. Den utsattes kön vid hatbrott i befolkningen (16–79 år) år 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser.

	Män	Kvinnor
<i>Grundfrekvens*</i>	2 058	2 129
Främlingsfientliga hatbrott		
Andel av främlingsfientliga hatbrott	57 %	43 %
Nedre konfidensintervall	55 %	41 %
Övre konfidensintervall	59 %	45 %
Homofobiska hatbrott		
Andel av homofobiska hatbrott	58 %	42 %
Nedre konfidensintervall	55 %	40 %
Övre konfidensintervall	60 %	45 %
Totalt alla hatbrott		
Andel av hatbrott	57 %	43 %
Nedre konfidensintervall	55 %	41 %
Övre konfidensintervall	59 %	45 %

*Antal personer som uppgett utsatthet för respektive brottstyp i NTU 2008-2010, oavsett motiv.

Tabell 1.4. Antal och andel anmälningar med afrofobiskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	209	26
Direkt mot person, närhet	429	52
Distans	180	22
Allmänt klotter	35	4
Internet	44	5
Postbrev/Medier*	24	3
Sms	34	4
Telefon/fax	33	4
Övrigt	10	1
Summa	818	100

* Hopslagen kategori.

Tabell 1.3. Den utsattes ålder vid hatbrott i befolkningen (16–79 år) år 2007–2009, enligt NTU 2008–2010. Andel händelser.

	16–24 år	25–44 år	45–64 år	65–79 år
<i>Grundfrekvens*</i>	1 813	1 327	772	275
Främlingsfientliga hatbrott				
Andel av främlingsfientliga hatbrott	37 %	36 %	22 %	5 %
Nedre gräns konfidensintervall	35 %	34 %	19 %	2 %
Övre gräns konfidensintervall	39 %	39 %	25 %	7 %
Homofobiska hatbrott				
Andel av homofobiska hatbrott	48 %	30 %	22 %**	
Nedre gräns konfidensintervall	45 %	28 %	20 %**	
Övre gräns konfidensintervall	50 %	33 %	25 %**	
Totalt alla hatbrott				
Andel av hatbrott	38 %	35 %	21 %	5 %
Nedre konfidensintervall	36 %	33 %	18 %	2 %
Övre gräns konfidensintervall	41 %	38 %	24 %	7 %

*Antal personer som uppgett utsatthet för respektive brottstyp i NTU 2008-2010, oavsett motiv.

**Åldersgrupperna 45–79 år redovisas sammanslaget p.g.a. låga tal (n för båda kategorierna är 1047).

Tabell 1.5. Antal och andel anmälningar med afrofobiskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

Relation	Antal	%
Närstående	60	7
Gift/partner/sambo/före detta partner*	14	2
Släkt	6	1
Vänner/bekanta	40	5
Ytligt bekant	246	30
Granne	81	10
Kollega	12	1
Känd person/grupp	84	10
Skolkamrat	69	8
Obekant	400	49
Kund/klient	80	10
Servicepersonal	80	10
Okänd person	240	29
Uppgift saknas	112	14
Summa	818	100

* Hopslagen kategori.

Tabell 1.6. Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	24	17
Direkt mot person, närhet	95	66
Distans	26	18
Allmänt klotter/postbrev/sms/medier/övrigt*	7	5
Internet	8	6
Telefon/fax	11	8
Summa	145	100

* Hopslagen kategori.

Tabell 1.7. Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2010.

Relation	Antal	%
Närstående*	15	10
Vänner/bekanta	8	6
Ytligt bekant	40	28
Granne	16	11
Kollega/skolkamrat**	8	6
Känd person/grupp	16	11
Obekant	78	54
Kund/klient/servicepersonal**	48	33
Okänd person	30	21
Uppgift saknas	12	8
Summa	145	100

* Här ingår gift/partner/sambo/före detta partner/släkt/vänner/bekanta.

** Hopslagen kategori.

Tabell 1.8. Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2006–2010.

Brottskategori	2006		2007		2008		2009		2010		Skillnad 2009–2010
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Våldsbrott*	33	13	32	16	26	10	25	13	23	8	-8
Olaga hot och ofredande	101	40	69	33	112	41	83	43	92	34	11
Ärekränkning	36	14	27	13	28	10	21	11	33	12	57
Skadegörelse	7	3	13	6	15	6	17	9	11	4	-35
Klotter	6	2	3	1	29	11	6	3	9	3	50
Hets mot folkgrupp	55	22	52	25	40	15	31	16	80	29	158
Olaga diskriminering	12	5	5	2	13	5	8	4	8	3	0
Övriga brott	2	1	5	2	9	3	3	2	16	6	433
Summa	252	100	206	100	272	100	194	100	272	100	40

* I kategorin våldsbrott ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman, rån, fridsbrott, kvinnofridsbrott och våldtäkt.

Tabell 1.9. Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2005–2010.

Brottskategori	2005		2006		2007		2008		2009		2010		Skillnad 2009–2010
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Brott mot person*	35	32	51	38	45	38	80	50	110	44	78	48	-29
Ärekränkning	12	11	16	12	12	10	17	11	20	8	20	12	0
Skadegörelse/klotter	12	11	14	10	12	10	21	13	36	14	22	14	-39
Hets mot folkgrupp	48	43	50	37	45	38	37	23	75	30	34	21	-55
Övriga brott**	4	4	3	2	4	3	4	3	9	4	7	4	-22
Summa	111	100	134	100	118	100	159	100	250	100	161	100	-36

*I kategorin brott mot person ingår följande brott: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman och olaga hot/ofredande.

** I kategorin övriga brott ingår även olaga diskriminering.

Tabell 1.10. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län per 100 000 invånare, år 2010

Län	Främlingsfientliga/ rasistiska		Antireligösa		Homofobiska, bifobiska och heterofobiska		Därav vit makt- ideologiska		Totalt per län	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Stockholms län	1 239	61	183	9	236	12	121	6	1 658	81
Uppsala län	122	37	15	4	26	8	15	4	163	49
Södermanlands län	133	49	26	10	38	14	16	6	197	73
Östergötlands län	146	34	16	4	26	6	13	3	188	44
Jönköpings län	102	30	12	4	14	4	13	4	128	38
Kronobergs län	63	34	7	4	11	6	10	5	81	44
Kalmar län	72	31	11	5	9	4	15	6	92	39
Gotlands län	15	26	x	3	x	3	5	9	19*	33
Blekinge län	41	27	7	5	15	10	8	5	63	41
Skåne län	495	40	117	9	116	9	55	4	728	59
Hallands län	72	24	10	3	16	5	12	4	98	33
Västra Götalands län	484	31	72	5	97	6	46	3	653	41
Värmlands län	98	36	8	3	36	13	16	6	142	52
Örebro län	124	44	16	6	22	8	11	4	162	58
Västmanlands län	138	55	10	4	21	8	18	7	169	67
Dalarnas län	84	30	7	3	17	6	16	6	108	39
Gävleborgs län	98	35	10	4	8	3	16	6	116	42
Västernorrlands län	89	37	5	2	16	7	8	3	110	45
Jämtlands län	37	29	x	4	x	6	7	6	49*	39
Västerbottens län	63	24	9	3	17	7	10	4	89	34
Norrbottens län	71	29	4	2	20	8	13	5	95	38
Hela landet	3 786	40	552*	6	770*	8	444	5	5 108*	55

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Med x menas att antalet är färre än 4 eller att cellen inte går att redovisa på grund av identifiering av låga tal.

* I redovisningen över län har vissa värden sekretesskryssats. Därmed överstiger summeringen av samtliga värden dem som redovisas i kolumnerna.

Tabell 1.11. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori och län, per 100 000 invånare, år 2010.

Län	Våldsbrott**		Olaga hot/ ofredande		Ärekränkning		Skadegörelse/klotter		Hets mot folkgrupp		Olaga diskriminering		Övriga brott		Totalt per län	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Stockholms län	392	19	592	29	328	16	97	5	135	7	60	3	54	3	1 658	81
Uppsala län	35	10	62	19	24	7	11	3	22	7	4	1	5	1	163	49
Södermanlands län	37	14	77	29	45	17	13	5	14	5	6	2	5	2	197	73
Östergötlands län	35	8	82	19	28	7	14	3	16	4	x	0	x	3	188*	44
Jönköpings län	29	9	60	18	16	5	x	3	12	4	x	1	-	-	128*	38
Kronobergs län	11	6	32	17	15	8	7	4	10	5	6	3	-	-	81	44
Kalmar län	16	7	25	11	21	9	12	5	13	6	x	0	x	2	92*	39
Gotlands län	x	3	8	14	x	5	x	5	x	3	x	2	-	-	19*	33
Blekinge län	8	5	30	20	12	8	4	3	7	5	x	1	x	1	63*	41
Skåne län	108	9	274	22	141	11	64	5	95	8	17	1	29	2	728	59
Hallands län	12	4	41	14	19	6	7	2	13	4	x	0	x	2	98*	33
Västra Götalands län	93	6	299	19	114	7	46	3	59	4	25	2	17	1	653	41
Värmlands län	23	8	65	24	20	7	15	5	12	4	x	1	x	2	142*	52
Örebro län	23	8	82	29	30	11	5	2	14	5	x	1	x	2	162*	58
Västmanlands län	32	13	66	26	25	10	15	6	16	6	8	3	7	3	169	67
Dalarnas län	15	5	46	17	21	8	11	4	8	3	x	0	x	2	108*	39
Gävleborgs län	27	10	46	17	27	10	x	1	x	5	-	-	-	-	116*	42
Västernorrlands län	24	10	36	15	25	10	5	2	10	4	5	2	5	2	110	45
Jämtlands län	x	5	17	13	x	8	6	5	7	6	x	2	1	1	49*	39
Västerbottens län	11	4	45	17	12	5	5	2	10	4	x	1	x	2	89*	34
Norrbottnens län	19	8	35	14	13	5	5	2	18	7	x	1	x	1	95*	38
Hela landet	963*	10	2 036	22	955*	10	359*	4	507*	5	150*	2	169*	2	5 108*	55

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Med x menas att antalet är färre än 4 eller att cellen inte går att redovisa på grund av identifiering av låga tal.

* I redovisningen över län har vissa värden sekretesskryssats. Därmed överstiger summeringen av samtliga värden dem som redovisas i kolumnerna.

** I brottskategorin våldsbrott ingår följande brottstyper: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

Tabell 1.12. Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län och vissa kommuner per 100 000 invånare, år 2010.

Län	Antal	Per 100 000	Län	Antal	Per 100 000	Län	Antal	Per 100 000
Hela landet	5 108	55						
Stockholms län	1 658	81	Nybro	8	41	Uddevalla	22	43
Botkyrka	59	72	Vimmerby	6	39	Ulricehamn	4	18
Danderyd	10	32	Västervik	22	61	Vårgårda	4	37
Ekerö	7	28	Gotlands län	19	33	Vänernsborg	13	35
Haninge	65	85	Gotland	17	30	Värmlands län	142	52
Huddinge	73	76	Blekinge län	63	41	Arvika	21	81
Järfälla	27	41	Karlshamn	7	23	Eda	5	58
Lidingö	17	39	Karlskrona	20	31	Filipstad	9	85
Nacka	35	39	Ronneby	15	53	Hammarö	11	74
Norrtälje	20	36	Sölvesborg	7	42	Karlstad	39	46
Nynäshamn	11	42	Skåne län	728	59	Kristinehamn	15	63
Salem	7	46	Bjuv	10	67	Sunne	4	30
Sigtuna	42	106	Burlöv	14	84	Säffle	6	39
Sollentuna	35	55	Båstad	6	42	Årjäng	4	40
Solna	40	59	Eslöv	19	60	Örebro län	162	58
Stockholm	871	104	Helsingborg	68	53	Degerfors	5	52
Sundbyberg	20	52	Hässleholm	22	44	Hallsberg	7	46
Södertälje	70	82	Höganäs	8	33	Karlskoga	11	37
Tyresö	14	33	Hörby	4	27	Kumla	8	39
Täby	25	39	Höör	13	85	Lindesberg	17	74
Upplands-Bro	13	55	Klippan	12	73	Örebro	89	66
Upplands Väsby	16	41	Kristianstad	34	43	Västmanlands län	169	67
Värmdö	14	37	Kävlinge	10	35	Fagersta	6	49
Österåker	10	25	Landskrona	19	46	Hallstahammar	11	73
Uppsala län	163	49	Lund	60	55	Köping	10	40
Enköping	11	28	Malmö	249	84	Sala	21	98
Heby	7	52	Osby	7	55	Surahammar	6	60
Håbo	9	46	Perstorp	5	71	Västerås	88	64
Tierp	18	90	Sjöbo	7	39	Dalarnas län	108	39
Uppsala	89	45	Skurup	11	74	Avesta	4	18
Ålvkarleby	4	44	Svalöv	5	38	Borlänge	27	55
Östhammar	6	28	Svedala	6	30	Falun	28	50
Södermanlands län	197	73	Tomelilla	4	31	Hedemora	8	53
Eskilstuna	89	93	Trelleborg	16	38	Leksand	7	46
Flen	14	87	Vellinge	9	27	Ludvika	9	35
Gnesta	9	87	Ystad	11	39	Mora	4	20
Katrineholm	24	74	Åstorp	5	34	Vansbro	4	58
Nyköping	24	47	Ängelholm	11	28	Älvdalen	4	55
Oxelösund	5	45	Östra Göinge	8	59	Gävleborgs län	116	42
Strängnäs	18	56	Hallands län	98	33	Bollnäs	9	34
Östergötlands län	188	44	Falkenberg	12	29	Gävle	44	46
Finspång	11	53	Halmstad	31	34	Hofors	5	51
Kinda	4	41	Hylte	4	39	Hudiksvall	15	41
Linköping	66	45	Kungsbacka	21	28	Ljusdal	6	31
Mjölby	7	27	Lahölm	7	30	Nordanstig	4	42
Motala	19	45	Varberg	13	23	Sandviken	14	38
Norrköping	55	42	Västra Götalands län	653	41	Söderhamn	10	39
Söderköping	5	36	Ale	4	15	Västernorrlands län	110	45
Jönköpings län	128	38	Alingsås	19	50	Härnösand	15	61
Eksjö	4	25	Bengtstorp	5	51	Kramfors	10	52
Gislaved	8	27	Borås	59	57	Sollefteå	9	44
Jönköping	51	40	Falköping	20	64	Sundsvall	48	50
Nässjö	22	75	Grästorp	4	69	Örnsköldsvik	15	27
Sävsjö	7	65	Gullspång	4	75	Jämtlands län	49	39
Tranås	10	55	Göteborg	256	50	Strömsund	10	82
Vaggeryd	4	31	Kungälv	11	27	Östersund	21	35
Vetlanda	7	27	Härryda	5	15	Västerbottens län	89	34
Kronobergs län	81	44	Lerum	5	13	Skellefteå	18	25
Alvesta	10	53	Lidköping	10	26	Umeå	45	39
Lessebo	6	74	Lysekil	8	55	Vännäs	4	48
Ljungby	12	44	Mariestad	8	34	Norrbottens län	95	38
Markaryd	4	42	Mark	12	35	Boden	8	29
Växjö	38	46	Mölnadal	23	38	Gällivare	8	43
Älmhult	4	26	Partille	13	37	Haparanda	4	40
Kalmar län	92	39	Skara	7	38	Kalix	4	24
Emmaboda	4	43	Skövde	15	29	Kiruna	9	39
Hultsfred	6	44	Stenungsund	6	25	Luleå	37	50
Kalmar	22	35	Svenljunga	4	39	Piteå	7	17
Mönsterås	4	31	Trollhättan	22	40			

I redovisningen har hatbrott med transfobiska motiv exkluderats på grund av sekretesskäl.

Tabell 1.13. Antal och andel anmälningar identifierade som hatbrott av polismyndigheterna och Brå:s bedömning av dessa efter län, år 2010.

Län	Av polismyndigheterna markerade som hatbrott i RAR ¹		Därav bedömda av Brå som ej hatbrott ²		Därav bedömda av Brå som hatbrott ³		Därav redan identifierade som hatbrott av Brå ⁴	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Stockholms län	1 832	26	893	42	57	3	882	41
Uppsala län	263	4	175	49	14	4	74	21
Södermanlands län	245	3	135	50	11	4	99	37
Östergötlands län	265	4	174	51	5	1	86	25
Jönköpings län	240	3	187	71	3	1	50	19
Kronobergs län	80	1	47	61	2	3	31	40
Kalmar län	112	2	60	34	6	3	46	26
Gotlands län	49	1	39	89	1	2	9	20
Blekinge län	69	1	34	35	4	4	31	32
Skåne län	942	13	550	49	27	2	365	32
Hallands län	160	2	119	57	4	2	37	18
Västra Götalands län	1 217	17	900	68	14	1	303	23
Värmlands län	188	3	100	52	7	4	81	42
Örebro län	201	3	110	42	6	2	85	32
Västmanlands län	216	3	129	51	5	2	82	32
Dalarnas län	204	3	138	56	9	4	57	23
Gävleborgs län	181	3	102	37	3	1	76	27
Västernorrlands län	198	3	130	53	6	2	62	25
Jämtlands län	88	1	59	69	2	2	27	32
Västerbottens län	212	3	165	62	4	2	43	16
Norrbottnens län	100	1	57	43	3	2	40	30
Hela landet	7 062	100	4 303	61	193	3	2 566	36

¹ Anmälningar som av polismyndigheterna markerats som misstänkt hatbrott.

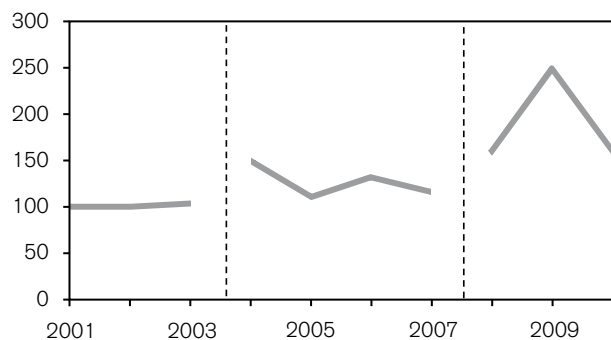
² Anmälningar som av polismyndigheterna markerats som misstänkt hatbrott men som Brå bedömt som ej hatbrott efter genomläsning av fritexten.

³ Anmälningar som av polismyndigheterna markerats som misstänkt hatbrott och som Brå efter kännedom från polisen också bedömt som hatbrott.

⁴ Anmälningar som av polismyndigheterna markerats som misstänkt hatbrott och samtidigt redan är identifierade som hatbrott av Brå.

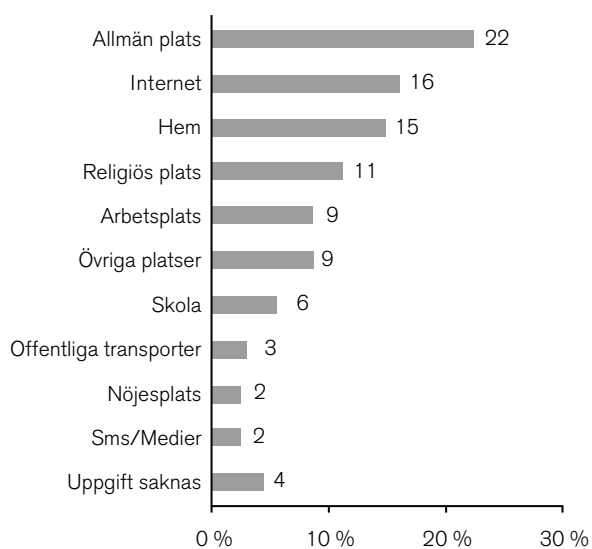
Figurer

Figur 1.1. Antal anmälningar med antisemitiska motiv*, åren 2001–2010.

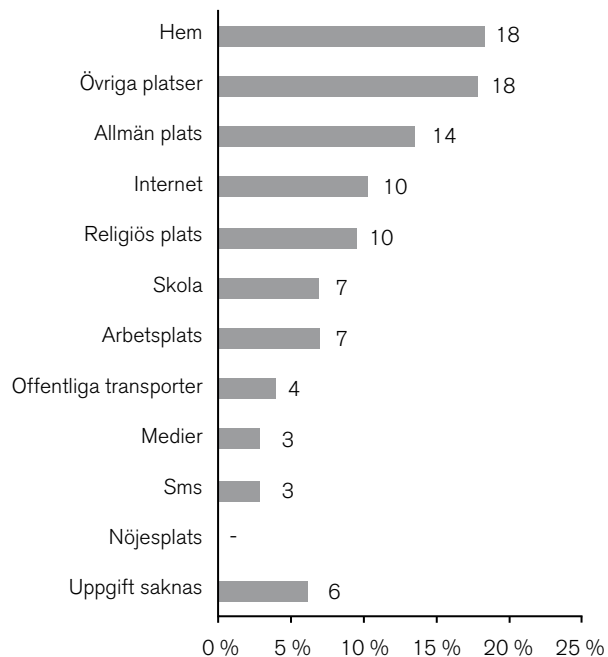

* Tidsserien är bruten för att markera de metodförändringar som genomförts.

Figur 1.3. Andel anmälningar med antisemitiska motiv efter plats, år 2010.

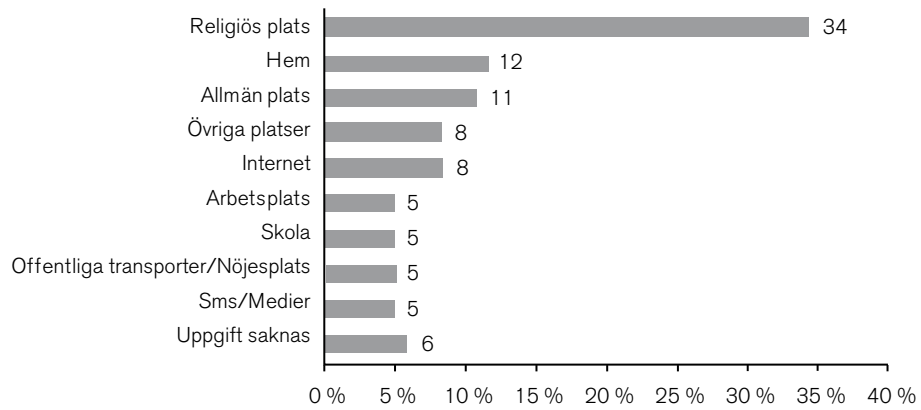

Figur 1.2. Andel anmälningar med islamofobiska motiv efter plats, år 2010.

Figur 1.4. Andel anmälningar med övriga antireligiösa motiv efter plats, år 2010.

Bilaga 2.

Korrigerade tabeller från Hatbrott 2009 (Brå 2010:12)

Tabell 2.1. Antal och andel anmälningar med afrofobiskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	198	25
Direkt mot person, närhet	413	53
Distans	169	22
Allmänt klotter	40	5
Internet	26	3
Medier	-	-
Postbrev	17	2
Sms	45	6
Telefon/fax	37	5
Övrigt	4	1
Summa	780	100

Tabell 2.2. Antal och andel anmälningar med afrofobiskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

Relation	Antal	%
Närstående	47	6
Gift/partner/sambo/släkt*	9	1
Före detta partner	13	2
Vänner/bekanta	25	3
Ytligt bekant	211	27
Granne	47	6
Kollega	17	2
Känd person/grupp	93	12
Skolkamrat	54	7
Obekant	402	52
Kund/klient	84	11
Servicepersonal	68	9
Okänd person	250	32
Uppgift saknas	120	15
Summa	780	100

* Hopslagen kategori.

Tabell 2.3. Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter tillvägagångssätt, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	21	13
Direkt mot person, närhet	105	64
Distans	37	23
Allmänt klotter/postbrev/övrigt*	5	3
Internet	6	4
Medier	-	-
Sms	10	6
Telefon/fax	16	10
Summa	163	100

* Hopslagen kategori.

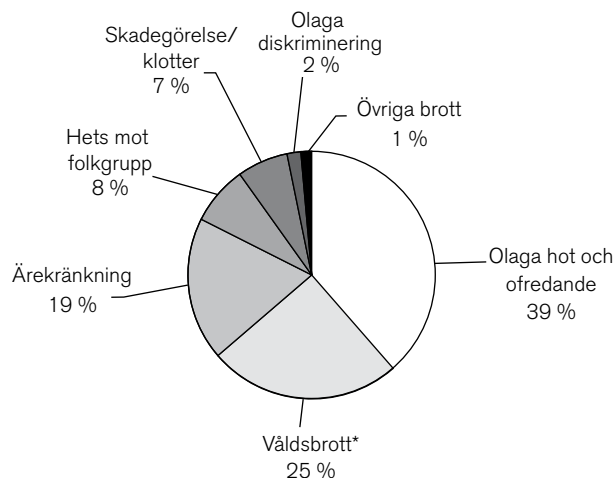
Tabell 2.4. Antal och andel anmälningar med antiromskt motiv efter den utsattes relation till gärningspersonen, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

Relation	Antal	%
Närstående	11	7
Gift/partner/sambo	-	-
Före detta partner/släkt*	7	4
Vänner/bekanta	4	2
Ytligt bekant	55	34
Granne	30	18
Kollega/skolkamrat*	6	4
Känd person/grupp	19	12
Obekant	82	50
Kund/klient/servicepersonal*	49	30
Okänd person	33	20
Uppgift saknas	15	9
Summa	163	100

* Hopslagen kategori.

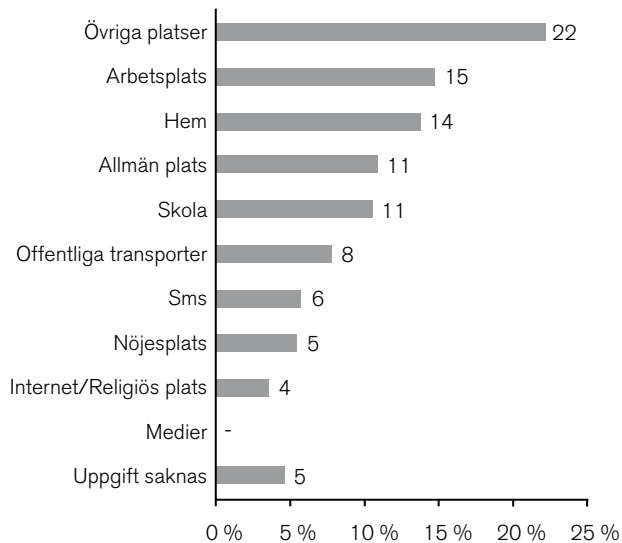
Korrigerade figurer från Hatbrott 2009 (Brå 2010:12)

Figur 2.1. Andel anmälningar med afrofobiskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

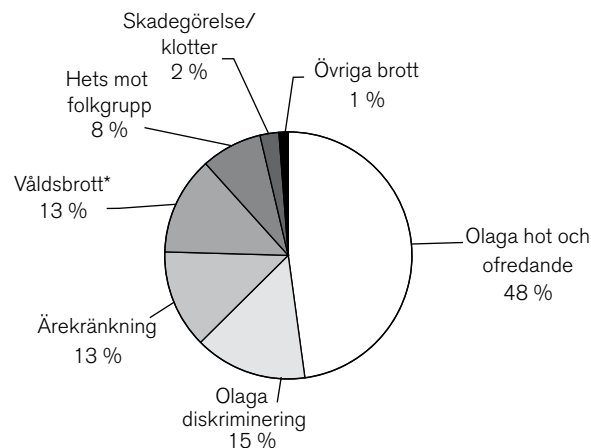

* I kategorin våldsbrott ingår följande brottskategorier: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

Figur 2.2. Andel anmälningar med afrofobiskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

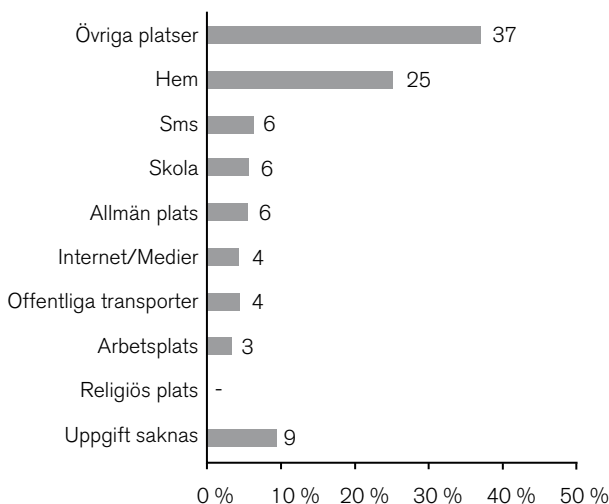

Figur 2.3. Andel anmälningar med antiromskt motiv efter huvudbrottskategori, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

*I kategorin våldsbrott ingår följande brottskategorier: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

Figur 2.4. Andel anmälningar med antiromskt motiv efter plats, delredovisning av dem med ett främlingsfientligt/rasistiskt motiv, år 2009.

Utpekad person har kallat målsägaren för ”jävla neger” och ”köttbulle”. Utpekad person har även sagt till målsägaren att hon ska åka hem till sitt hemland, att hon luktar illa och att han hatar svartingar.

Ovanstående citat är ett typiskt exempel på ett afrofbiskt hatbrott och hämtat ur *Hatbrott 2010*. Rapporten är en sammanställning av statistik över polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv i Sverige år 2010. Ett hatbrott kan vara allt från ett mord till kränkande klotter på någons husvägg – motivet till brottet avgör om det är ett hatbrott eller inte.

Även om oenighet råder om vad som bör inkluderas i termen hatbrott råder internationell enighet om att händelsen är ett resultat av bristande respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde. Uppgifter om hatbrott har redovisats i Sverige sedan 1993.

I *Hatbrott 2010* redovisas uppgifter om utsatthet för hatbrott utifrån målsägandeuppgifter och den Nationella trygghetsundersökningen (NTU). Dessutom redogör rapporten för hur stor andel av hatbrottsanmälningarna som personupplärs och i hur hög grad personer som misstänks för hatbrott är brottsligt belastade. I rapporten ges även information om huruvida hatbroten är vit makt-ideologiskt motiverade, om de personer som misstänks för brotten samt om hatbrottens regionala fördelning.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 401 87 00 • FAX +46 (0)8 411 90 75 • E-POST INFO@BRA.SE • WWW.BRA.SE

ISBN 978-91-86027-72-8 • ISSN 1100-6676